

GESTURI, CUVINTE ȘI SIBOLURI ÎN SFÂNTA LITURGHIE

Introducere și Liturghia cuvântului partea 1 până la partea 26 din
GESTURI, CUVINTE ȘI SIBOLURI

Mons. prof. Dr. Jozef Haľko

Bratislava 2020-2021

Motto:

„O adevărată liturghie își are originea în dragoste”

Benedict al XVI.-lea.

Pentru creștinii din Ronânia

Cu acordul și binecuvântarea predicatorului Mons. Josef Hal'ko

Din ziua de 1. 4. 2021

Traducerea predicii în limba cehă Jan Chlumský

Traducerea din limba cehă în limba română Iosif Fickl

GESTURI, CUVINTE ȘI SIMBOLURI ÎN SFÂNTA LITURGHIE

Cuprinsul predicilor sfintei liturghii din capela TV LUX din Bratislava

Dr. Jozef Hal'ko

Nr. crt.	Denumirea părții	Pagina
1.	Clopotul ne cheamă la sfânta liturghie	5
2.	Procesiunea de intrare	7
3.	SFÂNTA LITURGHIE Îngenunchierea în fața mesei de jertfă	9
4.	4. Sărutul altarului	12
5.	Tămâia	14
6.	6. Binecuvântarea – în numele Tatălui și Fiului și Duhului Sfânt	16
7.	Salutul de introducere la începutul sfintei liturghii	18
8.	Actul de căință	21
9.	Slavă în cer lui Dumnezeu	24
10.	Mâinile în sfânta liturghie	27
11.	Rugăciunea zilei	31
12.	Amin în sfânta liturghie	33
13.	Gestul de a sta în șezut în timpul sfintei liturghii	35
14.	Amvonul	38
15.	LITURGHIA CUVÂNTULUI – PRIMA LECTURĂ	41
16.	Psalmul responsorial	44
17.	A doua lectură	47
18.	„ALELUIA”	50
19.	Statul în picioare și statul pe scaun în timpul sfintei liturghii	52
20.	Cuvinte, care vor răsună înaintea citirii evangheliei	55
21.	Trei cruciulițe înaintea citirii evangheliei	58
22.	După citirea evangheliei	62
23.	LITURGHIA CUVÂNTULUI – Omilia - PREDICA	65
24.	DESPRE SFÂNTA LITURGHIE – Liniștea	68
25.	Mărturisirea de credință	71
26.	DESPRE SFÂNTA LITURGHIE – Rugăciunea comună a credincioșilor	74

GESTURI, CUVINTE ȘI SIBOLURI ÎN SFÂNTA LITURGHIE

ThDr. Jozef Haľko, PhD

1. Clopotul ne cheamă la sfânta liturghie

Dragi frați și surori, odată cu această zi începe ciclul de discursuri în care vom depune efort să ne apropiem gesturile, cuvintele și simbolurile sfintei liturghii. De aceea, pentru a reuși să trăim tot mai mult și mai profund să reușim să trăim conștienți, cu bucurie, liberi și cu dragoste sfânta liturghie. Întotdeauna și de bază ca ceva care este întâlnirea la cotele cele mai înalte cu Isus Cristos, în euharistie și în cuvântul său.

Înainte de a intra în liturghia propriu-zisă, azi vom vorbi despre ceea ce premerge sfânta liturghie. Ceea ce semnalizează, că se apropie începutul sfintei liturghii.

Trăim în epoca semnalelor. Prin variate sunete suntem atenționați de telefonul mobil că am primit SMS sau e-mail, alt sunet ne avertizează, când ne sună cineva.

În acest caz putem să avem pe mobil și alte semnale atunci când sunăm o rudă, un apropiat sau pe cineva străin. Pe lângă aceste semnale parcă ar lipsi cel mai important, frumosul sunet al clopotelor atât de important în relațiile interumane, dintre oameni. Clopotul este simbol, nu numai o curiozitate tehnică, pentru că emană un sunet atât de splendid. Deseori se auzea la mari depărtări, fără să privim la amplasarea și mișcarea lor.

Ceea ce ar putea să ne intereseze la clopot, pentru prima dată este mantia exterioară și inima. Aceasta este pendula, care în interiorul clopotului, la atingerea mantiei generează acel minunat sunet al clopotului, care ne cheamă la sfânta liturghie. Într-un anumit sens, clopotul este simbolul omului. Omul, într-un anumit fel activează în afara lui și acesta este acea suprafață. Dar omul la fel ca și clopotul are inimă. Abia când se trezește inima în om, iubitoare și plină de bunătate și se unește cu acea mantie, îl atinge atunci om, omul într-un sens al cuvântului este un asemenea clopot.

Când inima umană se pătrunde cu acțiunea exterioară omului, reiese din aceasta mărturia, care cheamă de asemenea oamenii la prezența lui Dumnezeu. Isus în evanghelie, în diferite parabole și în mod repetat spune ascultătorilor săi, să conștientizeze prezența împărăției lui Dumnezeu.

Remarcați ornarea bisericilor, ce este în ele, unde este cuvântul veșnic, că este un altar acolo, icoanele sfinților. În esență, fiecare sfântă liturghie și spațiul bisericii însăși, în care ne cheamă clopotul este cerul pe pământ, este împărăția cerească în mijlocul nostru.

Clopotul de aceea ne adună, pentru că biserica în felul ei este curățătoria mediului său. În împrejurări normale curățătoria este ceva, ce generează, faptul că acolo vine apa impurificată și iese apă curățată. Biserica, în sensul spiritual al cuvântului, acolo unde clopotul ne adună în mod regulat la sfânta liturghie, este și el o asemenea stație de epurare. Fiecare dintre noi ar trebui să iasă din biserică măcar un pic purificat, mai profund, mai pătruns, mai deschis pentru iubirea lui Dumnezeu.

În afara de aceasta, clopotul este cel care ne cheamă la sfânta liturghie și prin simbolul insistenței lui Dumnezeu și respectul lui Dumnezeu, față de libertatea omului. Clopotul îl aude fiecare și fiecare poate să conștientizeze, că se apropie începutul sfintei liturghii. Trebuie să participăm la ea. Dar clopotul nu forțează pe nimeni și fiecare ia o hotărâre liberă. Porunca: adu-ți aminte omule să sfințești ziua de sărbătoare este valabilă în continuare.

Deci, clopotul este simbolul, de unirea, a ceea ce este exterior și interior. La fel cum interiorul, în mod corect atinge și pătrunde mantia exterioară a clopotului, este sunetul, care cheamă la trăirea împărăției lui Dumnezeu și în același timp este instrumentul universal pentru toți cei care aud, să vină să se roage, să vină în comunitate.

Am putea desigur să spunem că fiecare om sfânt în istoria Bisericii a fost un asemenea clopot. Că inima umplută de iubirea care atinge și pătrunde în mediul exterior a fost întotdeauna martorul, care i-a inspirat pe oameni să trăiască în împărăția lui Dumnezeu, și în final să vină la sanctuar.

Astăzi ne aducem aminte de marele educator al tineretului, învățător și pedagog, sfântul Ioan Bosco, fondatorul comunității salezienilor. El a fost un asemenea mare clopot al secolului 19, care a generat, că mulți oameni tineri pierduți, care nu veneau la biserică, care nici nu au trăit iubirea propriei familii, ca acești oameni tineri să vină la biserică, pentru a-l găsi acolo pe Domnul Isus.

Meditând despre clopote suntem cu toții invitați să fim clopotele mediului nostru. Dacă inima și exteriorul sunt în consens, vor depune mărturie, care îi va inspira pe alții să vină la biserică și să trăiască prezența lui Dumnezeu.

În afara clopotului mare, care ne adună la sfânta liturghie, în fiecare biserică există și un clopoțel mai mic, care ne anunță începutul sfintei liturghii. Când la început sună clopoțelul, organistul știe că trebuie să înceapă să cânte și cu toții știm că începe sfânta liturghie. Înainte, aceasta nu a existat, a fost o recomandare pentru crearea liniștii și pentru pregătire. Odată cu sunetul acestui clopoțel bisericesc, de regulă așezat lângă sacristie, începe sfânta liturghie și noi suntem

invitați să ne concentrăm la tot ceea ce urmează după aceasta. Și cel mai mic clopoțel se folosește, când sfânta liturghie ajunge la apogeu, prin transformarea euharistică.

Astfel, întotdeauna anunță ceva foarte important. Clopotul mare ne invită, clopotul mai mic și clopoțelul cel mai mic semnalizează apogeul sfintei liturghii, când se realizează jertfa Domnului

Ce se derulează după sunetul clopoțelului de lângă sacristie, vom vorbi data viitoare.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA“ Din ziua de 31.01.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/zvon-zvolava-na-svatu-omsu>

2. Procesiunea de intrare

Dragi frați și surori

Așa cum am auzit în prima lectură, regele David s-a îngrijit de faptul, ca slujba să fie frumoasă, măreață, ca să orienteze gândurile aceluia, care intră în sanctuarul Domnului, care este preainalt, care este acela, fără de care nu putem trăi.

Ne străduim acum să pătrundem mai profund în gesturi, cuvinte și simbolurile sfintei liturghii. De aceea, data trecută am vorbit despre faptul, ce înseamnă, când sună clopotul – anunță începutul sfintei liturghii și noi trebuie să ne concentrăm la tot, ce este exprimat în ea, în cuvinte, la tot, ce se derulează în ea. În explicarea gesturilor, astăzi ne vom prezenta ceea ce este ca primul gest la începutul sfintei liturghii, ceea ce oamenii percep – aceasta este așa numitul cortegiu sau procesiune de intrare. Ce văd oamenii, ce vedeți voi frați și surori, de exemplu la transmisiunea directă a sfintei liturghii solemne la televiziune.

Vedeți procesiunea sau cortegiul, care are un aranjament foarte clar, care este întotdeauna aceeași. Primul merge ministrantul care slujește și în mână are tămâia. După el altul, care duce crucea ridicată și împreună cu ei, doi ministranți cu lumânări. După ei – după tămâie și cruce este dus evangheliarul ridicat sus și apoi merge preotul sau episcopul, care va celebra această sfântă liturghie, concelebranții lui și alți ministranți. Ca primul lucru, care trebuie conștientizat este acela, că merge procesiunea ceea ce numim comunitatea, care avansează, pășește, care simbolizează și exprimă faptul că, credincioșii, care se întâlnesc în sanctuar sunt comunitatea pelerină.

Poate ați auzit întâmplarea despre pustnicul, la care a venit un turist străin din Europa Occidentală și l-a întrebat: „Cum puteți trăi într-o asemenea sărăcie, doar nu aveți nimic?” Pustnicul l-a privit și i-a spus: „Doar nici dumneavoastră nu aveți nimic.” Și turistul i-a răspuns: „Păi eu doar trec pe aici, eu sunt turist.” Pustnicul i-a răspuns: „Și eu la fel, doar trec pe aici, cu toții doar trecem pe aici.”

Să ne spunem accentuat „doar trecem”, pentru că este o călătorie, care într-un mod de bază stabilește, ce va urma după această călătorie.

În timpul procesiunii de intrare a sfintei liturghii preotul împreună cu însoțitorii săi, ministranți și concelebranți se pășește și se îndreaptă spre altar. Prin aceasta exprimă și călătoria pământească a omului, care se îndreaptă spre altarul ceresc, unde îl vom lăuda pe Domnul, pentru totdeauna.

Simbolic este și faptul, că procesiunea cu preotul sau cu episcopul merge printre oameni, este reprezentantul lor, este acela, care provine din acești oameni, este unul dintre ei. Dar când se apropie de altar, simbolistica se mută prin aceea, că este slujitorul sfințit a lui Dumnezeu, căruia oamenii în curând îi vor spune: „Să primească Domnul jertfa din mâinile tale, spre lauda și mărirea numelui său, și spre folosul nostru și al întregii sale sfinte Biserici.”

Întreaga sfânta liturghie este cea mai înaltă formă de rugăciune, căci așa va răsună și în sfânta liturghie, ne rugăm prin Cristos, în Cristos și cu Cristos.

Psalmul 141 explică de ce este ca prima în procesiune, tămâia. Tămâia, al cărei fum se ridică de jos în sus, exprimă acel reamintit psalm 141, psalmul ca simbol al rugăciunii. La fel cum fumul de tămâie se ridică la cer, tot așa și rugăciunea mea Doamne, să se ridice (la tine) la cer.

După tămâie este dusă crucea, pentru că sfânta liturghie este readucerea prezenței jertfei de pe Calvar, este aducerea prezenței patimii lui Isus și a victoriei lui Isus. Această cruce are o funcție de bază cu totul simbolică, pentru că desemnează înainte, că tot ce se va derula (*realiza*) se întâmplă în puterea crucii lui Isus, în puterea iubirii, cu care el a murit pe cruce.

De-a lungul întregii sfinte liturghii apare de câteva ori simbolul crucii în diferite forme. După tămâie, care este simbolul rugăciunii merge crucea, care este simbolul rugăciunii lui Isus pe cruce, care este baza și apogeul patimii sale, care se face prezentă în sfânta liturghie. După tămâie și cruce, de regulă merge diaconul, care ridică sus de tot cartea evangheliei, deci acel cuvânt a lui Dumnezeu.

Prima parte a sfinte liturghii, care trebuie să ne dispună în interior pentru primirea euharistiei este liturghia cuvântului. Apogeul ei este citirea evangheliei lui Cristos. De aceea este ridicat atât de sus evangheliarul. Întreaga sfânta liturghie este țesută de citate din Sfânta Scriptură, citate din evanghelie – din Vestea cea Bună. Întreaga sfânta liturghie este în esență modul de bază biblic. Faptul, că în procesiune sunt duse și lumânări simbolizează înainte de toate pe Isus Cristos, care spune: „Eu sunt lumina lumii” și există o anumită rezonanță, o anumită dependență, între cruce și lumânări. Pentru că lumânările sunt simbolul jertfei. Pentru ca lumânarea să lumineze, trebuie să ardă ceva. Se arde pe ea însăși.

Lumina nu este degeaba. Lumina este ceva plătit. Sfântul Ioan Botezătorul spune: „Eu trebuie să scad, pentru ca el să poată crește.” În același sens cuvântul „lumânare” simbolizează următoarele: „Ea trebuie să se micșoreze, este tot mai mică și lumina lui Isus trebuie să fie tot mai multă și mai multă.” Acea lumânare purtată în apropierea preotului este și un îndemn pentru el, să conștientizeze, că nu el este sursa de lumină. Sursa de lumină este Isus Cristos, simbolizat de această lumânare, care este simbolul iubirii sale și lumina izvorând din jertfa crucii. Din nou ne aflăm la cruce, care schițează, că această jertfă se derulează în cea mai înaltă formă de dăruire a propriei vieți.

Astfel dragi frați și surori, dacă suntem suficient de atenți descoperim, că deja din primele minute ale sfintei liturghii, clopotul de început ne-a ajutat să ne concentrăm. Deja în imaginea comunității pelerine se poate vedea o anumită imagine premergătoare a ceea ce se va derula, căci noi vrem să ne rugăm, ca rugăciunile noastre să se ridice la cer la fel ca fumul de tămâie.

Data viitoare vom vorbi despre faptul, de ce cei care se apropie îngenunchează. Este din nou un gest, care explică multe, în diverse feluri.

Lăudat să fie Isus Cristos!

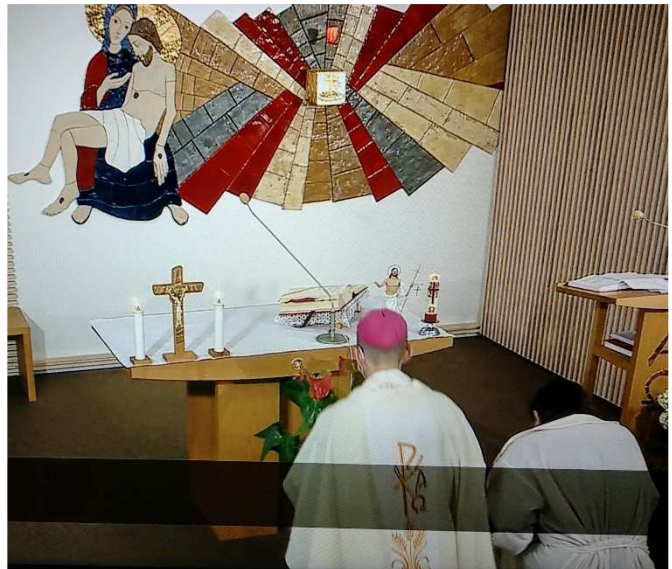
„Z PRAMEŇA” Din ziua de 07.02.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/svata-omsa-2-vstupny-sprievod>

SFÂNTA LITURGHIE

3. Îngenunchierea în fața mesei de jertfă

Dragi frați și surori,
în multe vindecări, pe care ni le descrie sfânta evanghelie se manifestă marea, mântuitoarea și generoasa putere a lui Isus. În mai multe cazuri aceste vindecări sunt unite cu rugămintea pentru vindecare. Sunt însoțite și de gestul, pe care evanghelia o descrie, că acela, care cere, cade în genunchi la picioarele lui Isus sau îngenunchează în fața lui. Și pe baza acestei inspirații continuăm cu explicațiile cuvintelor, ale gesturilor și simbolurilor. Preotul cu ajutoarele sale, ministranții și cu asistența, la venirea la altar întotdeauna îngenunchează. De ce?

Se întâmplă astfel, pentru că în marea majoritate a bisericilor noastre, după altar este tabernacolul cu lumina veșnică. În tabernacol este păstrată euharistia – Isus euharistic, viu, eficient și realmente prezent. Îngenunchem de aceea, că Isus este prezent în tabernacol. Să încercăm să privim acest gest de la distanță. Ce exprimă și ce înseamnă pentru noi.

Înainte de toate la nivel natural. Când îngenuncheam în fața cuiva, acela, în fața căruia am îngenuncheat este mai mare, și mai puternic decât mine. Cum îngenunchează cineva în fața unui om din sfera profană (lumească) a vieții, mai ales în secolele trecute, față de astăzi a fost tipic. Astăzi acest gest poate îl va face un băiat, care îi mărturisește dragostea unei fete, că respectă foarte mult această fată, că o consideră foarte bună, demnă de admirat și de iubire.

Dar în sensul mai larg al cuvântului, cine îngenunchează în fața celui alt îi exprimă respect, faptul că este mai puternic decât acela, care îngenunchează. Este un gest de respect, rugămintă și adorație. Această adorație este cea mai tipică înaintea începerii sfintei liturghii, înaintea începerii ei, la venirea la altar. Printr-o îngenunchere scurtă în fața lui Isus, adorăm prezența lui din tabernacol.

Dar această îngenunchere are vreun cadru biblic? Găsim în paginile textelor Vechiului și Noului Testament unele sugestii, că oamenii printr-un asemenea mod își exprimau respectul față de celălalt?

Proorocul Isaia spune: „M-am jurat pe mine însumi, din gura mea a ieșit un cuvânt drept și nu se va întoarce. Orice genunchi se va pleca înaintea mea și orice limbă va jura pe mine.”¹

Proorocul, în acest caz vorbește în numele lui Dumnezeu și Dumnezeu spune, că mie mi se va închina orice genunchi. Așa că din texte antice avem indicația acestui simbol ca simbol al respectului și al rugăciunii.

În Scrisoarea către Romani sf. apostol Pavel scrie: „Viu sunt eu, spune Domnul: în fața mea se va pleca tot genunchiul și orice limbă îl va preamări pe Dumnezeu.”²

În scrisoarea către Filipeni citim: „pentru ca în numele lui Isus să se plece tot genunchiul: al celor din ceruri, al celor de pe pământ și al celor de dedesubt, și orice limbă să dea mărturie că Isus Cristos este Domn, spre gloria lui Dumnezeu Tatăl.”³

Finalmente și Isus însuși, în grădina din Getsemani, citim: „Și mergând puțin mai încolo, a căzut cu fața la pământ, spunând: „Tată! Dacă este posibil, să treacă de la mine potirul acesta. Dar nu cum vreau eu, ci cum vrei tu.”⁴

La sf. Luca în Noul Testament citim, că după pescuitul miraculos Petru, „a căzut la picioarele lui Isus și a spus: Doamne pleacă de la mine căci sunt un păcătos.”⁵ Ca o ultimă imagine aș propune pe bărbatul cu numele Iairos, care a fost reprezentant al sinagogii: „a căzut la picioarele lui Isus și l-a rugat să meargă în casa lui”⁶, pentru a vindeca pe fiica sa. Și în imaginea slugii infidele, acest servitor tot pentru rugămintea de a i se ierta datoria a căzut în genunchi în fața Stăpânului său.

În mai multe locuri, în diferite situații avem această cădere în fața Domnului, în fața lui Dumnezeu, îngenuncherea în fața lui Isus. În final, Domnul Isus însuși a spus: „Voi sunteți de jos, eu sunt de sus.”⁷ Și noi, ca și cum am răspunde prin acest gest, îngenunchere, și răspundem la aceasta: „Da, Doamne, noi te înălțăm, noi te laudăm, și de aceea prin îngenunchere exprimăm, că suntem mai mici în fața ta, că suntem copiii tăi, că suntem trimiși la tine și aceasta o recunoaștem. Este și un gest de smerenie în spiritul cuvintelor sf. Ioan Botezătorul, care spune, că Isus trebuie să crească și el trebuie să se facă mic.

¹ Is 45,23

² Rm 14,11

³ Fil 2,10-11

⁴ Mt 26,39

⁵ Lc 5,8

⁶ Lc 8,41

⁷ In 8,23

Gestul îngenunchierii are o asemenea formă sau interpretare statică și dinamică. Cine îngenunchează și îl vedem în genunchi, pentru acesta este totul valabil ce am spus până acum. Este un gest de respect, rugămintă, adorație, de frică. Aceasta o putem concluziona din cele mai diverse situații, în timpul cărora oamenii cad la picioarele lui Isus. Cad la picioarele lui Dumnezeu, sau îngenunchează în fața lui. Acea interpretare dinamică consideră că îngenuncherea nu numai că omul merge în jos, ci îngenunchind, se umilește, dar se va și ridica din această îngenunchiere. Aceasta este în spiritul acelor cuvinte, că atunci când odată cu Isus am murit, coborâm cu el oarecum jos, în mormânt. Cu Isus, de asemenea vom învia din morți. Omul, care se ridică din această îngenunchiere și pășește spre altar, poate simboliza și omul, care învie din morți, care din această îngenunchiere se ridică și prin aceasta exprimă că intră în mormânt cu Isus, Doamne mor cu Tine. În diverse situații ale vieții mă părăsesc pe mine, mor în mine, pentru ca odată cu Tine să învii din morți, pentru dragostea cotidiană.

Însăși sfânta liturghie, pe care o vom analiza mai departe, o putem spune de acum, pentru că este același gest, are din punct de vedere al preotului trei îngenuncheri. Este în continuare în acea linie, despre care vorbim.

Am spus, că înaintea sfintei liturghii preotul cu ministranții îngenunchează pentru că Isus este în euharistie în mod real, activ, prezent în tabernacol. Euharistia din tabernacol este prezența lui Isus, pentru că pâinea, care este acolo, înainte a fost pe altar și la transformare s-a schimbat în euharistie. S-a ajuns la schimbare, și transsubstanțiere. De aceea este logic, ca preotul în cadrul sfintei liturghii să îngenuncheze de trei ori.

Pentru prima dată, când se schimbă pâinea. Apoi, imediat ce spune cuvintele schimbării euharistice a pâinii, o ridică, o pune pe altar și îngenunchează. Exprimă prin aceasta faptul, că el crede, mărturisește în smerenie, în rugăminți și adorație, că Isus este acum, din acest moment schimbat și prezent în forma pâinii. Același lucru este valabil și pentru transformarea vinului, care devine sângele euharistic, imediat după ce preotul spune acele cuvinte, ridică potirul, îl pune pe altar imediat îngenunchează pentru a exprima faptul, că vinul s-a transsubstanțiat, s-a schimbat în sângele lui Isus și Isus însuși. A treia îngenunchiere este înaintea sfintei împărtășanii, este expresia respectului, a păcii, a rugăminții și a adorației, cu puțin înainte ca preotul să primească euharistia la altar.

Să încercăm și în sfânta liturghie de azi, să facem acest gest al îngenunchierii nu că este un obicei, că trebuie, sau că la fel fac toți. Dar să îngenunchem cu inima deschisă, cu credință, și cu inima vie, plină de credință, teamă și iubire față de Isus, prin această exprimăm, că în mod real este Domnul vieții noastre. Să ni-l închipuim pe Toma, cu recunoaște: „Domnul meu și Dumnezeu meu”, că a căzut la picioarele lui Isus și a rămas îngenuncheat în fața lui, ca să arate credința sa în el, ceea ce simbolizează îngenuncheatul. Imediat ce preotul și asistența se ridică, merg spre altar și preotul, diaconul și eventualii concelebranți, sărută altarul. De ce? Despre aceasta vom vorbi data viitoare.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŃA” Din ziua de 14.02.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/svata-omsa-3-poklaknutie-pred-obetnym-stolom>

SFÂNTA LITURGHIE

4. Sărutul altarului

Dragi frați și surori,

În Sfânta Scriptură (în prima lectură a sfintei liturghii), în dependență cu Abraham, am auzit combinarea cuvintelor jertfă și altar și aici facem legătura cu reflecțiile noastre. Vinerea trecută am vorbit despre îngenuncherea la începutul sfintei liturghii și așa cum ați putut vedea la începutul acestei sfinte liturghii, preotul vine la altar, se apleacă și sărută acest altar.

Astăzi vom medita despre faptul, de ce preotul face acest gest, care este documentat în scris deja din secolul IV după nașterea lui Isus Cristos. Mai târziu, deja în secolul IV a fost cu siguranță și frângerea pâinii, euharistia, și sărutarea altarului. Acest sărut al altarului se spune că în istorie a fost, că a fost chiar de mai multe ori înaintea celor mai importante părți ale sfintei liturghii. Deci nu numai la început, ci și în timpul derulării sfintei liturghii.

Ce simbolizează sărutul altarului?

Mai întâi, ce simbolizează altarul. Altarul simbolizează pe Isus Cristos, care este piatra de colț, pe care se sprijină întreaga construcție a Bisericii. Sărutul păcii, despre care vorbim în varii locuri a Noului Testament, este simbolul respectului și al iubirii. Gura și buzele sunt aceea parte a omului, prin care se exprimă, prin care omul recunoaște, prin care omul respiră, respiră nu doar fizic, ci și spiritual prin aceea, cum comunică cu alții lumea lui spirituală. Și gura și buzele sunt în același timp acelea, care primesc darurile lui Dumnezeu, daruri în forma hranei trușești și spirituală.

Atingerea buzelor este gestul exprimării intime a iubirii. Deci atunci când sărutăm altarul, este de fapt sărutul dat lui Isus Cristos. Nu este sărutul lui Iuda, ci sărutul în sensul a ceea ce am citit despre aceasta, că suntem prietenii lui Isus. Suntem prietenii lui Isus Cristos, nu amici, ci prieteni. În aceasta există realmente o deosebire. Pentru că uneori ne gândim că suntem cu cineva prieteni, ca și o

familie și nu mai avem nici o obligație. Această prietenie, pe care o exprimă acest sărut, tocmai invers, ne face foarte răspunzători, pentru ceea ce facem în preajma lui Isus Cristos, alimentându-ne din Isus Cristos.

Acest simbol, că altarul este Isus Cristos este împuternicit și cu alte lucruri, care sunt amplasate altar. Pânza albă, prosopelul pe altar, simbolizează pânza, care a fost dovada învierii lui Isus. Acea pânză în mormântul gol a servit la dovedirea, că acela, care a murit, trăiește. În afară de aceasta, această pânză sau prosopel pe altar simbolizează și ospitalitatea lui Isus. Doar pe altar de fapt se face prezentă jertfa ultimei cine, când Isus s-a dat ucenicilor săi întâi sub forma pâinii, apoi sub forma vinului.

Pânza albă este deci simbolul învierii din morți a lui Isus și prin aceasta ospitalitatea spirituală a lui Isus. De aceea este cu totul clar, că pe altar pe acea pânză albă și prosopelul și pe acest prosopel este crucea, să ne amintească, că acest altar este locul, unde se face prezent, se realizează pre-substanțierea, care face prezentă moartea lui Isus și învierea lui Isus. „Vai mie, dacă aş vesti orice altceva, și nu pe Isus Cristos, și pe acesta răstignit”⁸ Spune apostolul Pavel.

Crucea pe altar trebuie să amintească preotului, că el este acela, care trebuie să mijlocească întotdeauna pe Isus Cristos, că este acela, care ca preot sfințit efectuează în numele lui Isus Cristos, în persoana lui Isus Cristos și ca acesta în deplin respect și smerenie trebuie să acceadă la altar.

În afara prosopelului alb, a pânzei albe și a crucii, pe altar sunt și lumânări, care ne reamintesc din nou pe Isus Cristos, care a spus despre sine: „Eu sunt lumina lumii...”⁹

Așa cum se consumă lumânarea, și emite lumină. Lumina nu este gratuit, lumina este plătită prin aceea, că acea lumânare se consumă. Isus Cristos, și aceasta iarăși este în legătură cu crucea și cu acel prosopel și acea pânză albă, este acela, care s-a consumat pentru noi, a emanat lumină, pentru ca să strălucească. Așa că toate aceste lucruri împreună sunt un simbol material a faptului, că acela, cine este principalul în sfânta liturghie este Isus Cristos. De la el vin toate și toate se îndreaptă spre el.

Primii creștini aveau un respect atât de mare pentru locul unde se realiza jertfa euharistică, încât o celebrau pe mormintele martirilor. Așa cum se extindea creștinismul, nu întotdeauna, și nu peste tot a fost posibilă să aibă drept altar mormântul martirilor. De aceea, apoi s-a întâmplat, că de-a lungul istoriei, în altar se puneau, se introduceau relicvele. Daci rămășițele martirului sau ale sfântului.

Împreună cu cinstirea altarului ca pe Isus Cristos este și cinstirea relicvelor sfântului sau a martirului, care a murit pentru Isus Cristos, ca și cum s-ar spune, că acel altar trebuie să ne inspire, ca prin sărut să ne umplem de puterea lui Isus, cum se umpleau martirii și sfinții. Apoi activau mai departe, în viața cotidiană în așa fel, cum o dorește Isus Cristos. Așa că acel altar este și izvor al puterii, care iese din Isus Cristos.

Dragi frați și surori, când astăzi vom accesa la sfântul altar și vom realiza pe el preasfânta jertfă, atunci pe baza acestor simboluri, care exprimă ceva, ce se va întâmpla în mod real probabil, vom conștientiza mai profund, cum acel gest exprimă ceva, ce se întâmplă realmente, ce este un mare dar pentru noi. De aceea ca exemplu, așa cum am amintit deja, preotul în timpurile trecute săruta altarul de mai multe ori, când liturghia avea încă și alte elemente. Preotul atunci, mai de mult, înainte de a binecuvânta credincioșii, a sărutat altarul, ca să fie clar, că acea binecuvântare vine de la Dumnezeu. Ca și cum acel preot nu ar lua puterea din

⁸ 1 Cor 9,16

⁹ In 8,12

altar, puterea binecuvântării care este binecuvântarea lui Dumnezeu. Prin binecuvântarea în numele Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh. Da, și în numele Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfânt, preotul după sărutarea altarului se binecuvântează prin atribuirea crucii. Și înainte de aceasta, când este o sfântă liturghie solemnă, incizează altarul. Acestea sunt teme, despre care vom vorbi data viitoare. Lăudat să fie Isus Cristos.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 21.02.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/bozk-oltara>

SFÂNȚA LITURGHIE

5. Tămâia

Dragi frați și surori,
în evanghelia tocmai citită am auzit și despre aducerea darurilor de jertfă pe altar. Este gestul, care s-a păstrat până astăzi în liturghia noastră. La sfânta liturghie solemnă, darurile de jertfă se aduc în procesiune și partea lor componentă este și tămâia. Tămâia o aduce ministrantul deja la începutul sfintei liturghii și primul gest cu tămâia este după sărutarea altarului de către preot. Apoi acesta ia tămâia și pune câteva boabe de tămâie în cadelniță și înconjoară altarul și îl tămâiază.

Ce înseamnă acest gest, ce înseamnă tămâia, ce simbolizează și de exprimă?

Primii creștini în primele secole au păstrat de la această acțiune sau gest o oarecare distanță, pentru că încă au avut viu în minte faptul, că atunci când au fost forțați să renunțe la Isus Cristos li s-a cerut să facă actul de jertfire către idol, care se efectua prin punerea unui bob de tămâie în foc și prin aceasta se exprima afinitatea (relația, apartenență) la dumnezeii păgâni. Dar afirmațiile biblice ale Vechiului și Noului Testament despre tămâie sunt atât de puternice, încât atunci când revine acest sentiment din aceasta că ar putea fi ceva ce are legătura cu persecuția creștinilor. Evident că tămâia a intrat din nou în sfânta liturghie a frângerii pâinii.

Care sunt acele fragmente biblice întâi le citim și apoi ne vom explica ce semnifică ele din mai multe puncte de vedere. În ultima carte a Noului Testament în Apocalips sfântului Evanghelist Ioan citim: „Fumul tămâii cu rugăciunile sfinților a urcat din mâna îngerului în fața lui Dumnezeu.” În psalmul 141 citim: „Rugăciunea mea să se ridice la tine ca tămâia.” Sfântul Pavel scrie de cel puțin două ori despre tămâie: „Suntem mirosul plăcut pentru Dumnezeu.” Și în Scrisoare către Filipeni scrie: „Darurile voastre sunt miros plăcut, jertfă plăcută, plăcută lui Dumnezeu.”

Tămâia înseamnă de fapt trei lucruri: Primul că însuși tămâia într-un anumit vas se arde cimbrul și prin aceasta face fum, care în mod vizibil se ridică la cer, și de aceea este simbolul rugăciunii: La fel și în mediul înconjurător se răspândește ca un miros. Ce înseamnă această ardere a tămâii?

În primul rând arderea cimbrului înseamnă rugăciunea noastră actuală, prezentată pe viu. Ceva se arde, ceva apare și se schimbă în simbolul rugăciunii, care se arată în fumul care urcă sus.

Îndeosebi pentru omul Vechiului și Noului Testament, acel fum ascendent formează o verticală spațială, paralelă, care vorbește despre faptul, că noi suntem jos, Dumnezeu sus și acel fum este acea umanitate a noastră pământească, pe care însă vrem să o ridicăm la Dumnezeu. Uneori spunem,

că ne rugăm cu inima arzând sau că ne rugăm zeloși, cu inima arzând.

Ce evocă bobul de cimbru care arde, care se schimbă în simbolul rugăciunii? În afară de rugăciunea de laudă a lui Dumnezeu este și această rugăciune de cerere față de Dumnezeu, este și rugăciunea, care exprimă respect față de Dumnezeu și adorație. Evident nu putem uita de faptul, că atunci când au venit trei înțelepți din răsărit, atunci copilului lui Dumnezeu, noului născut Isus Cristo în Betleem, în afară de alte daruri – aur și smirnă, a pus în fața lui și tămâie. În acest sens al cuvântului este foarte important în textul Noului Testament vedem tămâia și ca simbol de adorație. Tămâia se folosește în sfânta liturghie după sărutarea altarului, apoi înaintea citirii sfintei evanghelii, care evocă faptul, că acea evanghelie trebuie citită cu credință, respect, și rugămintă, simplu cu entuziasm. Mai departe la ducerea darurilor și la transformarea pâinii și a vinului. În timpul acestei transsubstanțierii liturgice vedem tămâia, cum se ridică la cer.

Dacă este vorba de mirosul, care în unele texte s-a manifestat atunci este vorba de prezența lui Dumnezeu, pe care mirosul tămâii l-a evacuat.

De o parte este omul acela care îi spune lui Dumnezeu, este acel fum ascendent, dar și ceea ce Dumnezeu îi spune omului. Acel miros plăcut este simbolul iubirii noastre de Dumnezeu și a prezenței lui Dumnezeu printre noi. Mai puțin evidențiat de simbolism este, că și acel miros, mai ales în perioadele de groază, a eliminat groaznicele mirosuri, care a apărut în mijlocul comunităților de credincioși. Putem spune de-a dreptul omenește, că și igiena se percepea atunci în alt mod și tămâia în felul ei depășea mirosurile neplăcute. Și aceasta avea un anumit simbolism, că așa cum mirosul de tămâie anihila anumite mirosuri neplăcute, tot așa și tămâia alungă duhul rău și are deci o funcție de curățire și în sensul spiritual.

În afara de altele este exprimarea faptului, că ne hotărâm pentru Dumnezeu și ne lepădăm de duhul rău, care vrea să ne separe de Dumnezeu și să ni-l scoată din inimă pe Dumnezeu. Aceasta înseamnă, când preotul la începutul sfintei liturghii înconjoară altarul cu tămâia exprimă respect, și exprimă și lauda, exprimă rugămintea și exprimă respect față de altar, care îl simbolizează pe Isus Cristos.

În același sens al cuvântului tămâia este prezentă și înaintea citirii evangheliei, la aducerea darurilor și la transsubstanțierea pâinii și a vinului în trupul și sângele lui Isus. Când preotul predă tămâia pentru a fi dusă atunci se trece la salutarea

credincioșilor. Înainte de aceasta binecuvântează în numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Ce înseamnă aceasta, că la începutul sfintei liturghii primele cuvinte sunt: „În numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh”, despre aceasta vom vorbi data viitoare.

Acum să ne cufundăm în sfânta liturghie chiar dacă în timpul ei nu vom aduce tămâia, dar un bob de cimbru sufletesc în inima noastră, care se ridică la ceruri, este un lucru, pe care în mod evident îl putem face cu toții, pentru că vom spune: „Sus inimile. Le avem la Domnul, i aceasta este de fapt exprimarea a ceea ce este esențial, ce trebuie să simbolizeze tămâia însăși.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 06.03.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/kadidlo>

SFÂNTA LITURGHIE

6. Binecuvântarea – în numele Tatălui și Fiului și Duhului Sfânt

Dragi frați și surori,

În evanghelia pe care am citit-o, am putut remarca, că Isus vorbește chiar de două ori despre faptul, că există cineva, care l-a trimis. Știm, că Isus vorbește de fapt despre viața Preasfintei Treimi. Noi credem și mărturisim pe Dumnezeu Întreit. Dumnezeu în trei persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. În final și fiecare celebrare a sfintei liturghii începe cu formula întreită: „În numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.” Și când preotul spune aceasta, ca fiind primele cuvinte ale sfintei liturghii, în acest timp se binecuvântează cu semnul sfintei Cruci.

Astăzi din nou continuăm în explicarea sfintei liturghii. Data trecută am vorbit despre tămâierea altarului, după care preotul se așează la locul de unde prezidează sfânta liturghie și spune: „În numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh” și apoi se binecuvântează cu semnul sfintei Cruci. Ce înseamnă aceasta? Ce exprimă, dragi frați și surori?

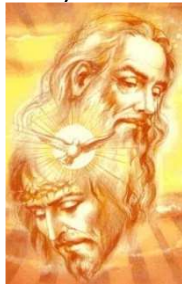
Dacă am merge cu câteva clipe înapoi, atunci fiecare dintre noi, care intrăm în biserică (în împrejurările, în care nu sunt luate unele măsuri excepționale), ne înmuiem degetele prin introducerea în apa sfințită și ne binecuvântăm în numele Tatălui și Fiului și Duhului Sfânt. Acest obicei provine încă din timpul, când la intrare în biserică era cristelnița, unde se botezau oamenii, unde se botezau copiii, dar și adulții. A fost simbolic prin faptul, că botezul a fost înțeles ca poarta de intrare la celelalte sacramente. Dintre cele șapte sacramente botezul este întotdeauna primul, pentru că acest sacrament deschide ușa celor botezați la celelalte sacramente. Și de aceea, cristelnița a fost instalată la intrare în biserică.

Când mai târziu, consecința dezvoltării liturghiei și a spațiului bisericii, cristelnițele s-au mutat mai aproape de altar, și așa a rămas obiceiul, nu în cristelniță, ci în aghiazmatar este apa sfințită, cu care ne binecuvântăm. Și prin această ne pregătim pentru o trăire mai profundă a aceluși prim act, binecuvântarea la început, și binecuvântarea la sfârșit, dar întotdeauna în numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Prin aceasta ne exprimăm înainte de toate faptul, că suntem botezați. Că suntem botezați în numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh și în numele lor mergem să celebrăm această sfântă liturghie.

Venim ca aceia, care am fost astfel botezați. Am putea spune, că primele cuvinte, care au răsunat asupra noastră, sunt cuvintele cu care am fost botezați. „Eu te botez în numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.” Aceasta înseamnă, că din voința Tatălui cu puterea Duhului credem în Isus Cristos, citim aceasta și în Sfânta Scriptură. Nimeni nu poate spune, că Isus Cristos este Domn, numai în Duhul Sfânt și Duhul Sfânt este dragostea inexprimabilă, desăvârșită între Tatăl și Fiul.

Poate cunoașteți acel exemplu că gara feroviară, unde un om așteaptă o persoană dragă pe peron și această persoană coboară și îmbrățișează, căci se bucură unul de celălalt. Oamenii care merg în jurul lor privesc la această primire plină de generozitate și trăiesc câte ceva din această atmosferă și poate, atunci doresc și ei o relație asemănătoare, plină de dragoste.

Când Isus a murit pe cruce, a înviat din morți și s-a suit la cer, să spunem așa, în categoriile umane: Tatăl și Fiul s-au îmbrățișat. Tatăl, care așa cum am auzit, a trimis Fiul și Fiul, care și-a îndeplinit misiunea sa și a salvat omenirea, care se cufunda în păcat și de piere, s-au îmbrățișat și din ei a radiat iubirea, și aceasta este Duhul Sfânt. Și Duhul Sfânt este acela, care acționează în noi și neîncetat vrea să ne invite în această iubire. Și aceasta înseamnă botezul.

În numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh spune la începutul sfintei liturghii, și ca gest, în acest timp ne facem cruce pe frunte, pe piept și pe umeri și aceasta este exprimarea a faptului, că tot, ce se va derula se derulează în logica crucii. Pentru că pe cruce Isus se ruga pentru noi, și sfânta liturghie este realizarea jertfei pe cruce și victoria lui Isus și învierea din morți. Așa că liturghia cuvântului, și liturghia jertfei pe cruce au mereu codat în ele crucea. În liturghia cuvântului este acela, care acționează în autorii cuvântului, și acesta este Duhul Sfânt. Tot, ce este scris în Sfânta Scriptură este inspirată de Duhul Sfânt și noi, care ascultăm acest cuvânt, suntem și noi inspirați de acest Duhul Sfânt, pentru a-l înțelege. Din voința Tatălui și cu puterea Duhului Sfânt suntem mereu orientați spre Fiul, spre Isus Cristos. Cum trebuie să ascultăm Cuvântul lui Dumnezeu? Ca aceea, care suntem botezați în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Deci, cu credință, cu credința că dacă vom auzi acest cuvânt și este cuvântul lui Dumnezeu și este cuvântul actual, pentru că, Cuvântul lui Dumnezeu are acea proprietate extraordinară, că în orice timp este prezentat, citit, ascultat, meditat, are o atingere directă asupra prezenței noastre, la momentul nostru prezent, la viața noastră actuală, și asupra acelor momente și acele situații, care tocmai acum le trăim. Așa că, atunci când ascultăm Cuvântul lui Dumnezeu cu credință Duhul Sfânt acționează în acel cuvânt, în puterea aceluși cuvânt și eu așa cum sunt mă deschid în numele Tatălui al Fiului și al Sfântului Duh la tot, ce va răsună în liturghia cuvântului.

Dimensiunea personală, cu trei acțiuni o are euharistia și schimbarea euharistică. Ce se întâmplă atunci, când preotul, în persoana lui Isus Cristos spune

acesta este trupul meu, acesta este sângele meu. În acele momente pâinea și vinul se transformă, se transubstanțiază și devin prezența lui Isus. În acest moment, în acea clipă din voința Tatălui, cu puterea Duhului, pâinea și vinul se transformă în Fiul, în Isus Cristos. Isus Cristos este prezent. Și pâinea și vinul se ridică la Dumnezeu, căci este ISUS, cel care vine, Isus, care ia asupra sa problemele noastre, greutățile noastre, durerile noastre, le ridicăm spre cer, le ridicăm spre Tatăl. Putem să observăm, că rugăciunile sunt orientate spre Tatăl și întotdeauna spunem prin Domnul nostru Isus Cristos. Vom auzi și aceia din Cristos, cu Cristos și în Cristos ai Tu Dumnezeule, Tată atotputernic, în unire cu Duhul Sfânt, toată cinstea și mărirea în toți vecii vecilor. În altă formă, dar mereu cu același conținut, este și despre Preasfânta Treime, în numele căreia suntem botezați. Și în momentul sfintei împărtășanii, când spunem Amin, atunci acel Amin știm să-l rostim, pentru că în noi acționează Duhul Sfânt, pe care îl primim de la Tatăl și Fiul. Este darul lor, este jertfa lor, care radiază această dragoste, care ne invită să intrăm în iubirea lor. Am spus deja, că la sfârșitul sfintei liturghii va răsună iarăși să vă binecuvânteze atotputernicul Dumnezeu Tatăl și Fiul și Duhul sfânt. La începutul sfintei liturghii ne-am binecuvântat cu semnul crucii la sfârșitul sfintei liturghii ne binecuvântăm din nou cu semnul crucii cu aceleași cuvinte în formă de binecuvântare.

Este de aceea, pentru ca după liturghia cuvântului și după liturghia jertfei ca fiind oameni botezați conduși de Dumnezeu prezent și viu, care ne invită în iubirea sa, pentru ca apoi să transmitem această iubire în liturghia vieții cotidiene, în liturghia jertfei zilnice față de aceia, pe care îi întâlnim. Așa că, atunci când ne binecuvântăm, când primim binecuvântarea, ambele ne orientează spre faptul, de a-l întâlni pe Isus, inspirați de Duhul Sfânt și formați de Dumnezeu Tatăl, pentru a-l întâlni pe Isus în oamenii, care au nevoi, care au nevoie de aceasta, care sunt însingurați, care sunt părăsiți și noi suntem trimiși la ei, pentru ca în acest cerc, așa cum este posibil, să aducem speranță în numele Tatălui, și Fiului și Sfântului Duh.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA“ Din ziua de 27.03.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/prezehnanie-v-mene-otca-i-syna-i-ducha-svateho->

7. Salutul de introducere la începutul sfintei liturghii

Dragi frați și surori,
astăzi, când la începutul acestei sfinte liturghii ne-am binecuvântat, v-am salutat cu cuvintele: pacea să fie cu voi sau pace vouă. Continuăm cu explicarea sfintei liturghii. Ultima dată am vorbit despre binecuvântare și astăzi ne oprim, vom cugeta asupra faptului, care urmează nemijlocit după aceea, și acesta este salutul de introducere. Preotul are posibilitatea să aleagă modul, prin care, după binecuvântare va saluta credincioșii.

Întreaga formulă sună în felul următor: „*Harul Domnului nostru, Isus Cristos, dragostea lui Dumnezeu și milostivirea Duhului Sfânt să fie cu voi, toți.*” Este un text inspirat biblic, preluat din Scrisoarea sfântului apostol Pavel către Corintieni din cap. 13. Cu aceste cuvinte, apostolul Pavel termină scrisoarea adresată credincioșilor din Corint.

A doua formulă sună astfel: „*Har vouă și pacea lui Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Isus Cristos să fie cu voi, toți.*” Acest salut de data aceasta se găsește la începutul Scrisorii către Romani și totodată și în prima și a doua scrisoare către Corinteni.

Aceste două posibilități în esență dezvoltă acea dimensiune triplă a binecuvântării. În prima formă se cere binecuvântarea în numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh pentru credincioși, ca să fie cu ei harul Domnului nostru Isus Cristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și milostivirea Duhului Sfânt.

În cea de-a doua formulă, într-un mod asemănător se cere har, pace de la Dumnezeu Tatăl, Isus Fiul și Domn, așa cum am spus din a doua Scrisoare către Corinteni și din Scrisoarea către Romani.

A treia formulă este probabil cea mai tradițională (*Harul lui Isus Cristos, Domnului nostru /născut, răstignit, înviat/ glorificat, să fie cu voi toți*). Preotul spune în ea: „Domnul să fie cu voi”, în timp ce episcopul spune: „Pacea să fie cu voi.” „Pacea să fie cu voi” sunt cuvintele lui Cristos Cel Înviat, care astfel i-a salutat pe apostolii până acum timorați. Le dorește această pace, pentru ca să aibă curaj să vestească evanghelia. Însă cel mai des auzim cuvintele: „Domnul să fie cu voi”, și asta nu numai după binecuvântare, ci încă de cel puțin trei ori în timpul sfintei liturghii. Înaintea citirii sfintei evanghelii, așa cum am auzit adineauri, apoi la începutul rugăciunii euharistice și la final înaintea binecuvântării. La acestea credincioșii răspund: „Și cu duhul tău” (*în Cehia se răspunde și cu tine*).

La ce răspund credincioșii? La acel „Domnul să fie cu voi.” Și ce au cuvintele „Domnul să fie cu voi” de subliniat? Că așa cum prin cuvânt, și prin euharistie, și prin comunitatea credincioșilor, Isus este printre ei prezent. Este constatarea că Domnul este cu voi, dar este în același timp și un îndemn să vă deschideți inima, întăriți-vă credința, aprofundați (întăriți) speranța și dragostea și trăiți această experiență, că Domnul este cu voi. Este un îndemn să deschidem inima și să conștientizăm prezența lui Dumnezeu. Atunci, când ascultăm cuvântul lui Dumnezeu este realmente Domnul, și este în mod real Isus, cel care ne vorbește. Când aducem darurile de jertfă, când se derulează solemnitatea euharistică, Domnul este acela, care este cu noi.

La final, când spune acel „Domnul să fie cu voi” este o invitație, ca și după acea sfântă liturghie a cuvântului și liturghia jertfei, în acea liturghie a vieții cotidiene să trăim prezența lui Dumnezeu.

Ce înseamnă însă răspunsul, pe care credincioșii îl dau la acest salut al preotului sau episcopului care celebrează sfânta liturghie? Când îi spun „Și cu duhul tău” (și cu tine)?

Este nu doar un răspuns simplu, tu ne urezi și noi îți urăm același lucru. Credincioșii au în fața lor preotul, preot sfințit, care are în suflet o pecete a

identității, care nu se poate șterge, un așa numit caracter al preoției, care nu se poate șterge. Este ceva, ce rămâne întreaga viață. Și atunci, când credincioșii îi spun aceluia care i-a salutat cu „Domnul să fie cu voi” sau cu alte formule și îi răspund: „Și cu duhul tău” sau (în limba cehă „și cu tine”) atunci îi spun aceasta preotului, care conduce întreaga ceremonie, conduce întreaga liturghie, care așa cum obișnuim să spunem prezidează comunitatea, care celebrează sfânta liturghie.

Este important să ne reamintim, că în întreaga rugăciune de consacrare, cuvintele despre Duhul Sfânt se repetă de câteva ori. Cel puțin de șase ori, deci de șase ori în acea rugăciune de consacrare, când episcopul sfințește preotul, cuvintele despre Duhul Sfânt răsună din nou. Ce este rugăciunea de consacrare? Rugăciunea de consacrare este miezul sfințirii preoțești. Gestul aici este impunerea mâinilor și acest gest însoțește cuvintele clarificatoare, care sunt în același timp așa numita rugăciune de consacrare. Înainte de rugăciunea de consacrare este vorba de candidatul la preoție și după această rugăciune, diaconul, care comentează sfânta liturghie, spune: „Deja sunt preoți.” Sau spune: „Tocmai au devenit preoți.” Aceasta se întâmplă după rugăciunea de consacrare. Și aceasta se reamintește Duhul Sfânt, revărsarea Duhului Sfânt, reînnoirea intensificării acțiunii Duhului Sfânt în acel bărbat, candidat la preoți, ca preot.

Când credincioșii spun: „Și cu duhul tău”, care prezidezi sfânta liturghie, „și cu duhul tău”, care celebrezi sfânta liturghie, „și cu duhul tău”, care vestești cuvântul lui Dumnezeu, „și cu duhul tău”, care ții în mâini pâinea și apoi potirul, în care prin puterea Duhului Sfânt se realizează schimbarea esenței, așa și cu tine prin sfințirea la preoție, cu duhul tău, să fie Domnul. Domnul! – „Domnul să fie cu voi” – „Și cu duhul tău.” În duhul tău, prin Duh, din puterea Duhului, sub adierea duhului, tu să conștientizezi, că ești alter Christus – Cristos. Aici, că vii în numele lui Isus Cristos și în numele lui slujești sfânta liturghie și vestești cuvântul lui Dumnezeu. Câteva cuvinte, un scurt dialog, care practic durează câteva secunde și ce încărcătură interioară are? Poate, tocmai și prin acest salut, „Și cu duhul tău”, trebuie spus, să-i respectăm, pentru că sunt preoți, care ne slujesc sacramentele, că sunt preoți, care sunt în teren, și care sunt în contact cu realitatea vieții cotidiene, pentru că, pentru a fi preoți, ca niciodată să nu uite de faptul, că sunt preoți, pentru ca Domnul să fie cu ei, ca Domnul să fie cu duhul lor și întotdeauna și peste tot să vestească prin exemplul și cuvântul lor pe Isus Cristos. Tuturor preoților, cărora le răspundeți în acest fel la sfânta liturghie, pe toți preoții îi pun în rugăciunile voastre, pentru ca și în aceste timpuri pretențioase și a diferitelor limite și limitări să nu piardă, zelul, înflăcărea și mai ales, cu toate mijloacele maximale să reziste în vestirea prezenței lui Dumnezeu.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 03.04.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/uvodny-pozdrav-vo-svatej-omsi>

SFÂNȚA LITURGHIE

8. Actul de căință

Dragi frați și surori,
un detaliu interesant în parabola sfintei evanghelii (In 21,14), pe care am citit-o este, că atunci când Petru a aflat, că pe malul apei stă Isus, nu a rămas cu ceilalți, până când barca va ajunge la mal, ci a sărit în mare și a venit singur la Isus. La unii autori se poate citi și așa o interpretare, că și aceasta este spălarea picioarelor. Contra curentul acestora susține că pășitul în apă, ca și cum ar trebui să completeze spălarea picioarelor de la ultima cină, dar după experiența trădării. Petru are deja această experiență, că a reușit să-i spună lui Isus, că „nu cunoaște acel om, nu știe cine este.” Și acum îl vede stând pe mal, cu experiența slăbiciunii sale și a trădării propriului Maestru. Acest mers prin apă în sensul spre Isus ca și cum ar trebui să fie hotărârea lui Petru de a se curăța, pentru a se putea întâlni cu Isus, și să mărturisească, că vrea să-i rămână fidel (In 21,7).

Întotdeauna se întâmplă așa, că atunci când ne apropiem de Dumnezeu, când mergem să ascultăm evanghelia sa, când mergem să primim euharistia, este naturală o introducere de recunoaștere a păcătoșeniei noastre în cadrul, în care avem mare nevoie de milostivirea lui Dumnezeu.

Astăzi continuăm cu explicația sfintei liturghii și ne vom ocupa de actul de căință. Imediat după aceea, când preotul salută adunarea credincioșilor, tot așa și nouă Petru ne spune da, când vă apropiați de Isus, când mergeți să primiți cuvântul său, când vine să frângă pâinea cum s-a întâmplat în același sens al cuvântului și în evanghelia de azi, atunci regretați păcatele voastre.

După aceea, când preotul salută credincioșii, poate prin câteva cuvinte să facă introducerea în contextul (dependențele) sfintei liturghii. Poate să spună pentru cine este celebrată sfânta liturghie și poate într-un fel, dar întotdeauna scurt, pentru a nu părea predică, să introducă credincioșii în situația în care se află, dar întotdeauna trebuie să se îndrepte spre îndemnul de a-și recunoaște păcatele.

Este deci o componentă standard a sfintei liturghii, că înainte de aceasta, până preotul va cânta: „Slavă în cer lui Dumnezeu” dacă este duminică, sau înainte de aceasta după ce se roagă așa numita colectă – rugăciunea de introducere înaintea citirii textelor din Sfânta Scriptură invită oamenii, ca să regrete păcatele lor. Noi putem deosebi în acest act de căință patru momente de bază. Primul despre care am vorbit deja, deci să regretăm păcatele noastre. Apoi urmează câteva momente de tăcere. Este parte obligatorie a acestui act de căință, că după îndemnul de a regreta propriile păcate, lăsăm o scurtă perioadă de tăcere pentru cercetarea cugetului. Apoi urmează invocarea milostivirii lui Dumnezeu și la final absoluția, adică dezlegarea, care însă nu este sacramentală, dar preotul în timpul ei anunță și se roagă pentru faptul, ca Dumnezeu să ierte păcatele, pe care credincioșii le-au regretat. Acest îndemn pentru părerea de rău, pentru regret asupra păcatelor poate suna astfel: „Frați și surori, să regretăm păcatele noastre, pentru a putea să celebrăm cu inima curată sfintele taine.”

Această invitație este explicația pentru această ceremonie, să se citească cuvântul lui Dumnezeu, să se asculte cuvântul lui Dumnezeu și să se mediteze cuvântul lui Dumnezeu. Apoi să primim euharistia, pentru care, trebuie să ne

pregătească acest cuvânt a lui Dumnezeu. Liniștea, care urmează după această invitație, câteva secunde de liniște ar trebui să fie completată cu așteptarea momentului, când se termină această liniște și când va continua. Avem tendința, ca atunci când se instalează liniștea suntem nervoși, pentru că începe să se audă în noi vocea conștiinței sau nu știm, ce să facem cu ea. Aici învățăm, și este și parte componentă a invitației, să ne examinăm conștiința, să recapitulăm ultimele ore, ale vieții noastre și să regretăm păcatele. În această liniște este necesar să ne cufundăm în noi, să ne examinăm conștiința și să regretăm păcatele noastre.

Apoi evident sunt aici câteva posibilități, cum poate preotul să continue. Una dintre ele este aceea, că propoziția introductivă, pe care o spune preotul, se termină cu cuvintele: „Doamne îndură-te de noi, Cristoase, îndură-te de noi, Doamne îndură-te de noi.” Schițează milostivirea lui Dumnezeu, dragostea lui Dumnezeu, fie că este de Paște, fie de Crăciun, fie că este în perioade de post sau advent. Aceste cuvinte de introducere sunt întotdeauna actualizate și pentru perioada dată, despre care se vorbește și întotdeauna se termină prin invocarea: „Doamne îndură-te, Cristoase îndură-te, Doamne îndură-te”. Acestea provin din așa-numitul rit ambrozian, și este una dintre formele scurte ale acestui act de căință.

Poate cel mai cunoscut și cel mai utilizat probabil este acel lung îndemn la regret. „Mărturisesc lui Dumnezeu, atotputernicul și vouă tuturor (frați și surori) că am păcătuit prea mult, cu gândul, cuvântul, fapta și omisiunea (în cuvinte: prin omisiunea *a ce este bun*). Din vina mea (în cuvinte de 3 ori din vina mea), din prea mare vină a mea. De aceea, rog pe Maica lui Dumnezeu, Fecioara Maria, pe toți îngerii și sfinții și pe voi fraților și surorilor, să vă rugați pentru mine, la Domnul Dumnezeu nostru.”

Acest mod al actului de căință exprimă caracterul comunitar al regretului, al părerii de rău. Aceasta înseamnă, că suntem cu toții frați și surori, care în comun regretăm păcatele noastre. Aceasta este foarte important să conștientizăm, că lucrurile, despre care vorbim nu este ceva cu ce ne putem obișnui, este un gest foarte puternic, când în fața lui Dumnezeu, și cu toții la un loc, adică și în fața noastră reciproc recunoaștem, că suntem foarte păcătoși. „Mărturisesc lui Dumnezeu atotputernicul”, - cu conștiința prezenței lui Dumnezeu, și vouă fraților și surorilor, cu conștiința că sunt membrul comunității credincioșilor, că împreună mergem pe același drum al vieții, că am păcătuit prea mult. Sunt cuvinte grele că am păcătuit prea mult. Acum acea cronologie, cu gândul, cuvântul și fapta. Acel „cu gândul” este foarte profund înrădăcinat în evanghelii, unde Isus transferă valoarea morală a faptelor din extern în intern, din ce este vizibil în invizibil. Se poate comite un păcat și cu gândul rău, pe care nu numai că intern îl admit, dar îl și accept și sunt de acord cu el.

Atâta timp cât sunt de acord cu gândul, poate fi păcat. Foarte important este și adendum „și prin omiterea binelui” (în limba cehă se spune în cuvinte : și nu am făcut ce trebuia să fac). Noi nu recunoaștem doar din aceea, ce am făcut rău, ci și din acelea ce nu am făcut bine, când am avut posibilitatea. Este foarte interior, este și despre lumea noastră interioară, despre conștiință, despre acceptul conștiinței și despre cum am trăit intern lucrurile (momente și situații) și apoi despre acele multiple posibilități de a face binele, pe care l-am neglijat.

„De aceea rog pe Maica lui Dumnezeu, Fecioara Maria” – pe care am primit-o de pe cruce de la Isus, cu cuvintele „iată Mama voastră”, - deci pe voi păcătoșii, Mama păcătoșilor, pe care vă dau concepută fără de prihană, ca pe Mama mea Preacurată, care a îndeplinit desăvârșit de-a lungul vieții voința lui Dumnezeu, până la Golgota, unde a stat ca femeia speranței.

„Rog pe Mama lui Dumnezeu, Fecioara Maria”, „pe toți îngerii” adică și îngerii păzitori, care ne apără se roagă pentru noi, și intervin pentru noi să nu cădem în păcat.

Evident, că și aceasta este, ca să spunem așa, dorința îngerilor noștri păzitori, să nu comitem păcate și să fim curați în fața lui Dumnezeu. „Și sfinții”. – Cine sunt sfinții? Sfinții sunt aceia, care în viața lor au respins păcatul, care au trăit la un nivel eroic virtuțile și au făcut binele, în loc de rău. De aceea îi rugăm pentru intervenția lor, pentru rugăciune.

Aceasta este forma cea mai largă și mai sunt și altele. Una mai puțin cunoscută este de exemplu aceia, când la introducerea sfintei liturghii preotul stropește poporul cu apă sfințită.

Ce este aducerea aminte a botezului, ce este aducerea aminte a faptului, că prin botez ne-au fost șterse păcatele originare? Dacă am fost botezați ca fiind maturi, atunci și păcatele personale. Faptul că la începutul sfintei liturghii amintim botezul nostru, ceea ce am făcut prin înmuierea degetului în apa sfințită la intrarea în biserică și ne-am binecuvântat. Că pe fundalul botezului nostru, în timpul căruia am primit cămașă de botez albă cu cuvintele, să o ducem până la sfârșitul vieții nepătată. Așa în acest spirit este ceva, ce este parte componentă a acestui act de căință. Adică, când preotul stropește oamenii, atunci nu se mai rostește forma actului de căință. Aceste acte sunt egale ca valoare.

Când asupra noastră cad picăturile de apă sfințită, voluntar sau involuntar, că le cinstim, este bine să nu ne uităm la aceasta ca la un act interesant, ca un spectator, ci ca cineva, care își amintește acestea: Doar eu sunt om botezat și prin botezul meu sunt altoit (pe tulpină de viță de vie) pe Isus Cristos. – Așa cum mă comport în gânduri, cuvinte și fapte? În facerea sau nefacerea de bine?

În final, preotul încheie cea de-a patra parte a actului de căință cu cuvintele: „Ai milă de noi, atotputernice Dumnezeule, iartă-ne păcatele noastre și condu-ne la viața cea veșnică.”

Este deci în logica limbii slovace: „Să se milostivească de noi atotputernicul Dumnezeu.” Atotputernicia lui Dumnezeu se manifestă în dragostea lui fidelă, în milostivirea fidelă, când ne iartă păcatele noastre.

„Să se milostivească de noi, atotputernicul Dumnezeu, să ne ierte păcatele și să ne conducă la viața cea veșnică.” – Aceste sunt cuvinte foarte importante, pentru că păcatul este ceea ce este obstacolul pe calea noastră spre viața cea veșnică. Și dacă dorim să ajungem la viața cea veșnică, atunci dorim să trăim cinstit, pentru ca la poarta împărăției cerești să avem biletul de intrare al iubirii, prin care trebuie să trăim pe toată perioada vieții noastre pământești.

În final încă un gest. În cazul în care cel mai cuprinzător act de căință, cu cea mai lungă formă, dar nu înseamnă, că celelalte ar fi oarecum mai scurte în sensul valorii. – În timpul celui mai lung, însă ne batem cu pumnul în piept cu cuvintele: „din vina mea, din vina mea, din prea mare vină a mea.” În versiunea în limba slovacă a rămas din versiunea originală în limba latină repetarea de trei ori: „din vina mea, din vina mea, din prea mare vină a mea.” În sensul biblic este efortul regretului deplin pentru păcate. Dacă cineva spune aceasta de trei ori, este exprimarea faptului, că dorim să o facem deplin. Este vorba de exprimarea efortului pentru o efectuare cât mai desăvârșită. A se atinge de piept, înseamnă a se atinge de inimă. Foarte ușor ne duce gândul spre vameșul din evanghelia lui Luca, care stă în templu, în spate de tot. Acela în smerenia sa recunoaște, că spre deosebire de farizeul mândru, care de fapt nici nu se roagă, că este păcătos. Se

bate în piept. A te bate în piept ne evocă și cuvintele lui Ioel: "Sfâșiati-vă inimile, nu hainele și întoarceți-vă la Dumnezeu." ¹⁰

Unii autori spun, că acest obicei a se bate în piept provine din perioade foarte vechi, când oamenii când făceau o promisiune, când se obligau la ceva, la exprimarea „ego” se băteau în zona pieptului. Inima, considerată ca sediul voinței este miezul omului. Când ne bate în piept, atunci recunoaștem, că acolo în inimă, așa cum spune Isus, păcatul nu provine din aceea, ce primim prin mâncare, dar aparține de ce este rău, ceea ce vine din adâncul inimii – și aceasta pătează omul.¹¹

Prin acest act de a ne lovi în piept ca și cum am dori să deschidem acea profunzime a intimității noastre, pentru lumina lui Dumnezeu cu regret, că nu am făcut-o de multe ori.

Frați și surori, curățiți după regretele noastre asupra păcatelor să intrăm glorificați în sfânta liturghie.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 17.04.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/ukon-kajucnosti>

9. Slavă în cer lui Dumnezeu

Dragi frați și surori,

Am auzit la sfârșitul evangheliei citite, că pe Isus au vrut să-l facă rege, dar el nu a vrut. În entuziasmul lor, că a săturat pe cineva, i-a hrănit, au vrut să-l urce pe tron (ca rege), dar în sensul cuvântului, care nu corespunde voinței sale, pentru că el a dorit să fie regele spiritual, regele sufletelor, regele lumii spirituale, regele, care îi conduce la Tatăl.

Cuvântul „rege” se utilizează odată și în timpul celebrării sfintei liturghii în duminică și în sărbătorile de poruncă. Și asta, când se cântă după recunoașterea păcatelor, „slavă în cer lui Dumnezeu” este acolo și o conexiune cu rege ceresc. Cum este gândit acest lucru?

¹⁰ Ioel 2,13

¹¹ Mt 15,18

Despre aceasta, cum este gândit vom vorbi, căci continuăm cu explicarea sfintei liturghii. Și pentru astăzi tocmai vine această parte a sfintei liturghii, în care cântăm „Gloria in excelsis Deo”, sau „Slavă în cer lui Dumnezeu.”

Să privim deci mai aproape textul utilizat în timpul sfintei liturghii în fiecare duminică și în celelalte sfinte liturghii desemnate și în afara duminicilor. Prima parte, prima propoziție, a acestei chemări pentru slava lui Dumnezeu, în timpul „Gloria” este un citat din evanghelia lui Luca. Este așa numitul cântul îngerilor în dependență cu nașterea lui Isus Cristos la Betleem.

„Slavă în cer lui Dumnezeu și pace pe pământ oamenilor de bună voință.” La prima vedere ni s-ar putea părea, că aici atribuim ceva lui Dumnezeu și ceva omului. Evident lui Dumnezeu slavă în cer. – „În cer” este exprimarea, că aceasta este la locul cel mai înalt, este Dumnezeu, slava lui este fără concurență, este cea mai înaltă, lui îi aparține această cea mai mare slavă. – De aceea este „Slavă în cer” și nouă apoi ni s-ar putea părea, că vorbim despre oameni oarecum paralel cu exprimarea despre Dumnezeu, - „pe pământ pace oamenilor de bună voință”. În realitate însă, cum mergem în profunzimea acestui text și în context, în care aceasta s-a născut, pentru că este vorba despre imnul, care se cântă din cele mai vechi timpuri al erei creștine. Acea slavă a lui Dumnezeu, slavă acelui Dumnezeu, care este cel mai înalt, care este în înălțimi, i se poate descoperi omului numai atunci când, dacă este vorba despre un om de bună voință.

Aceasta înseamnă același lucru, despre care vorbim în rugăciunea Tatăl nostru. „Fie voința ta.” Buna voință este aceia, care se identifică cu cea mai bună voință, care există și aceasta este voința lui Dumnezeu, căci Dumnezeu ne iubește. Prin aceasta de fapt exprimăm, că și noi dorim să fim oameni de bună voință, și de aceea acel text continuă cu toate aspectele celui mai mare respect. Ajungem deci, de la citatul biblic la cel personal, putem spune la recunoașterea colectivă a respectului ca o poziție interioară a celui mai mare respect și celui mai profund omagiu față de Dumnezeu. Cântăm aceasta ca o comunitate, de aceea celelalte chemări formulate la persoană întâi a trecute, la plural: te laudăm, te binecuvântăm, ne închinăm ție, te adorăm, îți mulțumim ție. Este acolo acel cuvânt „te”, „îți”, deci acea apelare personală a comunității, care spune acestea la plural. Din multe motive și acest text este destinat pentru mărturisirea colectivă a lui Dumnezeu ca celei mai mari autorități în viața noastră și este ideal, când o putem cânta împreună.

Chiar sunt unii autori, care spun, că întotdeauna și cum este posibil acest text ar trebui cântat, pentru că întotdeauna este un text de laudă, un imn al comunității. Ce ne spun aceste cuvinte: laudăm, preamărim, ne închinăm, te adorăm, îți mulțumim. Dacă vom pătrunde în profunzimea cuvântului te laudăm, este o chemare vocală și entuziasmată a înclinării noastre spre Dumnezeu și când cântăm împreună, atunci este ceva, ce răsună de la toți vocal.

Te preamărim, te recunoaștem ca cel mai înalt. Cuvântul „te preamărim” vine de la cuvântul mare. În Sfânta Scriptură, în evangheliile găsim o paralelă, învățătoarea acestei preamăririi a lui Dumnezeu este Fecioara Maria, care cântă Magnificat-ul: „Sufletul meu îl preamărește pe Domnul”, te preamărim, și dorim să te preamărim la fel ca Fecioara Maria, și astfel vrem să realizăm în viața noastră voința ta, căci te preamărim. Te facem mare, cel mai înalt în întru cei de sus, pentru ca să se realizeze asupra noastră voința ta și în viața noastră cotidiană. Este valoarea cea mai mare a priorităților noastre.

„Ne închinăm ție”, aceasta este acea poziție interioară de închinare, mărturisire, adorația lui Dumnezeu este plină de frică și exemplul ne sunt toți aceia, care în evangheliile cad la picioarele lui Isus. Ne închinăm ție, aceasta înseamnă, că ești preaînalt, că ești în ceruri, că ești mare, noi o exprimăm prin faptul, că ne facem

mici în fața ta și dependenți de tine prin faptul, că ne închinăm în fața ta, ne umilim. Te lăudăm, acolo accentul este pe dorința, ca slava lui să se extindă. Dacă vom intra din nou în etimologia cuvântului, a lăuda. Nu este doar un sentiment interior de entuziasm ca și cum l-am slăvi, dar este acolo un ton însoțitor a faptului, că te slăvim, ca să devii slăvit în mijlocul cât mai multor oameni, cât mai mulți oameni să te slăvească și să te cunoască. În final această misiune au primit-o apostolii – să vestească numele lui, ca să fie slăvit, dar în cel mai bune și spiritual sens al cuvântului. Și ca al cincilea apelativ este „îți mulțumim ție”. Aceasta înseamnă, te avem în gând, în memorie, în poziția oamenilor, care nu au avut ceva și care au primit ceva. Deci poziția de recunoștință. Este foarte important să exprimăm aceasta, pentru că așa cum în rugăciune cerem, tot atât de important este ca în rugăciune să și mulțumim și sfânta liturghie euharistia este aducerea de mulțumiri. Este foarte important în poziția noastră față de Dumnezeu, în rugăciunile noastre, dar și în tot comportamentul nostru față de Dumnezeu, să conștientizăm și să mulțumim pentru toate binefacerile, care le primim de la el.

Această prima parte a Gloria spusă sau imn, „Slavă în cer lui Dumnezeu” se încheie ca și prima parte cu cuvintele: „căci a ta este slava”. Am început slavă în cer lui Dumnezeu, și pe pământ pace oamenilor de bună voință; apoi noi ne identificăm cu această bună voință și o exprimăm prin cuvintele de slavă, splendide și încheiem: „Căci mare este slava ta (în limba română *tu singur ești Sfânt*). Ca și cum un gând la introducere și același gând, dar aceasta după desfășurarea motivațiilor noastre interioare, accentuăm din nou: „căci tu singur ești Sfânt”.

Și din nou altă parte a Gloria face legătura și în esență sunt acolo exprimări ale motivelor, de ce îl slăvim pe Dumnezeu, de ce îl adorăm, de ce ne închinăm lui, de ce îi mulțumim. Am putea însă spune în cel mai bun sens al cuvântului, complimente față de Dumnezeu, unde îl absolutizăm și îl recunoaște, că el este realmente acela desăvârșit. Sunt complimente absolutizatoare către Sfânta Treime: către Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

„Doamne Dumnezeule, împărate ceresc, Dumnezeule atotputernic.” Doamne, atotputernic și împărat. Și așa cum am spus la început, că vom utiliza acel cuvânt împărat, tot așa în acest cuvânt împărat este tocmai exprimat faptul, că este împăratul, care este Domn, împărat, care este Dumnezeu, împărat, care este atotputernic. Urmează apoi apelarea Fiului: Doamne Isus Cristoase, apoi, relația cu Tatăl – ești Fiul unul născut, ești Fiul Tatălui, de o ființă cu Tatăl – Domn și Dumnezeu, de o ființă cu Tatăl. Și tu Isuse Cristoase ești Domn și Dumnezeu.

Și în relația cu omul ești Mielul lui Dumnezeu. Cuvintele „Mielul lui Dumnezeu” transferă titlul lui Isus Cristos spre deosebire de cuvintele, care se orientează spre Dumnezeu Tatăl, unității și iubirii sale. Unitatea desăvârșită și iubirea cu Tatăl (transferă) este podul spre om, care este păcătos și pe care Isus l-a salvat și răscumpărat. A intervenit deci o schimbare. De la aceia, care au lăudat, devenim aceia care roagă ca și cei care se căiesc. Așa că acest cânt Gloria rezonază și cu actul de căință, pe care l-am efectuat foarte aproape de acest cânt. Isuse mărturisim: „Tu, care iei asupra ta păcatele lumii, miluiește-ne pe noi; - tu, care iei asupra ta păcatele lumii, primește rugăciunea noastră. – Tu, care șezi de-a dreapta Tatălui, miluiește-ne e noi.” Prima și a treia este miluiește-ne pe noi, și cea de-a doua este primește rugăciunea noastră.

Este interesant, „tu șezi de-a dreapta Tatălui, miluiește-ne pe noi.” Aici simțim, că vorbim despre Isus ca intermediator, despre Isus, care a venit la Tatăl, ca acela, care ne-a salvat. Când s-a ridicat la cer, atunci a plecat ca victorios asupra morții, asupra morții noastre spirituale, pentru a ne conduce la Tatăl. Acela, care șade de-a dreapta Tatălui, este acela, care a devenit om, a fost printre noi, a trăit printre

noi, a devenit unul dintre noi, dar nu a avut păcat. „Cine mă va acuza de păcat?” – a întrebat Isus.

Mai departe este acolo cuvântul căci, care introduce motivele, pentru care ne închinăm lui Isus, îl adorăm pe Isus, care este apărătorul nostru, care ia asupra sa păcatele noastre. Apoi este acolo formula excluderii: tu singur, tu unic, de trei ori „tu ești unicul” ești Sfânt, tu unic Domn, tu unic Desăvârșit, Isuse Cristoase.

Am început cu cuvintele: Isuse Cristoase, și terminăm cu cuvintele Isuse Cristoase, este o mărturisire cristologică a celui mai profund respect, închinări și iubiri față de Isus Cristos, care ia asupra sa păcatele lumii, ia asupra sa și păcatele noastre și stă de-a dreapta Tatălui, pentru a ne conduce la Tatăl. Parcă este în aceeași linie a obiectivului, pe care și noi cu toții care suntem chemați, dorim să-l atingem.

Și încheierea ni se poate părea scurtă, dar ea este în cuprinsul său realmente foarte extinsă, căci chiar la sfârșit, după cuvintele Isuse Cristoase, spunem cu Duhul Sfânt, în slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin.

Este un imn triplu, este acolo Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, este acolo Sfânta Treime pătrunsă de iubire, și de aceea este important să spunem, că împreună cu Duhul Sfânt întru mărirea Dumnezeului Tatăl.” Amin.

De ce cu Duhul Sfânt? De ce Duhul Sfânt apare ca apogeul acestui imn? Pentru că, așa cum citim în Sfânta Scriptură, nimeni nu poate spune, că Isus Cristos este Domn, numai în Duhul Sfânt. Deci „cu Duhul Sfânt, în slava lui Dumnezeu Tatăl”, înseamnă, că Sfântul Duh este parte componentă a Sfintei Treimi. Este iubirea desăvârșită între Tatăl și Fiul, și același Duh Sfânt în noi, cei botezați, miruiți, cei care ne rugăm, cei care primim euharistia, cei care primim dezlegarea acționează același Duh Sfânt. Și același Duh Sfânt acționează, ca liturghia cuvântului, care urmează să o primim cu inima deschisă, ca un cuvânt viu. Dar despre acestea data viitoare.

Lăudat să fie Isus Cristos!

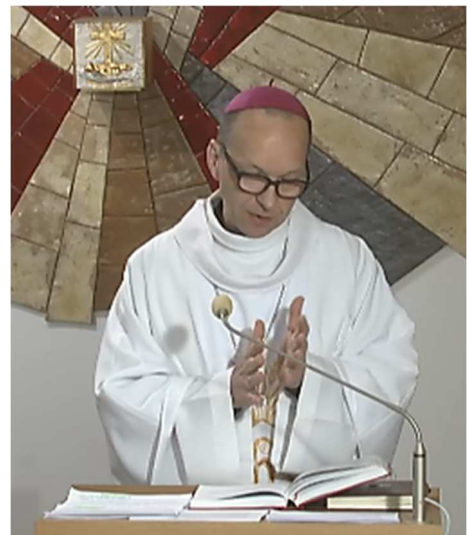
„Z PRAMEŃA” Din ziua de 24.04.2021

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/slava-bohu-na-vysostiach>

10. Măinile în sfânta liturghie

Dragi frați și surori,

În psalmul responsorial de astăzi am repetat de mai multe ori cuvintele „*binecuvântează Doamne efortul mâinilor noastre.*” Am repetat, dar nu în sensul unei repetiții fără scop, ci în sensul răspunsului sau, a reacției la ceea ce a fost în celelalte părți ale psalmului. Din acest „Binecuvântează-ne Doamne efortul mâinilor noastre” rezultă, că un simbol caracteristic al muncilor noastre, al eforturilor noastre, a activităților noastre sunt mâinile.

Astăzi continuăm în explicarea sfintei liturghii și vrem să vorbim despre mâini. Până acum am vorbit despre faptul cum preotul și credincioșii cântă Gloria, după care urmează cuvintele „să ne rugăm” și vedem în cadrul acestei aclamații două gesturi.

Primul gest este, că preotul are mâinile împreunate și al doilea gest este, că preotul desface mâinile.

Ce înseamnă aceasta, ce exprimă? Nu sunt gesturi negândite, mecanice, făcute doar așa spontan de către preot, care celebrează sfânta liturghie, dar au o importanță profundă.

De aceea analizăm sfânta liturghie, pentru ca să descoperim în ea frumusețea ei și că în tot este fundamentat vreun mesaj. Ce exprimă mâinile împreunate?

Mâinile împreunate pentru rugăciune. Exprimă oarecum un anumit contra pol, a ceea ce am citit astăzi în psalmul responsorial. Când omul își împreună mâinile, exprimă în aceasta sensul spiritual al cuvântului, că omul dă de o parte, îndepărtează de la el orice muncă și se concentrează la ceva ce nu este material, ce nu este o activitate externă măsurabilă. Ci omul se concentrează asupra valorilor spirituale. Mai departe este important și faptul, că împreunăm ambele mâini, cea dreaptă cu cea stângă. Cunoaștem desigur afirmația, în care se spune, că mâna stângă nu știe, ce face mâna dreaptă. Uneori se folosește și în sensul negativ al cuvântului. În acest caz, când mâna stângă și dreaptă se unesc pentru rugăciune, pentru că este mereu în contextul rugăciunii, în contextul sfintei liturghii, este ca și cum întregul om, partea lui stângă și dreaptă se unesc în rugăciune și astfel se concentrează asupra dialogului cu Dumnezeu.

Sunt mâinile, în sensul bun al cuvântului inactive, pentru că urmează activitatea spirituală, activitatea rugăciunii și sunt mâinile unite, care exprimă că întregul om merge să se roage. În afara de aceasta aceste mâini sunt împreunate și se îndreaptă într-un sens unic. Deci este tot tema concentrării, a adunării gândurilor și mâinile sunt orientate spre cer. Aceasta înseamnă nu numai, că lăsăm activitatea de o parte, nu numai, că este o activitate spirituală, ci este o activitate duhovnicească, care este dialog cu Dumnezeu, pe care îl reprezintă, simbolizează cerul. Însuși Isus spune „eu sunt de sus, voi sunteți de jos.”

Deci, când mâinile noastre sunt îndreptate în sus, atunci este orientarea spre Isus Cristos, dar vom și vedea rugăciunea identificată cu Isus Cristos, cu rugăciunea lui Isus Cristos. În afară de aceasta avem aceste mâini unite, care sunt orientate spre cer în fața pieptului, în fața inimii, în care în timpul actului de căință am semnalat lovitură, ca și cum am vrea să deschidem acea inimă, ca și cum am vrea ca în spiritul cuvintelor lui Isus să rupem inima și nu hainele, să ne deschidem interior, nu numai printr-o manifestare exterioară. De aceea, avem acum mâinile împreunate în fața inimii ca expresia, că întreaga inimă, acea intimitate a noastră, se îndreaptă spre Dumnezeu.

Extinderea acestui gest se atribuie franciscanilor în evul mediu, pentru că într-o anumită perioadă a unii mâinile și a le pune în mâinile altcuiva însemna obligație, fidelitate, devotament și încredere în lumea feudală. De aceea mâinile împreunate în rugăciune exprimau un asemenea devotament și încredere față de Dumnezeu.

În final, când am fost sfințiți preoți, și atunci mâinile noastre le puneam în mâinile episcopului și îi promiteam respect și ascultare. Așa că mâinile împreunate puse în mâinile celui alt, este ca și cum în timpul rugăciunii am pune în mâinile lui Dumnezeu și singuri cu frica interioară ne supunem și ne dăruim.

Mâinile împreunate sunt gestul inițiator, după care urmează îndemnul, „să ne rugăm” și preotul prin aceasta într-un anumit fel desface mâinile (în lateral).

Este interesant că mâinile desfăcute și mâinile ridicate sunt atât un gest personal, exprimă dorința omului după transcendent, că practic apar în toate confesiunile. Chiar pur practic, la nivelul faptului, care se numește limbajul trupului mâinile desfăcute și mâinile ridicate sunt simbolul deschiderii. Este așa numitul gest deschis. Dacă cineva are mâinile adunate în fața sa pe piept, atunci acesta se percepe ca un gest închis, ca și cum ar exprima necesitatea de a se apăra sau să-și creeze o oarecare retragere. Dar cine are mâinile desfăcute și ridicate, acela se

deschide, este un gest deschis și în acest caz, pentru că ne aflăm mereu în contextul rugăciunii, este un gest deschis în fața lui Dumnezeu.

Să nu ne temem să spunem, că este un gest, care exprimă, că abandonăm și că ne predăm. Noi, în cel mai bun sens al cuvântului abandonăm mândria noastră în fața lui Dumnezeu și ne deschidem darurilor sale.

Aceasta înseamnă, că gestul deschis al mâinilor, care sunt ridicate sunt și mâinile, care așteaptă darurile lui Dumnezeu. Parcă sunt pregătite să primească brațe pline de daruri de la Dumnezeu și binefacerile lui Dumnezeu. Sunt deci mâini ridicate în sus spre Dumnezeu și sunt și aceia, care privesc aceasta, ca și cum acele mâini ridicate sunt invitație, ca și ei să se orienteze în sus. În final despre aceasta când vom explica „sus inimile.”

Gestul este prezent în mai multe texte din Vechiul Testament. Știm despre aceasta, că Moise, când a luptat cu Amalec, când avea mâinile ridicate atunci poporul său câștiga și când lăsa mâinile jos atunci pierdea. Este simbolul a faptului, că până când suntem orientați spre Dumnezeu, atâta timp cât avem inima și întregul nostru interior orientate spre Dumnezeu, întreaga lume interioară ridicată la Dumnezeu, atunci învingem asupra răului, asupra păcatului și învingem pentru binele și pentru dragoste. Imediat ce încetăm să ne rugăm, slăbim, pentru că fără rugăciune efortul uman este zadarnic, fără binecuvântarea lui Dumnezeu, care tocmai o cerem de la Dumnezeu prin rugăciune. Un bogat material, care ne descrie, cum omul Vechiului Testament trăia rugăciunea sunt psalmii.

De exemplu, în psalmul 119. este exprimat faptul, că mâinile mele le voi ridica spre prescripțiile tale, pe care le-am îndrăgit. În psalmul 141 citim: „Rugăciunea mea să se înalțe spre tine ca fumul de tămâie, ridicarea mâinilor mele să fie în fața ta ca jertfa de seară”¹² Și în psalmul 88, imediat în versetul 2 este scris: „Doamne, Dumnezeul mântuirii mele, zi și noapte strig înaintea ta. Rugăciunea mea să ajungă înaintea ta, pleacă-ți urechea la strigătul meu.”¹³ Și ceva mai departe „...zilnic strig către tine, spre tine ridic mâinile mele” Și mai departe: „Dar eu strig către tine Doamne, de dimineață, rugăciunea mea se înalță la tine.”¹⁴ În Cartea Lamentațiunilor citim „în palme ridicăm inima noastră la cer la Dumnezeu.” Și

¹² Ps 141,2

¹³ Ps 88,2

¹⁴ Ps 88,14

proorocul Isaia scrie: „Mi-am întins mâinile toată ziua spre un popor răzvrătit, care umblă pe o cale care nu este bună, după gândurile lor.”¹⁵ În acest caz, mâinile sunt ridicate ca rugămintă, ca cerere, o cerere insistentă pentru poporul lui Dumnezeu, ca să se întoarcă la Dumnezeu. Psalmul 63: „Te voi binecuvânta toată viața mea și voi ridica mâinile mele invocând numele tău.”¹⁶

În Noul Testament, omul Noului Testament cu mâinile ridicate și desfăcute se identifică cu Isus Cristos.

În catacombe avem mai multe imagini din cele mai vechi timpuri creștine, care ne documentează, că mâinile ridicate, desfăcute pentru rugăciune au fost un gest de bază, care exprima rugăciunea. Dar, și este foarte important să spunem, că aceasta a însemnat unirea cu Cristos cel Răstignit, despre care în cadrul sfintei liturghii vom auzi și vom citi, că și-a desfăcut mâinile pe cruce. Aici ajungem la miezul acestui gest, pe care îl analizăm în contextul sfintei liturghii, în context este „să ne rugăm” și apoi rugăciunea de introducere, despre care vom mai vorbi în viitor.

Preotul, care ridică mâinile în acest mod le desface și se identifică cu Isus Cristos cel Răstignit.

Sfântul Pavel spune: Ar fi vai și amar de mine, dacă nu l-aș vesti pe Isus Cristos și aceasta pe Cel Răstignit. Aceasta înseamnă, că identificarea cu Isus Cristos cel Răstignit este condiția de bază, pentru ca preotul să poată celebra sfânta liturghie cu supunere, cu credință și cu frică.

Tertulian, scriitor antic, care a trăit în secolul doi, aceasta înseamnă că este reprezentantul evenimentelor de câteva zeci de ani după victoria lui Isus, scrie așa: „Noi nu numai că ridicăm mâinile, ci le și desfacem după patima lui Isus Cristos și când ne rugăm îl recunoaștem pe Cristos. Este interesant, că deja în această perioadă Tertulian atenționează, ca acest gest să se facă într-un mod oneros, extern, în final chiar teatral. Aș putea să citez și despre faptul, că totul trebuie făcut cu respect, frumusețe, armonie și moderație.

Când împreună gestul mâinilor ridicate și desfăcute, ridicate spre cer, la fel cum au fost desfăcute mâinile lui Isus Cristos pe cruce, și apoi preotul rostește cuvântul: „să ne rugăm”, atunci este o nouă calitate unde este ceva ce vedem ceva ce auzim și mesajul acestora este, că ne rugăm într-o asemenea atmosferă, în spirit, în așa fel, cum s-a rugat Isus pe cruce.

Și Isus s-a rugat pe cruce cu dragoste față de Dumnezeu, și cu o mare dragoste față de aceia, care l-au răstignit. Așa că ne rugăm și în duhul iubirii iertătoare a lui Cristos cel Răstignit, care cu mâinile desfăcute pe cruce s-a rugat și pentru dușmani.

Și astfel, dragi frați și surori, când veți vedea preotul, cum își desface mâinile ridicate spre cer, atunci aceasta este în acest gest cuprins, dar o anumită tentă a acestui întreg, așa un punct, care dă totul sens:

1. Ne rugăm cu inima ridicată
2. Cu interiorul nostru unit
3. În mare pocăință
4. și în duhul iubirii lui Isus Cristos

Ce înseamnă cuvintele: să ne rugăm, și rugăciunea, care urmează, despre acestea vom vorbi data viitoare.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŃA” Din ziua de 21.05.2020

¹⁵ Is 65,2

¹⁶ Ps 63,5

11. Rugăciunea zilei

Drag frați și surori,

Domnul Isus în mai multe locuri spune și în evanghelia de azi confirmă, că nimeni nu poate veni la Tatăl decât prin mine. De aceea și în multe rugăciuni, când prezentăm rugăciunile noastre Tatălui spunem: „prin Cristos Domnul nostru.” Și aceste cuvinte le spunem cu o un adevăr de fier întotdeauna în timpul rugăciunilor, care sunt numite „rugăciunea zilei” sau colecta (în limba cehă se spune „rugăciunea de intrare”)

Data trecută am vorbit despre faptul, ce înseamnă în sfânta liturghie, când preotul întinde mâinile sau le împreunează. Deci, după ceremoniile de intrare ale sfintei liturghii se ajunge la începutul transfigurației acestor ceremonii de început la lecturile individuale, deci la liturghia cuvântului. Această rugăciune o numim colecta sau rugăciunea zilei, și despre această rugăciune vom vorbi astăzi mai amănunțit.

Ea are așa numitele puncte de sprijin importante și primul apelare este : „Să ne rugăm!”, și ulterior în diferite variante „ne rugăm”... Apoi încheierea, în care exprimăm faptul, că această rugăciunea o aducem prin Cristos Domnul nostru în Duhul Sfânt. Aceasta o vom mai discuta mai amănunțit. Pentru că este rugăciunea zilei, în ea se caracterizează celebrarea concretă a zilei.

De exemplu astăzi în această rugăciune s-a spus: „Bunule Dumnezeu, izvorul libertății și mântuirii noastre, Tu ne-ai răscumpărat cu sângele prea scump al Fiului Tău, cu ardoare te rugăm...” La introducere este întotdeauna caracteristică celebrarea acelei zile, deci gândul de bază a celebrării concrete. Să citim și următoarele exemple:

- 1.prima zi din an, când o sărbătorim pe Fecioara Maria Născătoarea lui Dumnezeu, cuvintele de introducere sunt: „Tată veșnic prin nașterea Fiului Tău din Fecioara Maria ai oferit oamenilor mântuirea veșnică, te rugăm dă-ne....
2. când sărbătorim pe sf. Cyril și Metodu: „Atotputernice și veșnice Dumnezeu tu le-ai trimis predecesorilor noștri pe sfântul Cyril și Metodu, ca să-i aducă la credința adevărată. Te rugăm ajută-ne...”
3. la sărbătorirea Fecioarei Maria a celor șapte dureri: „Atotputernice Dumnezeu tu ai dat Născătoarei de Dumnezeu puterea, ca să stea lângă Fiul tău răstignit și să sufere împreună cu el, te rugăm, ...” și urmează continuarea rugăciunii.

Aceasta înseamnă, că între cuvântul te rugăm, te rugăm cu ardoare ..., aceste formulări rezonază cu cuvintele preotului, când își întinde mâinile și spune „Să ne rugăm!”

Aici misiunea importantă o joacă importanța enunțării acestei apelări, care nu este o constatare, că ne rugăm, ci este un îndemn „Să ne rugăm!”

Preotul, care conduce liturghia, care prezidează comunitatea, cu mâinile întinse îndeamnă întreaga comunitate „Să ne rugăm!” Prin aceasta trăiește mai ales într-un mod profund identitatea sa de preot, pentru că misiunea preoțească este să conducă oamenii la rugăciune, să se roage cu oamenii și să se roage pentru oameni. De aceea spune: „Să ne rugăm!”

Apoi intervine o scurtă tăcere, liniște. Dar trebuie să fie acolo, pentru a ne putea concentra. Pentru a putea să ne aducem aminte, să rezumăm tot pentru ce dorim să ne rugăm. De aceasta este legată și denumirea colecta, care suna poate puțin departe de noi și neobișnuit dar realmente are o bază de limbă și cuvânt în cuvântul colectiv. Aceasta înseamnă, adunarea oamenilor, ceva, care este adunat.

Există aici și interdependența în scurta tăcere cu mulțimea și intențiile, pentru care dorim să ne rugăm în gândul nostru, în mintea noastră.

Poate însemna și faptul, că în timpurile creștinismului timpuriu credincioșii începeau introducerea în sfânta liturghie – colecta în afara sanctuarului, în care apoi se derula însuși celebrarea liturgică.

Membri acestei comunități se concentrau asupra rugăciunii, asupra prezenței lui Dumnezeu, căruia i-a fost prezentată această rugăciune. Această rugăciune este întotdeauna prezentată lui Dumnezeu Tatăl, cu excepția câtorva cazuri lui Isus Cristos.

Din nou ne readucem aminte exemplele amintite, în care caracteristica zilei cu exprimarea aceluia fapt, pentru care îi suntem recunoscători lui Dumnezeu. Aceasta este fie pentru vreun dar, pentru vreo ceremonie, pentru vreun sfânt, pentru vreo împrejurare, pentru un eveniment. Așa cum am mai spus după introductivul „să ne rugăm” și o perioadă de tăcere urmează apelarea Dumnezeului Tatăl, în cazuri excepționale al lui Isus Cristos.

Mai departe este importantă contribuția, atunci când după rostirea propoziției introductive caracteristică pentru ziua respectivă, aceasta o unim prin continuarea în rugăciune.

Te rugăm dă-ne, te rugăm cu ardoare și altele la fel, fi sursa vieții noastre pentru ca în Tine să găsim întotdeauna bucuria și siguranța perpetuă. Această a doua parte a colectei, deci a rugăciunii zilei este rugăciunea pentru „ceva”. Deci vom continua, în varianta de azi a fost „tu ești inițiatorul vieții noastre, pentru ca în tine să găsim mereu bucuria și siguranța perpetuă.”

La exemplul 1. – despre solemnitatea Fecioarei Maria Maica lui Dumnezeu după cuvintele „Tată Veșnic ... ai oferit oamenilor mântuirea veșnică...” textul se schimbă în: „te rugăm dă-ne, ca întotdeauna să simțim efectele rugămintii ei, căci prin ea am primit inițiatorul vieții Isus Cristos.”

Sau 2. – la sărbătoarea sfântului Cyril și Metodiu se continuă cu cuvintele „te rugăm ajută-ne, ca să ne păstrăm cu fidelitate moștenirea strămoșilor, să mărturisim cu fermitate credința și să trăim în conformitate cu ea.”

Sau 3. – la sărbătoarea Fecioarei Maria a Celor Șapte Dureri continuăm „te rugăm dă ca și noi să ducem cu bunăvoință crucea fiecărei zile uniți cu Cristos, și astfel să ajungem la participarea învierii sale din morți.”

Deci prima parte, după care urmează cuvintele te rugăm, te rugăm cu ardoare sunt introducerea la rugăciune, care reiese din această prima parte și ne-o aplicăm nouă în fața lui Dumnezeu. În același timp ne rugăm, ca ceea ce se spune în prima parte, să putem face și noi, pentru ca și noi să obținem aceasta, pentru ca și noi să putem trăi în conformitate cu aceasta.

Încheierea fiecărei rugăciuni a zilei (colecta) este invocarea Preasfintei Treimi. Sunt aici trei posibilități: dacă această rugăciune se adresează Tatălui, atunci continuă cu cuvintele: „prin Fiul Tău Isus Cristos, care este Dumnezeu și împreună cu Tine viețuiește și domnește în unire cu Duhul Sfânt în toți vecii vecilor.”

Dacă rugăciunea este orientată tot asupra lui Dumnezeu Tatăl, dar în ea este amintit Fiul Isus Cristos, atunci continuă: „căci el este Dumnezeu și viețuiește și domnește în unire cu Duhul Sfânt în toți vecii vecilor.”

Și la final dacă rugăciunea, care se adresează direct lui Isus Cristos, atunci se termină cu cuvintele: „căci tu ești Dumnezeu viețuiești și domnești împreună cu Dumnezeu Tatăl în unire cu Duhul Sfânt în toți vecii vecilor.

Să încercăm întotdeauna la începutul sfintei liturghii, când auzim această rugăciune, să o trăim împreună cu preotul, pentru că îndemnul a fost clar: să ne rugăm! Și apoi este liniștea tocmai pentru aceasta, să lăsăm totul de o parte, pentru a ne putea concentra asupra acestei rugăciuni. Noi, coparticiparea noastră o exprimăm prin cuvântul „Amin.”

Este atât de deasă confirmarea rugăciunii, cuvânt des folosit în sfânta liturghie, încât îi vom rezerva un spațiu special, un loc individual data viitoare. Vom vorbi despre acest cuvânt unic din patru litere, dar un cuvânt de bază – Amin.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 08.05.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/svata-omsa-modlitba-dna>

12. Amin în sfânta liturghie

Dragi frați și surori,

Domnul Isus, în mai multe locuri spune și în evanghelia de azi confirmă, că nimeni nu poate veni la Tatăl decât prin mine. De aceea și în multe rugăciuni, când prezentăm rugăciunile noastre Tatălui spunem: „prin Cristos Domnul nostru.” Și aceste cuvinte le spunem cu un adevăr de fier întotdeauna în timpul rugăciunilor, care sunt numite „rugăciunea zilei” sau colecta (în limba cehă se spune „rugăciunea de intrare)

Data trecută am vorbit despre faptul, ce înseamnă în sfânta liturghie, când preotul întinde mâinile sau le împreunează. Deci, după ceremoniile de intrare ale sfintei liturghii se ajunge la începutul transfigurației acestor ceremonii de început la lecturile individuale, deci la liturghia cuvântului. Această rugăciune o numim colecta sau rugăciunea zilei, și despre această rugăciune vom vorbi astăzi mai amănunțit.

Ea are așa numitele puncte de sprijin importante și prima apelare este : „Să ne rugăm!”, și ulterior în diferite variante „ne rugăm”... Apoi încheierea, în care exprimăm faptul, că această rugăciune o aducem prin Cristos Domnul nostru în Duhul Sfânt. Aceasta o vom mai discuta mai amănunțit. Pentru că este rugăciunea zilei, în ea se caracterizează celebrarea concretă a zilei.

De exemplu, astăzi în această rugăciune a spus: „Bunule Dumnezeule, izvorul libertății și mântuirii noastre, Tu ne-ai răscumpărat cu sângele prea scump al Fiului Tău, cu ardoare te rugăm...” La introducere este întotdeauna caracteristică

celebrarea acelei zile, deci gândul de bază a celebrării concrete. Să citim și următoarele exemple:

1. prima zi din an, când o sărbătorim pe Fecioara Maria Născătoarea lui Dumnezeu, cuvintele de introducere sunt: „Tată veșnic prin nașterea Fiului Tău din Fecioara Maria ai oferit oamenilor mântuirea veșnică, te rugăm dă-ne...”

2. când sărbătorim pe sf. Cyril și Metodi: „Atotputernice și veșnice Dumnezeule tu le-ai trimis predecesorilor noștri pe sfântul Cyril și Metodi, ca să-i aducă la credința adevărată. Te rugăm ajută-ne...”

3. la sărbătorirea Fecioarei Maria a celor șapte dureri: „Atotputernice Dumnezeule tu ai dat Născătoarei de Dumnezeu puterea, ca să stea lângă Fiul tău răstignit și să sufere împreună cu el, te rugăm, ...” și urmează continuarea rugăciunii.

Aceasta înseamnă, că între cuvântul te rugăm, te rugăm cu ardoare ..., aceste formulări rezonază cu cuvintele preotului, când își întinde mâinile și spune „Să ne rugăm!”

Aici misiunea importantă o joacă importanta enunțării acestei apelări, care nu este o constatare, că ne rugăm, ci este un îndemn „Să ne rugăm!”

Preotul, care conduce liturghia, care prezidează comunitatea, cu mâinile întinse îndeamnă întreaga comunitate „Să ne rugăm!” Prin aceasta trăiește, mai ales într-un mod profund identitatea sa de preot, pentru că misiunea preotească este să conducă oamenii la rugăciune, să se roage cu oamenii și să se roage pentru oameni. De aceea spune: „Să ne rugăm!”

Apoi intervine o scurtă tăcere, liniște. Dar trebuie să fie acolo, pentru a se putea concentra. Pentru a putea să aducem aminte, să rezumăm tot pentru ce dorim să ne rugăm. De aceasta este legată și denumirea colecta, care suna poate puțin departe de noi și neobișnuit, dar realmente are o bază de limbă și cuvânt, în cuvântul colectiv. Aceasta înseamnă, că adunarea oamenilor, ceva, care este adunat.

Există aici și interdependența, în scurta tăcere cu mulțimea și intențiile, pentru care dorim să ne rugăm în gândul nostru, în mintea noastră.

Poate înseamnă și faptul, că în timpurile creștinismului timpuriu, credincioșii începeau introducerea în sfânta liturghie – colecta în afara sanctuarului, în care apoi se derula însuși celebrarea liturgică.

Membrii acestei comunități se concentrau asupra rugăciunii, asupra prezenței lui Dumnezeu, căruia i-a fost prezentată această rugăciune. Această rugăciune este întotdeauna prezentată lui Dumnezeu Tatăl, cu excepția câtorva cazuri lui Isus Cristos.

Din nou ne readucem aminte exemplele amintite, în care caracteristica zilei cu exprimarea aceluși fapt, pentru care îi suntem recunoscători lui Dumnezeu. Aceasta este fie pentru vreun dar, pentru vre-o ceremonie, pentru vreun sfânt, pentru vre-o împrejurare, pentru un eveniment. Așa cum am mai spus după introductivul „să ne rugăm” și o perioadă de tăcere urmează apelarea Dumnezeului Tatăl, în cazuri excepționale a lui Isus Cristos.

Mai departe este importantă contribuția, atunci când după rostirea propoziției introductive caracteristică pentru ziua respectivă, aceasta o unim prin continuarea în rugăciune.

Te rugăm dă-ne, te rugăm cu ardoare și altele la fel, fii sursa vieții noastre, pentru ca în Tine să găsim întotdeauna bucuria și siguranța perpetuă. Această a doua parte a colectei, deci a rugăciunii zilei este rugăciunea pentru „ceva”. Deci vom continua, în varianta de azi a fost „tu ești inițiatorul vieții noastre, pentru ca în tine să găsim mereu bucuria și siguranța perpetuă.”

La exemplul 1. – despre solemnitatea Fecioarei Maria, Maica lui Dumnezeu după cuvintele „Tată Veșnic ... ai oferit oamenilor mântuirea veșnică...” textul se schimbă

în: „te rugăm dă-ne, ca întotdeauna să simțim efectele rugăminții ei, căci prin ea am primit inițiatorul vieții Isus Cristos.”

Sau 2. – la sărbătoarea sfântului Cyril și Metodiu se continuă cu cuvintele „te rugăm ajută-ne, ca să ne păstrăm cu fidelitate moștenirea strămoșilor, să mărturisim cu fermitate credința și să trăim în conformitate cu ea.”

Sau 3. – la sărbătoarea Fecioarei Maria a Celor Șapte Dureri continuăm „te rugăm dă ca și noi să ducem cu bunăvoință crucea fiecărei zile, uniți cu Cristos, și astfel să ajungem la participarea învierii sale din morți.”

Deci prima parte, după care urmează cuvintele te rugăm, te rugăm cu ardoare sunt introducerea la rugăciune, care reiese din această prima parte și ne-o aplicăm nouă în fața lui Dumnezeu. În același timp ne rugăm, ca ceea ce se spune în prima parte, să putem face și noi, pentru ca și noi să obținem aceasta, pentru ca și noi să putem trăi în conformitate cu aceasta.

Încheierea fiecărei rugăciuni a zilei (colecta) este invocarea Preasfintei Treimi. Sunt aici trei posibilități: dacă această rugăciune se adresează Tatălui, atunci continuă cu cuvintele: „prin Fiul Tău Isus Cristos, care este Dumnezeu și împreună cu Tine viețuiește și domnește în unire cu Duhul Sfânt, în toți vecii vecilor.”

Dacă rugăciunea este orientată tot asupra lui Dumnezeu Tatăl, dar în ea este amintit Fiul Isus Cristos, atunci continuă: „căci el este Dumnezeu și viețuiește și domnește în unire cu Duhul Sfânt, în toți vecii vecilor.”

Și la final, dacă rugăciunea, care se adresează direct lui Isus Cristos, atunci se termină cu cuvintele: „căci tu ești Dumnezeu, viețuiești și domnești împreună cu Dumnezeu Tatăl, în unire cu Duhul Sfânt în toți vecii vecilor.”

Să încercăm întotdeauna la începutul sfintei liturghii, când auzim această rugăciune, să o trăim împreună cu preotul, pentru că îndemnul a fost clar: să ne rugăm! Și apoi este liniștea tocmai pentru aceasta, să lăsăm totul de o parte, pentru a ne putea concentra asupra acestei rugăciuni. Noi, coparticiparea noastră o exprimăm prin cuvântul „Amin.”

Este atât de deasă confirmarea rugăciunii, cuvânt des folosit în sfânta liturghie, încât îi vom rezerva un spațiu special, un loc individual, data viitoare. Vom vorbi despre acest cuvânt unic din patru litere, dar un cuvânt de bază – Amin.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 08.05.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/svata-omsa-modlitba-dna>

13. Gestul de a sta în șezut în timpul sfintei liturghii

Dragi frați și surori.

În evanghelia citită „Isus le-a spus ucenicilor săi”, așa citim imediat, chiar în primul rând al acestei evanghelii ¹⁷, și în ultimul rând al evangheliei, citim din nou „și nu mă mai veți întreba nimic.”

Isus vorbește, ucenicii întreabă, este în felul ei un mod de învățare, instruire, a conducerii spirituale și noi putem să presupunem, că în timpul acestui tip de comunicare între Isus și ucenicii săi el stă în șezut. Chiar dacă la prima vedere pare, că nu este vorba despre ceva, căruia ar trebui să-i acordăm o atenție deosebită, statul în șezut aici nu este o poziție pur comodă improvizată, când omul stătea o perioadă mai îndelungată, de exemplu, în timpul sfintei liturghii.

La începutul sfintei liturghii, mai ales în timpul liturghiei solemne, credincioșii stau în picioare. Despre gestul statului în picioare vom vorbi într-o parte independentă, când în timpul sfintei liturghii ne ridicăm în picioare înaintea citirii evangheliei și în același timp vom vorbi și despre statului în picioare, în diferitele părți ale sfintei liturghii.

Astăzi în continuarea explicării gesturilor, cuvintelor și simbolurilor vom acorda atenție gestului de a sta în șezut. Vom începe prin aceea, că și în viața profană, în viața cotidiană, statul în șezut nu-l percepem ca o poziție oarecare neutră. De exemplu vine vecinul sau vecina și noi îi spunem: „luați loc al noi, sau așezați-vă la noi”. Sau oamenii tineri, când doresc să fie împreună, atunci o exprimă cu cuvintele: „mergem să stăm undeva, să ne așezăm undeva.”

Sau dacă cineva ne întreabă: „aveți timp?” Deseori se răspunde: „Avem timp, atunci să mergem să ne așezăm undeva.” În gestul șezutului deci, este acceptarea ospitalității, „luați loc la noi, sau așezați-vă la noi”. Este vorba de exprimarea dorinței da a fi împreună, să se creeze o comunitate, să avem timp unii pentru alții – „să mergem să ne așezăm undeva” – am timp, și de aceea ne așezăm undeva. Aceasta este viața profană, dar evident are implicații și asupra faptului, când credincioșii se așează și începe liturghia cuvântului.

Numai din punct de vedere istoric, aș vrea să amintesc, că până în evul mediu credincioșii stăteau în picioare în timpul sfintei liturghii și din evul mediu treptat au putut să se și așeze în biserică. Însă, istoric această perioadă a fost destul de lungă, când în biserică, în loja, nici în lojele laterale nu au fost construite nici un fel de locuri pentru a sta în șezut. Este deci o problemă a evoluției istorice. Fapt este, că noi astăzi, în anumite momente ale sfintei liturghii ne așezăm și iarăși ne ridicăm în picioare, așa se schimbă.

Ce înseamnă faptul, că într-un anumit moment credincioșii se așează? Ce exprimă prin această la începutul liturghiei cuvântului.

Să plecăm de la faptul, care l-am mai spus despre cuvântul a sta în șezut, așezați-vă în viața cotidiană. Acela, care se așează exprimă, că și-a făcut timp, să-l asculte pe celălalt. În liturghia cuvântului, înainte de toate pe acela, care merge să citească cuvântul lui Dumnezeu. După evanghelie, să asculte explicațiile și învățăturile legate de cuvântul citit.

Prin așezarea pe scaun la începutul cuvântului lui Dumnezeu exprimăm în același timp faptul, că avem timp pentru cuvântul lui Dumnezeu și să ne concentrăm și în același timp înseamnă, că suntem împreună pregătiți să formăm o societate.

Acum, doar la nivel sentimental este diferență, doar în faptul că omul stă în biserică (de exemplu cineva vine la sfânta liturghie mai devreme), dar „a sta așezați împreună” este în sine gestul și în aceasta, că suntem mai mulți, și că deci

¹⁷ In 16,50-23a

prin aceasta putem să ne manifestăm trăirea faptului, că suntem cu toții, ucenicii lui Isus Cristos, care vine să ne învețe și că dorim ca ucenici să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu.

După prima lectură urmează psalmul responsorial, a doua lectură (în timpul evangheliei stăm în picioare), predica, în timpul căreia stăm în șezut, așezați pe scaune, după care ne ridicăm în picioare pentru a ne ruga rugăciune de mărturisire a credinței „Cred în Dumnezeu”.

După ce am stat așezați, am exprimat faptul că dorim să ne concentrăm. După un anumit tip de concentrare, în timpul unei deschideri pentru învățatură, după ascultarea cuvântului lui Dumnezeu ne ajută faptul, că stăm așezați, pentru a putea să demonstrăm să ne concentrăm și pentru a demonstra să privim într-un singur punct. Acest punct este amvonul, care presupune un loc special pentru citirea cuvântului lui Dumnezeu. Îi vom acorda o atenție specială data viitoare, când vom vorbi despre aceasta, ce este de fapt, cum a apărut și ce importanță are.

Despre statul în șezut avem puține scrieri chiar în Sfânta Scriptură. Un exemplu, probabil cel mai elocvent despre statul în șezut, cel mai ascultător ucenic al lui Isus Cristos apare în întâmplarea despre Maria și Marta. Marta slujea, servea, stătea în picioare, se grăbea și Maria s-a așezat la picioarele lui Isus.

Acest stat în șezut al Mariei a fost o adevărată exprimare a faptului, că ea și – a făcut timp, ca, într-o concentrare cu maximă supunere și cu credință a ascultat cuvintele lui Isus, la picioarele lui. Și Isus în acest eveniment într-un moment dat spune: „Maria, ai ales partea cea mai bună.” Această înseamnă, că noi, când la sfânta liturghie ne așezăm, ca și cum am intra în evenimentul Martei și am auzi, cuvintele lui Isus: „și-au făcut timp și pentru mine, așezați-vă să mă ascultați.” Așa spus „așezați-vă la picioarele mele”, aceasta înseamnă ca și la acela, pe care îl recunoaștem ca Învățătorul, Maestrul, Răscumpărătorul nostru, care ne învață cuvintele și prin viața sa. Așezați-vă și faceți-vă timp pentru concentrarea voastră.

Aici este vorba de o persoană individuală, dar în alte evanghelii și evenimente sunt menționați mulți oameni, care l-au ascultat pe Isus și au stat în jurul lui. Isus la un anumit moment, chiar a spus: așezați-vă pe grupuri pe iarbă și pe pământ. Aceasta înseamnă, că nu mai este un singur individ, nu mai este Maria, în evenimentul concret, dar la mai multe învățături sunt prezenți mai mulți oameni, care stau așezați, când Isus îi învață.

De asemenea, poziția de stat în șezut ne-o putem aduce aminte din întâmplarea lui Isus când avea doisprezece, ani în templu, care stătea în mijlocul învățătorilor Legii, în timpul explicării Sfintei Scripturi și punea întrebări. A vorbi despre faptul, ce se află în cuvântul lui Dumnezeu, ce este învățătura lui Dumnezeu și în timpul ascultării, poziția a fost cea de șezut. S-au așezat nu pentru faptul, ca să fie mai comozi, ci s-au așezat, pentru a se concentra asupra Domnului.

„Suma sumarum” a se așeza deci înseamnă a ne concentra asupra cuvântului lui Dumnezeu, să exprimăm că avem timp pentru impulsul lui Dumnezeu și creăm o societate a ucenicilor lui Dumnezeu. Este un gest de încredere, că suntem, cum s-a spus la început în exemplele vieții cotidiene, am ieșit să primim ospitalitatea lui Isus. El vrea să ne ospăteze cu cuvântul, în liturghia cuvântului.

Așa că voi (la această transmisiune televizată), care ne ascultați acasă și stați așezați în timpul acestei liturghii a cuvântului, nu este pentru că sunteți acasă și vă așezați comod să ascultați, ci pentru că despre așezarea omului concentrat, care se bucură, că va auzi de la Isus cuvântul, pentru viața de zi cu zi.

Așa cum am spus, acela, care stă așezat, este așezat pentru a se concentra asupra unui loc așezat mai sus, de unde va răsună cuvântul lui Dumnezeu. Acest loc se numește amvon. Și despre aceasta vom vorbi data viitoare.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMĚŇA“ Din ziua de 22.05.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/gesto-sedenia-vo-svatej-omsi>

14. Amvonul

Dragi frați și surori,
tocmai se desfășoară liturghia cuvântului, care a început prin citirea Faptelor Apostolilor, care s-a terminat cu cuvintele: „Cuvântul Domnului.” A urmat psalmul responsorial, la care am răspuns. Deci am auzit ceva și la aceasta am răspuns cu versetul și apoi a urmat evanghelia, care din nou începe cu cuvântul „citire” și se termină cu cuvintele: „Cuvântul Domnului”.

Toate aceste cuvinte exprimă seriozitatea, pe care o are cuvântul lui Dumnezeu. Fie că este citire din Faptele Apostolilor, fie că este citire din evanghelie – am auzit cuvântul lui Dumnezeu sau Cuvântul Domnului. În afară de aceasta, aici este vorba de ceva pentru urechi, prin care auzim cuvântul, îl percepem ca pe o subliniere a importanței cuvântului lui Dumnezeu. Este important, ca locul și spațiul, în care se prezintă acest cuvânt a lui Dumnezeu să fie de o seriozitate proporțională cuvântului lui Dumnezeu. Și voi în cadrul fiecărei sfinte liturghii percepeți, că aici este un asemenea loc, care se numește amvon, de la care de regulă se citește cuvântul lui Dumnezeu. Ce este amvonul? Ce este acest artefact în această capelă a televiziunii Lux? Ce exprimă? Ce înseamnă în fiecare biserică?

Amvon în limba greacă înseamnă înălțat, respectiv un loc dominant, din care se prezintă cuvântul lui Dumnezeu. Anabajejn în limba greacă înseamnă înălțare. Dar nu trebuie să fie o înălțare în sensul concret material al cuvântului, poate să însemne dominant.

Avem în Sfânta Scriptură vre-o schițare a faptului, că atunci când se vestește cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie un loc demn, pe care îl vede fiecare și de unde aude fiecare?

Deja în Vechiul Testament avem întâmplarea legiuitorului și a preotului Ezdra, despre care în cartea lui Nehemia citim: „Cunoscătorul Testamentului Ezdra a stat pe o schelă de lemn, care a pregătit-o în acest scop... Și a deschis Ezdra cartea în fața ochilor întregului popor, stătea de fapt mai sus decât restul poporului. Când a deschis-o, întregul popor s-a ridicat în picioare.”¹⁸

¹⁸ Neh 8,4-5

Acesta este primul fragment, care în aceste dependențe spune, că da. Deja în timpurile de demult a fost ca un obicei natural, că dacă cineva anunța ceva important, așa cum citim, stătea în acest timp pe un loc special amenajat, pentru a se sublinia, că despre ceea ce se va vorbi este important. Și aceia, care înțeleg aceasta, concret în cazul cuvântului lui Dumnezeu se ridică, pentru a asculta, pentru a-l percepe.

În evanghelie de exemplu citim, că lângă lacul Genezaret se înghesuia asupra lui Isus mulțimea, pentru că voiau să asculte cuvântul lui Dumnezeu. Isus a văzut lângă mal două bărci, din care au coborât pescarii și spălau mrejele. Isus s-a urcat pe una dintre bărci, care îi aparținea lui Simon și l-a rugat, că să plece puțin de la mal. Apoi, din barcă învăța mulțimile. Putem spune, că, în Noul Testament, acesta este primul amvon. Primul loc vizibil, dominant, de pe care Domnul Isus a putut fi bine văzut și de unde s-a auzit bine.

La fel, când în sinagogă citea fragmente din proroc, din cărțile profeților, citim că ochii tuturor s-au fixat asupra lui. Toți ochii erau ațintiți asupra lui Isus. Această evocă și locul,

pe care a stat Isus în sinagogă, de pe care cu toții îl vedeau și în același timp îl putea auzi foarte bine.

Suma sumarum, mă întorc încă o dată la ideea – amvonul este acel loc din care se citește cuvântul lui Dumnezeu, evanghelia, psalmul și se cântă Exsultet în timpul vigiliesi pascale.

Documentele aferente și chiar Misalul Roman – cartea pentru sfânta liturghie, stabilesc foarte clar, care sunt proprietățile pe care ar trebui să le aibă un asemenea loc. Ar trebui să fie rezistent, vizibil, funcțional, demn și decorat proporțional.

Rigid din motivul, că și cuvântul lui Dumnezeu este rigid. Cuprinde puterea lui Dumnezeu. Prin cuvântul lui Dumnezeu primim această putere și aceasta trebuie să o exprime și amvonul prin aceea, că este rigid. Nu este o teșghea mobilă, care o punem undeva deoparte, apoi iar o punem la loc. Nu. Este rigid, un punct fix, pe care cu toții îl văd bine, din care cu toții pot auzi bine. Nu este vorba doar de un lucru practic, dar este vorba și de simbol. Un amvon rigid exprimă fermitatea și puterea cuvântului lui Dumnezeu. Așa cum am mai

spus de câteva ori trebuie să fie și vizibil. Aceasta în afara de altele exprimă și universalitatea cuvântului lui Dumnezeu, care este destinat fiecărui om, care se află nu numai în acest spațiu, ci în sensul cuvintelor lui Isus: „Mergeți în toată lumea și vestiți evanghelia tuturor popoarelor și botezați în numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.” Amvonul vizibil, simbolul universalității ofertei cuvântului lui Dumnezeu, în mod evident trebuie să fie funcțional și să se audă bine din amvon.

Microfonul, care este aici este desigur o problemă tehnică foarte utilă și exprimă, că, cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie bine auzit și noi trebuie să facem totul, ca acest cuvânt a lui Dumnezeu să fie auzit de cât mai mulți oameni și cât mai bine. Când încă nu existau microfoanele, existau moduri, cum să fie amplasat locul de unde predicatorul va predica, încât să se audă cât mai bine de acolo. De exemplu locul, de unde se citește cuvântul și se predică cuvântul lui Dumnezeu este în nișa, unei clădiri. Din acea nișă prin efectul acustic se dispersa foarte bine.

Cu toții putem să ne putem închipui scaunele de predică (așa cum veți în pozele de mai sus), care sunt ridicate în biserici și au deasupra lor un mic acoperiș, deasupra acestuia este de obicei amplasat un porumbel care îl simbolizează pe Duhul Sfânt, ca însuși predicatorul (sau altcineva care prezintă cuvântul lui Dumnezeu) să conștientizeze responsabilitatea care decurge din aceasta, că Duhul Sfânt a inspirat acest cuvânt și trebuie să-l inspire pe predicatorul însuși.

Micul acoperiș deasupra scaunului de predică (amvonul în stilul vechi) are influență, pentru să spunem așa sonorizare, pentru răspândirea sunetului, generează faptul, că sunetul merge în jos, că este amplificat și se poate auzi bine.

Locul care servește pentru vestirea cuvântului lui Dumnezeu trebuie să fie demn, proporțional ornamentat, rigid și desigur trebuie să aibă și nivelul său estetic. Avem aici un amvon frumos, care, după cum vedeți în filmările de pe camera de luat vederi acum în timpul sfintei liturghii. Este scris pe el Alfa și Omega. Este un cuvânt simplu.

De aici se citește textul, care este codat cu scrisul, de aceea este oportun, că pe acest amvon este scris Alfa și Omega, căci Isus a folosit scrisul ca simbol pentru a exprima cine este el. „Eu sunt Alfa și Omega, începutul și sfârșitul.” Dacă ar trebui să spunem asta în cuvintele unei exprimări moderne: „eu mă ating de toate, eu intru în totul de la A la Z.” De fapt, de la început până la sfârșit iubirea universală, care vrea să pătrundă totul, și să atingă totul. Așa că, frați și surori, aceasta este suma summarum, altarul cuvântului lui Dumnezeu.

Așa cum de pe altar se împarte euharistie și se frânge pâinea din cer – euharistia – Trupul lui Isus, Sângele lui Isus sub forma pâinii și sub forma vinului, tot așa de pe altarul cuvântului lui Dumnezeu, să spunem așa se frânge și se împarte pâinea cuvântului lui Dumnezeu. Și printre cele care se prezintă pe altarul cuvântului lui Dumnezeu, ceea ce se citește, spune, predică de pe amvon trebuie să ne pregătească pe toți, pentru a primi cât mai profund și a înțelege cât mai bine, ceea ce primim de pe altar, unde se derulează jertfa euharistică. Sunt aici dependențe spațiale și de importanță, care la prima vedere poate nici nu le conștientizăm, și de aceea, această explicație a noastră, despre frumusețea sfintei liturghii, despre liturghie trebuie să ne pregătească. Poate de astăzi că veți vedea, că sunt aici altarul cuvântului lui Dumnezeu și altarul jertfei euharistice.

Nu sunt doar două bucăți de mobilier așezate unul lângă altul, ci fiecare are importanța lui. Este aici o anumită importantă congruență. Una arată spre cealaltă, una explică pe cealaltă și noi astăzi înțelegem acestea mai bine. Mai ales și înainte

de toate Isus, Alfa și Omega este acela, care peste toate, ce se derulează aici, vrea să intre mai profund în inima noastră.

Despre liturghia cuvântului, ce înseamnă, ce structură, cum este concepută și ce cuprinde, despre toate acestea vom vorbi data viitoare.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA“ Din ziua de 29.05.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/ambon>

15. LITURGHIA CUVÂNTULUI – PRIMA LECTURĂ

Dragi frați și surori,
În rugăciunea de
introducere (rugăciunea
zilei), l-am citat pe sf.
Bonifaciu, care a vestit
evanghelia și pentru ea a și
murit. Cu propria viață a
pecetluit ceea ce a predicat.

Cuvântul, a vesti evocă
cuvântul vestire și anunță
credința, care ne este oferită
și acceptată prin ascultare.
Astăzi, când continuăm în
explicarea gesturilor,
cuvintelor și a simbolurilor
sfintei liturghii, vedem ca
oportun, că vom vorbi
despre liturghia cuvântului.

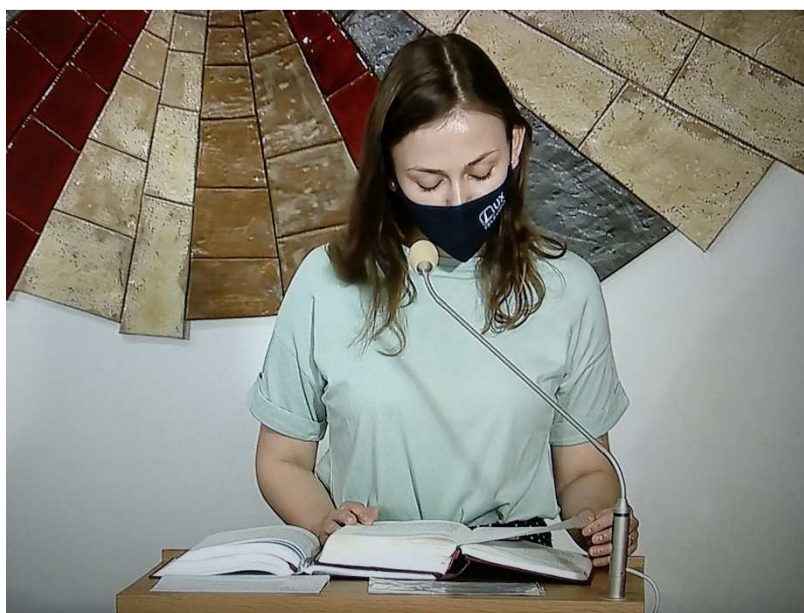
După citirea rugăciunii zilei, pe care am explicat-o mai înainte amănunțit, preotul spune „Amin”, credincioșii se așează (așa cum am și vorbit) și privirile lor se fixează pe amvon, adică pe locul de unde se citește cuvântul lui Dumnezeu.

Primul cuvânt al liturghiei cuvântului este „citire”. Liturghia cuvântului se compune din mai multe părți. Prima este lecțiunea, după care întotdeauna urmează psalmul responsorial, care va fi tema viitoarei noastre explicații. În cazul, în care este duminică sau sărbătoare, atunci există și cea de-a doua lecțiune, care nu este în zilele obișnuite.

Urmează cântul Aleluia, după care este citită evanghelia. Liturghia cuvântului după evanghelie continuă cu predica sau omilia. Apoi urmează, ceea ce în mod logic rezultă din întreaga liturghie a cuvântului, aceasta este mărturisirea de credință. Pentru că liturghia cuvântului trebuie să aprofundeze unele dintre aspectele din partea mărturisirii de credință, la sfârșit este așa numita rugăciunea credincioșilor.

Aceasta este liturghia cuvântului și noi astăzi vom vorbi despre prima ei parte, adică despre prima lecțiune. Fundamental, întotdeauna primul cuvânt al liturghiei cuvântului este cuvântul „citire”.

Ce înseamnă etimologic, în natura ei interioară (în esență) acest cuvânt „citire”, dacă am căuta sensuri, care au intrat în acest cuvânt „citire” de-a lungul istoriei?

A citi înseamnă să acordăm atenție, să recunoaștem semnele, din care s-a născut textul. Citirea nu are ca scop o ascultare pasivă a unui text, ci acela care citește, și cei care ascultă cuvântul citit, trebuie să acorde atenție, trebuie să urmărească, și să deosebească, ce aud din acest text citit. Să spunem și altfel, că sfânta liturghie se compune din două mari părți ale sfintelor liturghii. Din liturghia cuvântului și din liturghia jertfei sau jertfa euharistică. Rolul întregii liturghii a cuvântului este de dispune, a pregăti, să deschidă credincioșii, să privească cu concentrarea și dragostea aferentă și să trăiască jertfa euharistică.

Prima lecțiune este de regulă din cărțile Vechiului Testament. Cele mai frecvente sunt: Geneza, Exodul, Cartea Înțelepciunii. Din prooroci, cei mai frecvenți sunt: proorocul Isaia, Daniel, Iona. Între prima lecțiune și evanghelie este întotdeauna parcă o dependență reciprocă, întotdeauna este așa, că una face trimitere la alta. Între prima lecțiune și evanghelie este o relație parcă a unei explicații reciproce. Fie în sensul, că evanghelia este împlinirea proorocirii, pe care o auzim în prima lecțiune sau în sensul, că între prima lecțiune și evanghelie este un contrast. Apoi percepem mai profund învățătura lui Isus, care este o apropiere privind la faptul, ce se spune în Vechiul Testament sau Noul Testament mai simplu, ceea ce prima lecțiune din Vechiul Testament explică și dă posibilitatea să înțelegem mai profund, ceea ce este citit în evanghelie.

Am putea să amintim exemple. Dacă ne uităm la duminica Sfintei Treimi, acolo în cartea Exodului citim despre Moise. Menționez aici exemplul, cum poate fi și cum este interconectată prima lecțiune cu evanghelia.

Astăzi, despre amintirea obligatorie a sf. Bonifaciu (înaintea solemnității Preasfintei Treimi), prima lecțiune a fost din Noul Testament. Majoritatea primelor lecțiuni sunt din cărțile veterotestamentare, dar este necesar să spunem, că în perioada pascală, în general prima lecțiune este din Faptele Apostolilor. Despre duminica Preasfintei Treimi, care se apropie citim din capitolul 34 din cartea Exodului *despre plăcile Legii a lui Moise, despre faptul, cum invoca numele Domnului și despre promisiunea și rugămintea „să meargă Domnul în mijlocul nostru ... iartă-ne vinovăția noastră și păcatul nostru și primește-ne ca moștenire” (Ex 34,8-9 lect. ceh).*

Pentru duminica Preasfintei Treimi lecțiune veterotestamentară, în care citim conținutul profetic, care ne orientează spre ceea, ce se citește în evanghelie: *„Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât l-a dat pe Fiul său Unul Născut, ca nimeni, cine crede în el, să nu piară, ci să aibă viața veșnică. Dumnezeu doar nu l-a trimis pe Fiul său în lume, ca să condamne lumea, ci ca lumea, prin el să fie mântuită. Cine crede în el, nu este judecat; cine nu crede, deja este osândit, pentru că nu a crezut în numele Fiului Unul Născut a lui Dumnezeu.”* Avem aici îndemnul să credem în numele Fiului Unul Născut a lui Dumnezeu.

Să ne amintim deci, că în prima lectură a solemnității de duminică este exprimată rugămintea pentru iertarea nedreptăților, a păcatelor și dorința de a fi cu Dumnezeu. În evanghelie este punct după ceea ce, se realizează în Isus.

Așa că proorocirea, rugămintea, promisiunea și îndeplinirea este în aceiași evanghelie. Ca să fie clar, că acea primă lecțiune a fost realmente o citire, care este necesar să o ascultăm cu multă temere, credință, speranță, iubire, dedicare și deschidere, lectorul, care citește prima lecțiune la final va spune: *„Cuvântul Domnului”*. (în limba slovacă și cehă se spune: *„Am auzit cuvântul Domnului.”*)

Deci nu este un fragment dintr-o frumoasă literatură, autor, care a trăit cu mulți ani înainte, ci este cuvântul lui Dumnezeu. Deci este cuvântul inspirat. Aceia, care au scris această Scriptură, au fost conduși de Duhul Sfânt. Prin faptul că este cuvânt inspirat de Duhul Sfânt, care acționează neconținut, care nu este un autor de demult și mort, dar mereu acționează, ca un autor al istoriei, pentru că

Dumnezeu este Domnul istoriei și Duhul Sfânt acționează în istorie. În afară de aceasta, că este cuvânt inspirat, este un cuvânt actual. Deci lecțiunea veterotestamentară, cu toate că este scrisă cu mai mult de două mii de ani, prin faptul că este cuvântul lui Dumnezeu, este cuvânt actual. Este cuvânt profetic și având în vedere evanghelia, este experiența umană, pe care o putem să o înțelegem profund și noi, care trăim în această perioadă modernă. Pentru că acest cuvânt a fost scris, exprimat și a fost un îndemn, pe care proorocii sau aceia, care au citit acest text au trăit-o în actualitatea lor ca și cuvânt modern pentru perioada lor, când au trăit ei. Această perioadă a lor a fost pentru ei perioadă modernă pentru epoca lor.

Prin faptul, că este inspirat, cuvântul profetic actual atunci își găsește împlinirea, așa cum am mai spus, în evanghelie. De aceea este important să spunem: „Cuvântul Domnului” (îl limba slovacă și cehă: „Am auzit cuvântul Domnului”). Și cei care au ascultat acest cuvânt a lui Dumnezeu, stând în șezut cu ochii ațintiți spre amvon și cu urechile deschise și cu urechile inimii sale deschise, deci cu inima deschisă au ascultat, vor răspunde: „Mulțumim lui Dumnezeu.”

Aici este iarăși o dependență profundă. „Am auzit cuvântul lui Dumnezeu” spune lectorul, care a citit prima lecțiune și credincioșii fac o mică mărturisire de credință, în aceea, că realmente au primit, au primit ca pe cuvântul lui Dumnezeu și răspund „mulțumim lui Dumnezeu.”

Deci, credem că este cuvântul lui Dumnezeu, că este un dar de la Dumnezeu și suntem recunoscători pentru acest cuvânt.

A fi recunoscător înseamnă, că recunoaștem, că am primit ceva valoros, că peste acel cuvânt a lui Dumnezeu, în lecțiunea lui Dumnezeu am primit ceva, ce în interiorul nostru ne îmbogățește, deci ne inspiră la aceea, să-i mulțumim lui Dumnezeu, ca să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru prima lectură.

Acum aș încheia din nou cu aceea că, cuvântul lui Dumnezeu, când trebuie să aducă în noi rod bogat, este posibil doar atunci când îl ascultăm cu credință. Și credința o recunoaștem scurt spunând – Mulțumim lui Dumnezeu. Doamne îți suntem recunoscători pentru cuvântul tău, pentru că în intimitatea noastră ne inspiri.

După prima lecțiune urmează psalmul responsorial. Mai departe ne vom ocupa de o parte fascinantă a textelor veterotestamentare și acestea merită un spațiu particular. De aceea vom vorbi despre ele data viitoare.

Liturghia cuvântului deci, astăzi continuă cu rugăciunea credincioșilor. Prin faptul că am citit cuvântul lui Dumnezeu, că am citit evanghelia, că Biserica ne prezintă în mod inspirat pe sfântul Bonifaciu, care pentru vestirea cuvântului lui Dumnezeu a murit. Acum să prezentăm rugămințile noastre, care sunt de fapt și ele rodul faptului că noi am citit cuvântul lui Dumnezeu, că îi suntem recunoscători lui Dumnezeu și recunoaștem, că am primit ceva de la Dumnezeu.

Și când recunoaștem, că îi adresăm mulțumiri lui Dumnezeu, că am primit ceva de la El, atunci aceasta ne inspiră la faptul ca să-l rugăm în continuare. Și asta vom face tocmai acum.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 05.06.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/bohosluzba-slova-1-citanie>

16. Psalmul responsorial

Dragi frați și surori, marea sărbătoare a literaturii veterotestamentare, a cărților Bibliei Vechiului Testament, dar și o bijuterie a literaturii mondiale sunt psalmii.

De aceea este evident că psalmii sunt parte naturală a vieții noastre spirituale. Deseori ne rugăm, deseori le ascultăm și deseori răspundem la ele.

O jumătate de milion de preoți din întreaga lume, plus sute de mii de călugări și călugărițe, persoanele consacrate, dar și laici, dimineața, la prânz și seara, la trezire și la culcare se roagă psalmii. Este evident, că psalmii sunt și parte componentă a sfintei liturghii. În explicarea lor continuăm și cadrul acestei sfinte liturghii.

Tema de astăzi este așa-numitul psalm responsorial. Poate, că acest cuvânt responsorial să ni să pară unora oarecum necunoscut.

Ce este responsorial? Dacă îl vom desface în părți componente, acest cuvânt ne va deveni apropiat.

Ce este responsorial? Și ce este respondentul? Și ce este sponsor? Pentru că în acest cuvânt este cuprins atât cuvântul respondent, cât și sponsor. Responsorial, respondent înseamnă, că este acela, care răspunde. Dar la începutul acestui cuvânt a fi respondent înseamnă și a promite ceva, ceva reciproc, să ne obligăm pentru aceasta și să garantăm ceva. Sponsor este acela, care se obligă, de exemplu garantează, că va sprijini un proiect.

Aceasta înseamnă, că în psalmi este exprimat dialogul omului cu Dumnezeu, Dumnezeu și om. Deci, în cadrul în care omul și Dumnezeu își răspund reciproc. Dumnezeu garantează, că este fidel în promisiunile sale și omul se obligă, că va împlini voința lui Dumnezeu. Trăsătura caracteristică a psalmului este, că exprimă ceva din profunzimea inimii umane și din profunzimea inimii lui Dumnezeu, din interiorul lui Dumnezeu.

Toți cei 150 de psalmi ai Vechiului Testament sunt de fapt apogeul rugăciunii Vechiului Testament. Rugăciunile particulare și colective, în care poporul ales și apoi și noi lăudăm minunile lui Dumnezeu în creație și în istoria mântuirii.

Acești psalmi îi privesc pe aceia, care se roagă în mod direct și pe cei care le ascultă. Aceștia sunt invitați, ca să se unească în această rugăciune. Cartea Psalmilor și psalmii sunt de fapt texte, în care cuvântul lui Dumnezeu se schimbă în rugăciune omului și răspunsul lui Dumnezeu. În alte cărți ale Vechiului Testament se anunță opera lui Dumnezeu, clarifică diferite mistere ale lui Dumnezeu, dar psalmul este un dialog adresat de om către Dumnezeu și de la Dumnezeu spre om. Psalmii sunt cartea reală de rugăciuni, pe care tradiția biblică o dă poporului credincios, ca să le primească a rugăciunea sa personală. Este deci oferta, este invitația, cum să vorbim cu Dumnezeu. În psalmi este ascunsă experiența umană cu rugăciunea și se află acolo o scală întregă de sentimente. Da, în psalmi sunt exprimate emoțiile umane: bucuria, suferința, dorința de Dumnezeu, autopercepția, sentimentul de fericire, dedicarea lui Dumnezeu, încrederea în Dumnezeu, dar și singurătate și frică, cel mai mult de moarte.

Și Isus s-a rugat psalmi. El și Fecioara Maria și toți apostolii au crescut cu psalmii, care au fost parte componentă nu doar a culturii, dar înainte de toate și a trăirii religioase în relația cu Dumnezeu. Alt fel exprimat au fost formați cu psalmii.

Isus însuși s-a rugat psalmi și citim aceasta chiar în evanghelie. Poate un așa moment culminat este, că direct pe cruce auzim cuvintele introductive ale psalmului 22: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?” Acest citat din psalmul 22 și conținutul acestui psalm, în care este exprimată atât durerea, cât și frica, dar și o mare încredere în Dumnezeu. Căci „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?”, sunt cuvintele, care vorbesc despre părăsire, dar în același timp și de încredere, căci sunt adresate lui Dumnezeu ca rugăciune. Dumnezeu, care este prezent. Dintre toate acestea, ce am spus, putem trage concluzia, că psalmul responsorial sau psalmul cu răspunsuri în mai multe sensuri importante. În el a răsunat un mesaj și psalmul responsorial ar trebui să reflecte, despre ce s-a vorbit în prima lecțiune.

Deci mai simplu spus, psalmul responsorial răspunde la prima lectură. În al doilea sens al cuvântului, acest psalm responsorial este psalmul care răspunde, sau dacă dorim să o spunem așa psalmul dialogului, în sensul cuvântului, că omul reacționează la îndemnul lui Dumnezeu și Dumnezeu reacționează în acest psalm, la îndemnul omului.

În al treilea sens al cuvântului, în însuși liturghie, este vorba despre aceea, că psalmul responsorial are o asemenea structură, că este acolo o propoziție, care este rezumatul unei idei cuprinsă în psalmul propriu, care devine refrenul psalmului.

Psalmul, în prezentarea cantorului sau a lectorului pentru natura sa, dacă este posibil, cere să fie cântat, când sfânta liturghie este celebrată în prezența oamenilor, care pot răspunde.

Este deci în sensul, că la strofa recitată poporul răspunde cu refrenul. Mai departe continuă fragmentul din psalm și din nou se răspunde de 3,4 ori, în unele cazuri de mai multe ori.

Exemplul a fost astăzi în prima lecțiune și a psalmului conex.

Eu readuc aminte, că în lecțiune s-a vorbit despre Elizeu, pe care Domnul l-a apelat. L-a invitat pe Elizeu, să vină în fața lui. L-a întrebat: ce faci aici Elizeu? El răspunde:

„Sunt plin de entuziasm pentru Domnul, Dumnezeul mulțimilor”¹⁹ – în varianta liturghiei cuvântului în limba slovacă: „Tare am fost zelos pentru Domnul, Dumnezeul mulțimilor” – în varianta Biblie în limba cehă: „Ard de zel pentru Domnul.” Și există și alte traduceri: „Cu zel ard pentru Domnul Dumnezeul mulțimilor.”

Elizeu exprimă în același timp și teama de faptul, că vor să-l omoare. Așa că realmente, la acel conținut al primei lecțiuni răspunde, îl rezumă și îl comprimă propoziția refrenului de azi: **„Doamne, ajutorul meu, caut fața ta”**. În versiunile din limba cehă a psalmului: „Tu ești ajutorul meu” și altă versiune: „tu ai fost ajutorul meu” - ambele traduceri conform cu numerotarea ebraică 27,9b, și altă parte: „Doamne, caut fața ta” Ps 27,8b, ceea ce în traducerea ecumenică sunt ultimele două cuvinte traduse.

Ceea ce-l privește pe Elizeu, care intră în prima lecțiune, dar așa cum am mai spus-o, așa cum s-a exprimat sf. Ambrozie, când spune, că în toate pozițiile, în care se poate trezi omul în viața sa spirituală, în toate relațiile față de Dumnezeu, în relația cu sine însuși, și în relația sa cu oamenii – în psalmi omul găsește răspunsul la toate aceste stări. Așa că omul se identifică cu psalmul a și găsește

¹⁹ 1Cr 19,10

în el atât răspunsul, cât și invitația. Cum se poate schimba acest psalm în rugăciune, și cum prin acest psalm se poate ajunge la Dumnezeu. Așa că: „Doamne, ajutorul meu, caut fața ta”, acesta a fost refrenul psalmului responsorial de azi sau psalmului cu răspuns, sau psalmul dialogului.

De unde a apărut aceste text? „Doamne, ajutorul meu, caut fața ta.” În acest refren sunt introduse două versete deosebite, concret din psalmul 27., pe care l-am citit azi. Într-un verset citim: „Doamne, caut fața ta” și în următorul cu câteva rânduri mai departe, „tu ești ajutorul meu”. Din acestea este compus refrenul: „Doamne, ajutorul meu, caut fața ta”. Și credincioșii în acest psalm, repetă acest refren de patru ori.

Faptul, că îl repetă nu-l repetă doar într-un sens sterp, în sensul de suprafață al cuvântului, ci noi știm, că în tradiția rugăciunii, a repeta ceva este modul, cum să ne concentrăm asupra unei idei și cu concentrare asupra acestei idei de fapt răspundem la desfășurarea ei și întoarcerea la miezul problemei din această idee. Deci, acest psalm de astăzi, prima parte, la care am răspuns „ascultă Doamne glasul strigătului meu, ai milă de mine și ascultă-mă, în inimă îmi răsună cuvintele tale. Și am spus căutați fața mea. Am răspuns apoi la aceasta: „Doamne, ajutorul meu, caut fața ta.”

Răspundem, ne identificăm și acceptăm atmosfera, conținutul, stilul și orientarea în textul psalmului și încheierea acestui text.

Doamne, eu caut fața ta. Nu întoarce de la mine fața ta, nu te abate în supărarea ta de la slujitorul tău, tu ești ajutorul meu nu mă abandona. – Din nou am răspuns, „Doamne, ajutorul meu, caut fața ta”. Și la final, în ultimul verset, **cred că voi vedea binefacerile Domnului, în pământul celor vii! Așteaptă-l pe Domnul și fii statornic, să ai inimă puternică și rămâi lângă Domnul.** (În varianta cehă: *Ai încredere în Domnul, fii puternic, ca să se întărească inima ta, ai speranța în Domnul!*)

„Doamne, ajutorul meu, caut fața ta”

Putem să remarcăm faptul, că nu numai că răspundem și reacționăm la textul acestui psalm, dar și acest psalm răspunde la refrenul, pe care îl repetăm, când spunem: „Doamne, ajutorul meu, caut fața ta”. Dar este acolo textul: **cred că voi vedea...** (acest citat se regăsește în aliniatul precedent). Acestea ca un fel de întărire, o confirmare și un îndemn, să-l considerăm pe Dumnezeu ajutorul nostru și să căutăm fața lui.

Aceasta înseamnă iubiți frați și surori, că așa cum voi acasă urmăriți sfintele liturghii la televiziune, sau unii dintre dumneavoastră prin alte mijloace electronice, iar voi participați cum se poate, atunci nimic nu vă împiedică, ba chiar în final este recomandat, ca și voi acasă să răspundeți la acest referen: „Doamne, ajutorul meu, caut fața ta.” Pentru a fi ceva, ce primim în inimă, când cu gura proclamăm atunci ne și identificăm cu aceasta, suntem de acord cu aceasta, este un fel de a doua formă de Amin.

Într-un anumit sens al cuvântului și este realmente frumos și sentimental foarte profund, dar și conținutul său este înțeles. În această parte a cuprinsului este tot, de ce avem nevoie pentru această zi concretă și pentru zilele următoare. Căci a recunoaște, că Dumnezeu este ajutorul meu și că eu caut ajutorul lui, este forma cea mai înaltă a smereniei și supunere.

Caut fața lui Dumnezeu. A căuta fața lui Dumnezeu înseamnă să conștientizez, că încă nu am totul, că încă nu sunt desăvârșit, că încă am ce să caut și Doamne, eu caut fața ta și cu ziua de azi, în evenimentele de azi, în problemele de azi, tu ești ajutorul meu. Și aceasta este mărturisirea. O scurtă mărturisire de credință:

Dumnezeule, tu ești ajutorul meu. Și aceasta rezonază cu cuvintele lui Isus: „fără mine nu puteți face nimic”²⁰. Cu o asemenea încredere începem ziua de azi.

Astăzi aș încheia cu faptul, că următoarea explicație va fi dedicată lecțiunii a II.-a, care se citește duminică, de sărbători și solemnități. Vom vorbi despre cum se compune, ce conținut are, în ce ritm se citește și cum totul este orientat spre evanghelia însăși. Așa că, să căutăm fața lui Dumnezeu și să intrăm acum, în celebrarea ulterioară.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 12.06.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/responzoriovy-zalm>

17. A doua lectură

Dragi frați și surori,
cu siguranță de multă vreme observați, că în zilele de lucru, când nu sărbătorim duminica, nici nu celebrăm vreo sărbătoare, atunci după prima lectură și psalmul responsorial, urmează evanghelia. Aceasta se schimbă duminică, pentru că este Ziua Domnului, când cu o plăcută obligație mergem la biserică să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu. De data aceasta și luni se va citi cea de-a doua lectură, pentru că este 29 iunie, sărbătoarea sfinților Petru și Pavel. Se schimbă doar faptul, că după citirea sau cântarea psalmului responsorial, vom citi așa numita a doua lectură.

Aceasta se află în următoarea logică, că acasă sau în societate, când este sărbătoare sau o zi jubiliară importantă, și masa pusă este mai bogată. Pe masă

²⁰ In 15,5b

este ceva, ce de obicei nu se află acolo, pentru a se sublinia momentul sărbătoresc. La fel și în liturghie, în sfânta liturghie sunt așa numitele zile feriale sau zile obișnuite, care se deosebesc de sărbătoare și comemorări, sau zilele, când întreaga Biserică își amintește sărbătorile sfinților. Atunci masa cuvântului lui Dumnezeu este mai bogată cu cea de-a doua lectură. Această a doua lectură, spre deosebire de prima nu este într-o directă dependență cu prima lectură, nici cu psalmul nici chiar cu evanghelia. Vorbesc de o dependență directă. Dar o anumită dependență și o tensiune importantă există aici. Pentru că în timp, prima lectură și psalmul vorbesc despre venirea Mesiei ca despre ceva, ce vine, ce va fi, ce se va întâmpla în viitor, a doua lectură vorbește despre viața primei comunități. Vorbește despre viața și problemele primei comunități creștine, dar și despre faptul, că această comunitate a trăit într-o mare dragoste.

Deci spus foarte succint în prima lectură și în psalm, Isus este viitor. În a doua lectură Isus este trecut în acel sens, că venirea lui, învățătura lui, victoria lui și trimiterea Duhului Sfânt și apariția Bisericii este ceva, ce s-a întâmplat și tocmai se dezvoltă. Prima și a doua lectură într-un anumit punct, de fapt fac legătura cu întrebarea, ce s-a întâmplat sau perioada când s-a întâmplat, în care s-a întâmplat și la ceea ce este esențial și învățătura lui Isus, care apoi își atinge apogeul în evanghelie.

Din aceasta, din ceea ce am spus rezultă, că orice a doua lectură este din scrisorile apostolilor. Și aceasta mai ales din scrisorile sfântului apostol Pavel, Petru, Iacob și Ioan, care reflectă viața primei comunități precreștine. Ca primii creștini au trăit mesajul lui Isus, evanghelia lui Isus, victoria lui Isus. La fel și lectura din Faptele Apostolilor poate fi parte componentă și cuprinsul celei de-a doua lecturi și în perioada pascală este citire din Apocalipsa sfântului apostol Ioan.

Când lectorul vine la amvon, despre care am vorbi deja, atunci începe cu cuvintele „citire (sau lectură) din scrisoarea sfântului apostol Pavel” (sau alt nume a altui apostol) și citește.

Evident că este vorba despre viața primei comunități creștine și este important să percepem această lectură ca pe o excursie istorică, în viața primilor creștini cu câțiva ani după victoria lui Isus, după învierea din morți a lui Isus, dar pentru că este cuvântul lui Dumnezeu, la final va răsună „cuvântul Domnului”, iar noi răspundem „mulțumim lui Dumnezeu.” Prin aceste cuvinte exprimăm credința noastră, că este o scrisoare scrisă oamenilor din Bratislava, Kosice, Zlkn și oamenilor din Orșova, Eibnethal, Eșelnița, Șumița și altora). Iertați-mă, nu pot să nominalizez toate comunitățile, dar puteți să vă spuneți: sf. apostol Pavel sau Petru, Iacob sau Ioan scrie și pentru mine. Este cuvântul lui Dumnezeu, care vorbește despre o anumită situație concretă a unei comunități concrete sau este un îndemn, care a fost actual cu două mii de ani în urmă, dar pentru că este cuvântul lui Dumnezeu astfel devine actual și pentru noi.

Este necesar să spunem din nou, că prin aceste cuvinte de încheiere, din a doua lectură „Mulțumim lui Dumnezeu” exprimăm credința, că aceste cuvinte, această scrisoare apostolică, sau acea lectură este ceva actual și realizabil și acum. În esență parte componentă a acestor scrisori este sprijinul, îndemnul, încurajarea și conducerea, direcționarea Bisericii²¹ primare în bucuriile și în grijile sale. Scrisorile sfântului apostol Pavel și a altor apostoli cuprind învățături și de multe ori mărturisirile personale, așa cum veți vedea în cazurile, pe care le-aș mai menționa.

²¹ *Întotdeauna, când folosim cuvântul Biserică cu B mare, ne referim la Biserică ca și comunitatea creștinilor, ca și Trupul mistic a lui Cristos. Nu facem referire la biserică ca și construcție, ca și sanctuar.*

De exemplu, în ultima duminică din iunie a anului 2020, conținutul celei de-a două lecturi este capitolul 6. Din scrisoarea sf. apostol Pavel către Romani. Și nu numai Romanilor, dar și nouă tuturor, în locurile unde tocmai trăim. Și partea componentă a acestei scrisori este, cum sf. apostol Pavel scrie în mod insistent tocmai creștinilor din Roma, că ei cu toții sunt botezați în Cristos, că „*prin scufundarea botezului în moartea sa au fost împreună cu el înmormântați. Și la fel cum Cristos a fost înviat din morți, în slava Tatălui, tot așa și noi trebuie să trăim într-o viață nouă.*”²²

Nimeni nu poate spune, nici anul 2020, nici azi, că aceste cuvinte scrise cu două mii de ani în urmă nu sunt actuale și că cineva ar putea spune: eu nu am nevoie să trăiesc o viață nouă. Cu toții avem nevoie, independent de faptul câți ani avem. Apoi sf. apostol Pavel, tom în exemplul duminicii amintite, scrie: „*Dar dacă am murit împreună cu Cristos, credem că vom și trăi împreună cu el, știind că Cristos cel înviat din morți nu mai moare, moartea nu mai are nicio putere asupra lui. Când a murit, el a murit pentru păcat, odată pentru totdeauna, dar acum este viu; el trăiește pentru Dumnezeu. Tot așa și voi, considerați că sunteți morți pentru păcat, dar vii pentru Dumnezeu, în Cristos Isus.*”²³

Când citim aceste cuvinte, ca a doua lectură duminică, după citirea textelor veterotestamentare și a psalmilor, așa cum s-a spus, parcă avem nevoie să răspundem la întrebarea ce s-a întâmplat între timp? S-a întâmplat faptul, că se citește evanghelia. Într-un fel, această (*această constelație – relația noastră față de noi înșine – rămâne*) este orientată spre apogeul liturghiei cuvântului, care este evanghelia, despre care vom vorbi într-o prezentare ulterioară.

Am spus, că luni, când vom sărbători sărbătoarea sfinților Petru și Pavel și este natura, că cei, care au compus cea de-a doua lectură a anului liturgic au ales pentru această sărbătoare din scrisoarea către Galateni, primul capitol versetul 11 până la 20. De ce? Pentru că în aceste texte avem uniți împreună și pe ambii îi amintim împreună.

Sfântul apostol Pavel le scrie Galatenilor: „*Dar vă fac cunoscut, fraților, că evanghelia predicată de mine nu este după om.*”²⁴ Apoi vine la nivel personal: „*eu nici n-am primit-o, nici n-am învățat-o de la vreun om, ci am primit-o prin revelația lui Isus Cristos. Ați auzit, desigur, de purtarea mea când eram în iudaism: cum persecutam peste măsură Biserica lui Dumnezeu și încercam s-o distrug.*”²⁵

Apoi apostolul Pavel explică istoria convertirii sale și asta, pentru că acum îl predică pe Isus Cristos, chiar dacă dorea inițial să persecute ucenicii lui Cristos. Această este lectură, care se citește despre solemnitatea lui Petru și Pavel. Ultima propoziție în ea este de referință: „*Trei ani după aceea, am urcat la Ierusalim să fac cunoștință cu Chefa și am rămas acolo la el, timp de cincisprezece zile. Dar nu am văzut pe nimeni altul dintre apostoli, în afară de Iacob, fratele Domnului. Ceea ce vă scriu, iată, mărturisesc înaintea lui Dumnezeu, că este adevărat.*”²⁶

Sântul Pavel răspunde și la întrebările: Tu, care ai prigonit creștinii, acum vestești pe acela, pe care ei îl mărturisesc? De aceea Pavel spune, ceea ce vă vorbesc în fața lui Dumnezeu o spun, că nu este înșelătorie.

Avem aici și un nivel foarte personal al vieții spirituale a lui Pavel, dar avem și încurajarea, îndemnul să fim cu totul dedicați lui Isus Cristos.

²² Rm 6,4

²³ Rm 6,8-11

²⁴ Gal 11,1

²⁵ Gal 1,12-13

²⁶ Gal 1,18-20

Așa că, frați și surori, aceasta este cea de-a doua lectură. O ascultăm întotdeauna cu aceeași atenție ca pe prima lectură, psalmul și evanghelia, pentru că această a doua lectură evocă întrebarea: „Ce s-a întâmplat între timp.” Apoi deja răsună Aleluia, și noi ne ridicăm în picioare și versetul din Aleluia ne va orienta spre apogeul liturghiei cuvântului, care este citirea evangheliei, deci a însăși cuvintelor Domnului nostru Isus Cristos. Despre acestea data viitoare.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 26.06.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/2-citanie>

18. LITURGHIA CUVÂNTULUI – „ALELUIA”

Dragi frați și surori,

Întotdeauna când mergem în sfânta liturghie să citim evanghelia, atunci, în afara perioadei de post cântăm „Aleluia”. Astăzi am cântat „Aleluia” și apoi s-a cântat „Toma ai crezut, pentru că m-ai văzut, fericiți aceia, care nu au văzut, dar au crezut.” Apoi din nou am cântat Aleluia.

La fel se întâmplă la fiecare sfânta liturghie, că între cântatul de trei ori „Aleluia” se introduce un citat din evanghelia.

În cazul de astăzi este propoziția cheie, deci citatul cheie, care este apogeul acestei evanghelii, în cuvintele lui Isus: „Toma ai crezut, pentru că m-ai văzut, dar fericiți sunt aceia, care nu au văzut, dar au crezut.”

Această mărturisire a lui Toma, Domnul meu și Dumnezeu meu, și cântul Aleluia rezonază foarte profund în intimitatea noastră. Când Toma a făcut mărturisirea Domnul meu și Dumnezeu meu, a devenit credincios. A recunoscut, că el crede, că Isus este Domn, că Isus este Dumnezeu și a spus-o într-un mod de asumare personală: „Domnul meu și Dumnezeu meu.” Și aceasta este de fapt țelul evanghelizării, a întregului apostolat și a tuturor activităților în Biserică, pentru ca oamenii să creadă, fiecare personal, că Domnul și Dumnezeu, Isus Cristos este Domnul nostru, și Dumnezeu nostru, Dumnezeu meu și Domnul meu. Reciproc ne îndemnăm spre aceasta, când la sfânta liturghie cântăm „Aleluia.”

Când cântăm „Aleluia” știm asta, ne-o repetăm, ne-o confirmăm. În cazul sfintei liturghii, când nu este sărbătoare sau duminică, atunci este prima lectură, apoi psalmul responsorial și după terminarea acestuia începem să cântăm Aleluia. În cazul sărbătorilor sau a duminicii mai este și cea de-a doua lectură, și când acela care citește (lectorul) spune: „Cuvântul Domnului”, și noi răspundem „Mulțumim lui Dumnezeu”, atunci acel „mulțumim lui Dumnezeu” este continuă cu importanță în faptul, că ne ridicăm și începem să cântăm „Aleluia.”

„Aleluia” este de fapt construit din două cuvinte: „Alelu”, ceea ce este un imperativ, ordin modul cuvântului de a lăuda, literalmente lăudați și eu ja, jah, Jahve, este numele lui Dumnezeu. Dacă noi cântăm de trei ori „Aleluia”, la începutul și la sfârșit, și între timp este cântat citatul din evanghelie, atunci noi personal spunem lăudați-l pe Dumnezeu, lăudați-l pe Dumnezeu, lăudați-l pe Dumnezeu. În Sfânta Scriptura și în întreg contextul, când se repetă ceva de trei ori, atunci prin aceasta se exprimă importanța, esența și imposibilitatea de înlocuit a acestui îndemn. Aceasta înseamnă să-l lăudăm pe Domnul deplin, în plinătatea puterilor noastre, și de aceea cântăm de trei ori.

Evident, că Aleluia este ancorat în tradiția biblică, mai ales în psalmi. Cunoaștem unsprezece psalmi, așa numiții psalmi de aleluia, care încep tocmai cu cuvântul „Aleluia.” Și în Noul Testament în Apocalipsa apostolului Ioan acest cuvânt în capitolul unsprezece îl citim de patru ori. În secolul patru și cinci, aceasta înseamnă în timpul, când a fost deja evoluția Bisericii creștine era oarecum trasată pe hartă, creștinii primesc libertatea. Știm de exemplu, că Aleluia se consideră cea mai scurtă manifestare a păcii și bucuriei interioare. Părinții învățau copiii să cânte această aclamație, să cânte Aleluia. De asemenea, și țăranii cântau în timpul mucilor câmpului. Ostașii mergeau în luptă cu cântul Aleluia și se cânta Aleluia și la înmormântările creștine ca amintirea bucuriei, care îi așteaptă pe aceia, care au trăit cu fidelitate evanghelia, în viața lor cu fidelitate. La fel ca și acela, care recunoaște împreună cu Toma, „Domnul meu și Dumnezeul meu”, că va obține această bucurie, că Aleluia este prezentă atât în Vechiul cât și în Noul Testament.

Rubricile aferente menționează, că Aleluia și cântul Aleluia trebuie înțeles ca un rit personal, ca un act individual, care se derulează în sfânta liturghie, prin care întreaga adunare de credincioși exprimă disponibilitatea sa, să-l laude pe Domnul în contextul de azi cu sf. Toma ca Domn al meu și Dumnezeul meu. Prin „Aleluia” spunem, „Lăudați-l pe Dumnezeu”, fiecare personal și de fapt întregii comunități și reciproc ne îndemnăm reciproc, ca să-l lăudăm pe Dumnezeu.

Tot mai puțin avem în conștiință, că această strigare „Aleluia” ne orientează spre evanghelie și este foarte important să spunem, că dacă vorbim despre primii creștini și despre creștini în general, atunci „Aleluia” în limbaj teologic este orientată cristocentric. Aceasta înseamnă, că îl lăudăm pe Dumnezeu, care este Dumnezeu și Domnul nostru, și cine îl vede pe Isus, îl vede pe Dumnezeu, de aceea a cânta „Aleluia” înseamnă să ne orientăm spre persoana Domnului nostru, a Dumnezeului nostru, Salvatorul nostru, Mântuitorul și Răscumpărătorul nostru, Isus Cristos. Acesta un lucru fundamental. Aceasta înseamnă, că acest cânt Aleluia cu fragmentul, care va fi încă odată citit în evanghelie și încheierea „Aleluia” este exprimarea mării bucurii, entuziasmului, iubirii și așteptării, că Domnul ne vorbește în evanghelie.

Am distins sfânta liturghie, care este solemnitate, sărbătoare, duminică și apoi sfânta liturghie să spunem așa ferială, în zilele de lucru. Când sfânta liturghie este solemnă, atunci cu toții ați văzut, că în timpul cântului „Aleluia” este de fapt și o mică procesiune, în care se duce evangheliarul, în fața lui sunt duse tămâia și două lumânări.

Când asupra evanghelie se face incens (adică tămâierea), atunci în timpul cântului „Aleluia” celebrantul pune în cadelniță tămâia și apoi cu mâinile împreunate în fața altarului, pe care se celebrează euharistia în liniște îl roagă pe Dumnezeu, ca să-i curețe buzele. Este o rugăciune silențioasă, care de regulă nimeni nu o aude, o spune preotul înainte de a citi evanghelia.

„Atotputernice Dumnezeule, curăță buzele mele.” Apoi este o deplasare spre citirea evangheliei și celebrantul ia evangheliarul, dacă este pe altar, merge spre el. În fața lui se duce cadelnița și lumânările.

Când vedem tămâia dusă în fața evangheliarului, și lângă ea lumânările, atunci sunt de fapt motive vizibile preluate din evanghelie. Tămâia, ne evocă imediat nașterea lui Isus, magii de la răsărit, care lui Isus ca Fiu a lui Dumnezeu i-au adus în dar tămâie, pentru că aceasta este simbolul rugăciunilor. Fumul care urcă, reprezintă rugăciunile noastre ridicându-se la cer. Și cât este vorba de acele lumânări, atunci însuși Isus spune, că este lumina lumii și îi îndeamnă pe alții, pe apostolii și ucenicii săi, să devină lumina lumii. În prologul sfântului evanghelist Ioan citim, că *lumina luminează în întuneric, dar întunericul nu a cuprins-o*²⁷, și apoi, „zelul pentru casa ta mă mistuie”²⁸.

Când vedem lumânările, îl vedem pe Isus, care se jertfește, care arde de iubire, care este fumul tămâii care se înalță ca rugăciunile noastre. Ritualul ducerii evangheliarului ne conduce la realitatea, că prin cuvântul lui Dumnezeu, prin această evanghelie ne vorbește Isus Cristos.

Unul din actele importante în această parte a sfintei liturghii este, că toți credincioșii se ridică în picioare. Deja la primele cuvinte din Aleluia, este așa încetățenit că ne ridicăm cu toții în picioare.

Gestul a sta în picioare este oarecum așa personal, atât de ancorat biblic, și atât de bine înțeles în sensurile sale, încât ne vom rezerva un timp special într-o sfântă liturghie ulterioară. Ce ar trebui să rămână în noi din această expunere, despre cântatul cântului Aleluia, ar trebui să fie faptul, la care ne invită sf. Toma: deschideți-vă inima voastră din profunzime, cu sinceritate și fervent spuneți-i lui Isus: „Domnul meu și Dumnezeul meu”. Aceasta să o trăim și în următoarea sfânta liturghie și în timpul adorației.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 03.07.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/aleluja>

19. Statul în picioare și statul pe scaun în timpul sfintei liturghii

²⁷ Compară cu In 1,5

²⁸ In 2,17

Dragi frați și surori,
dacă am caracteriza succint cu ce ne apelează sfinții Andrei Svorad și Benedict, s-ar putea exprima într-un singur cuvânt, care este vegherea. Toți preoții, călugării și alții, de ziua acestor sfinți au putut citi în breviar, că așteptau în veghere ziua învierii.

Vegherea este în mod evident ceva, ce este reglarea interioară a vieții spirituale, orientarea spirituală a omului. Este în evident, că suntem de fapt creați ca oamenii care trăiesc într-un trup material, ocupându-se de activități individuale. În timpul rugăciunii stăm în genunchi, stăm pe scaun, stăm în picioare, în timpul mersului sau în timpul altor activități suntem activi și prin trupul nostru. Putem să ni-l închipuim pe sf. Andrei Svorad și Benedict, cum în timpul rugăciunii stau în genunchi sau stau în picioare. În rest își văd de treabă, sau cum stau în timpul lucrului în picioare.

Simplu și poziția pe care o ia corpul este un gest, pe care îl putem remarca și în timpul sfintei liturghii. Și în această vineri continuăm în explicarea cuvintelor, gesturilor și simbolurilor sfintei liturghii. Inspirați de ziua de azi ne vom strădui acum să privim gesturile statului în picioare și statului pe scaun, care este o anumită pre-fază sau introducere, pentru statul în picioare însuși.

Data trecută am meditat despre, ce înseamnă cântul Aleluia, că aceasta înseamnă un îndemn reciproc „lăudați-l pe Dumnezeu”, că repetăm aceasta de câteva ori, pentru ca înainte de citirea sfintei evanghelii să exprimăm, că totul trebuie să fie spre slava lui Dumnezeu. Astăzi vom vorbi despre gestul, care însoțește acest cânt și în esență întreaga citirea evangheliei, prin aceea că ne ridicăm în picioare și rămânem în picioare.

Când se evaluează marele prezentări de teatru sau concerte, atunci unul dintre parametri menționați este faptul, dacă la sfârșit a fost așa-numitul „standing ovaions”. Aceasta înseamnă, că spectatorii după prezentare, pentru a-și exprima aprecierea lor, entuziasmul lor, simpatia lor față de protagoniști ca fiind realmente excepțională, o exprimă prin faptul, că din poziția confortabilă de stat pe scaun se ridică în picioare și astfel aplaudă. Așa că și la nivel pur uman profan, în afara nivelului sacral vedem deja, că trupul uman exprimă emoții, poziția și aprecierea prin schimbarea poziției trupului.

Deci, astăzi vom vorbi despre faptul ce înseamnă a ne ridica în picioare, ce înseamnă și faptul, să stăm împreună în picioare. Pentru că nu este vorba în mod evident de un show business, în toată Biblia, în întreaga Sfânta Scriptură avem ridicarea în picioare și statul în picioare ca o poziție, care exprimă relația între om și Dumnezeu.

Deci să repetăm, că a ne ridica în picioare exprimă la om atenția lui sporită din poziția confortabilă în poziție activă. În final încă și victoria asupra morții se exprimă cu cuvintele „s-a ridicat din morți.” (în l. cehă și slovacă expresia este s-a ridicat). Acesta este apogeul, pe care Sfânta Scriptură îl aduce, că moartea nu este învingătoare, învingătoare este viața și „a înviat din morți” cuprinde cuvântul „s-a ridicat din morți.”

Așa de exemplu, când cântăm Aleluia „lăudați-l pe Dumnezeu” și în acest timp ne ridicăm, atunci atenția noastră sporită este orientată spre prezența Domnului. Sfinții Andrei Svorad și Benedict trăiau prezența lui Dumnezeu. Fie că se rugau, fie că munceau sau posteau, întotdeauna acestea au fost orientate spre prezența lui Dumnezeu.

„Domnul să fie cu voi” sunt cuvintele, care apoi le spune acela, care citește evanghelia sau când stăm în picioare, atunci stăm în prezența lui Dumnezeu și statul nostru în picioare împreună cu cuvintele „Domnul să fie cu voi” exprimă cel

mai elocvent, că ridicarea în picioare și statul este sporirea atenției față de Domnul, care vine în evanghelie.

Când Isus a predicat, de exemplu din barcă, atunci citim explicit, că mulțimea stătea pe mal și îl asculta. Vorbeam și despre Vechiul Testament. Proorocul Ezechiel spune: „Fiul omului, stai în picioare, căci vreau să-ți vorbesc!”²⁹

Acestea sunt cuvintele lui Dumnezeu orientate spre om. „Ridică-te, voi vorbi cu tine.” Noi în timpul evangheliei ne ridicăm în picioare, pentru că Dumnezeu vrea să ne spună ceva, vrea să vorbească cu noi prin evanghelia tocmai citită. Omul, care se ridică conștientizează, că Dumnezeu i se adresează și că este apelat și chemat de Dumnezeu. Aici imediat ni se înfățișează imaginea, pe care o citim în evanghelie, care descrie chemarea sfântului Matei, care stătea la masa de taxare și citim explicit că el, când Isus l-a apelat și la strigat, imediat s-a ridicat și a mers după Isus. Tot din poziția de stat pe scaun a trecut în poziția de ridicat și stat în picioare a fost de fapt poziția de urgență, pregătit să plece după Isus.

Astfel ajungem, de la gestul de ridicare, în gestul statului în picioare. Am putea spune dintr-un gest dinamic de schimbare a poziției, într-un gest static sau stabil de stat în picioare. Omul este definit ca „homo erectus” ceea ce înseamnă creat, care știe să stea pe propriile picioare. Știe să-și mențină echilibrul în două picioare, ceea ce exprimă demnitatea omului, care știe să privească din această poziție atât spre pământul, pe care trăiește, cât și spre cer, unde se îndreaptă din această viață pământească.

Acela, care stă este copilul lui Dumnezeu, are conștiința sănătoasă și smerită a copilului lui Dumnezeu. În întreaga Sfânta Scriptură avem motive să stăm în fața lui Dumnezeu, statul în prezența lui Dumnezeu, statul ca fiii și fiicele lui Dumnezeu. În dependență cu sfinții Andrei Svorad și Benedict vorbim despre veghere, această înseamnă statul cu atenție sporită față de prezența Domnului, care ne spune ceva și noi ascultăm cu atenție ce ne spune, pentru ca apoi, din această poziție de stat în picioare, din acea poziție activă de așteptare a impulsului lui Dumnezeu să putem face, ceea ce Dumnezeu cere de la noi.

În final Isus le spune acelor, pe care îi vindecă: „ridică-te și umblă!” Ridică-te și pleacă. Isus o spune de exemplu celui paralizat, dar și spune în mai multe situații. Deci statul în picioare este poziția de intervenție, urgență a omului capabil să plece. Statul în picioare este poziția omului, care este capabil să privească atât spre pământ, cât și spre cer. Pentru că este poziția, poziția copilului lui Dumnezeu, este gestul de veghere, de aceea este în mod evident și rugăciune. Statul în rugăciune.

Citim explicit, când Isus vorbește despre farizeu și vameș, unul se roagă (*în duhul său, ca*) singur în fața sa și despre sine, celălalt se roagă la Dumnezeu. Ambii în timpul rugăciunii au stat în picioare. Citim asta despre amândoi: stăteau în picioare și se rugau. Nu este indiferent, dragi frați și surori, că la cântul Aleluia, când ne pregătim la ascultarea evangheliei lui Dumnezeu ne ridicăm împreună. Faptul, că se ridică întreaga adunare, întreaga adunare a credincioșilor parohiei ca o comunitate, că ne percepem ca coparticipanți la pelerinajul spre patria cerească, de exemplu în parohie, comunitate și în toată Biserica. Suntem familia lui Isus Cristos. Îl spunem bun venit! La cuvintele „Domnul să fie cu voi” stăm în picioare și prin acest stat în picioare exprimăm, că suntem pregătiți să-l ascultăm cu atenție pe Domnul. Și de aceea ne ridicăm și stăm în picioare, pentru că prin aceasta se ajunge la apogeul liturghiei cuvântului. Prin faptul că ne ridică și stăm în picioare ca și când exprimăm, că noi conștientizăm aceasta, că o primim și o așteptăm. Omul, care primește un dar se ridică în picioare. Este greu să ne închipuim omul,

²⁹ Ez 2,1

căruia vin oamenii să-i aducă în dar, pe care vin să-l felicite, vin să-l aprecieze, să-i aducă ceva prețios și el în tot acest timp ar sta pe scaun. Doar dacă este un om, care datorită vârstei sau a bolii nu poate sta în picioare. De regulă însă primim darurile stând în picioare, pentru ca prin aceasta să exprimăm respectul nostru, atenția noastră și recunoștința noastră față de aceia, care ne-au adus darul.

Frați și surori, sper că acestea câteva gânduri ne vor ajuta, ca în timpul gesturilor, care sunt parte naturală a fiecărei vieți să conștientizăm, că în sfânta liturghie este vorba de ceva mai mult decât de schimbarea poziție doar pentru, ca să nu adormim, cum spun unii oameni, ci pentru ca să veghem cu atenție. Este ceva mai mult, este argumentat biblic și putem găsi acolo aceste motive. Și când ne-am ridicat, am cântat Aleluia, lăudați-l pe Dumnezeu, ne apelam reciproc în toată comunitatea. Apoi acela, care vinde să citească evanghelia spune cuvintele: „Domnul să fie cu voi.” Noi răspundem: „Și cu duhul tău”. Apoi răsună citirea sfintei evanghelii după... și apoi este acolo numele evanghelistului. Ce înseamnă aceasta, ce exprimăm prin aceasta? Asta va fi viitoarea temă.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 28.07.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/postavenie-a-statie-vo-svatej-omsi->

20. Cuvinte, care vor răsună înaintea citirii evangheliei

Dragi frați și surori,

tocmai în evanghelia citită am auzit chiar de patru ori asocierea de cuvinte, să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu. S-a întâmplat de patru ori, pentru că de fapt este vorba de o referire treptată la faptul, că cineva poate asculta cuvântul așa, încât nu lasă nici urmă în el. Aceasta se întâmplă, pentru că nu-l ascultă concentrat, poate chiar respingător, până la reacția inversă, când aceste cuvinte în viața lui aduc o recoltă însușită. Noi ascultăm cuvântul lui Dumnezeu, tocmai am citit evanghelia, acesta este cuvântul, care trebuie să găsească în noi un teren bun și să aducă roade bune.

De aceea, introducerea la sfânta evanghelie este de așa manieră, încât să ne stimuleze pentru cel mai bun fruct, care este primirea, acceptarea lui Isus Cristos ca Domn al nostru. Ca pe Mântuitorul și Răscumpărătorul nostru personal. Ca pe acela, care este Domnul gândurilor noastre, intențiilor noastre, a hotărârilor noastre, simplu Domn al întregii noastre vieți. Astăzi continuăm în explicarea gesturilor, cuvintelor și simbolurilor sfintei liturghii, și ne vom concentra pe cuvintele, care răsună înaintea citirii evangheliei: „Domnul să fie cu voi!” – „Și cu duhul tău”, citire din sfânta evanghelie după Matei, Luca, Marcu, sau Ioan și după citirea ei este răspunsul: „Laudă ție, Cristoase!”

De-a lungul sfintei liturghii este rostit de câteva ori: „Domnul să fie cu voi!” La începutul sfintei liturghii, înaintea citirii sfintei evanghelii, înainte de prefață, la începutul celebrării euharistice și la sfârșit înainte de binecuvântare. Aceste cuvinte rostite în mod repetat au unul și același scop: să stimuleze, să confirme, să binecuvânteze, să ureze, ca Domnul să fie cu credincioșii.

Noi evident știm să găsim acest salut și în alte multe locuri ale Sfintei Scripturi atât textele Vechiului Testament, cât și în Noul Testament. În cartea Exodului:

Moise spune lui Dumnezeu: „Cine sunt eu, ca să merg la faraon și să scot Israelul din Egipt”³⁰

Dumnezeu i-a răspuns. „Eu voi fi cu tine!”. Deci „Domnul este cu voi”, căci el promite că va fi cu noi deja în timpul în care poporul lui Israel a trebuit să treacă din robie la libertate.

În cartea Judecătorilor, de exemplu Gedeon a ascultat cuvintele îngerului, care l-a apelat: „Domnul e cu tine, erou viteaz!” Aici Domnul ca acela, care îl întărește pe acela, care trebuie să lupte, să se războiască pentru poporul său.

În cartea Rut este persoana Boza, care a venit din Betleem și el singur secerătorii cu cuvintele: „Domnul cu voi!” și ei au răspuns: „Dumnezeu să te binecuvânteze!”³¹

La începutul capitolului 20 al Deuteronomului auzim din nou, că Israelii când au trebuit să lupte fiecare dintre ei i s-a amintit: cu tine va fi Domnul, Dumnezeul tău, care te-a scos din țara Egiptului, este cu tine.

Proorocul Isaia ne vorbește despre Emanuel, care va veni să mântuiască oamenii. Emanuel sau „Domnul cu tine”, Dumnezeu cu noi.

În Noul Testament, evident Fecioarei Maria, în timpul buneii vestiri îngerul i-a spus: „Bucură-te, cea plină de har! Domnul este cu tine!”³²

La sfântul Matei, în încheierea acestei evanghelii, este promisiunea: „Și iată, eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul lumii.”³³

Eu voi fi cu tine, Domnul cu tine, Domnul cu voi, cu tine va fi Domnul, Emanuel este Domnul cu voi, prezent printre voi, la final eu sunt cu voi, Domnul cu tine. Acestea sunt diferite forme de exprimare a aceleași fermecătoare realități, care este dorință, binecuvântare. Este de fapt o mărturisire de credință, este manifestarea prezenței lui Dumnezeu și acest salut parcă are două dimensiuni, cristologică, pentru că Domn aici este întotdeauna gândit Isus Cristos, este despre el. Deci Domnul este cu voi, Cristos este cu voi, Cristos este printre voi, Cristos este în inimile voastre, Cristos este acela, care vă unește – Domnul Isus Cristos.

A doua dimensiune este pascală, pentru că preotul salută comunitatea, care se adună datorită lui Cristos Cel Răstignit și Înviat. La sf. Ioan evanghelistul auzim cuvintele: acesta este Domnul, cu voi; acela, care a înviat din morți. Când preotul sau diaconul salută comunitatea „Domnul să fie cu voi” ar putea să apară întrebarea de ce nu sune „Domnul cu voi?”

De ce preotul nu spune Domnul cu noi? Ci „Domnul cu voi!” Este pentru faptul, că prin gura preotului vorbește însuși Cristos Bisericii sale. Cel care celebrează are de fapt obligația să-l lase pe Cristos să vorbească prin gura sa cu conștiința, că, cuvintele pe care le rostește către credincioși, în numele lui Cristos sunt destinate și lui. Le primește în aceeași clipă, când le spune credincioșilor și în același act de credință, când Cristos (prin el) le spune credincioșilor, când Cristos în mijlocul celebrării euharistice îi adună prin duhul său, pentru a aduce mulțumiri Tatălui. Domnul cu voi, deci înseamnă: voi sunteți comunitatea, voi sunteți Biserica, voi sunteți familia lui Isus, voi sunteți aceia, care ați fost răscumpărați de Isus.

Credincioșii, la cuvintele „Domnul să fie cu voi” răspund „Și cu duhul tău”. În versiunea initială, aici avem codat și cuvântul ruach. În sensul ebraic al cuvântului aceasta înseamnă, că omul nu este împărțit în duh și trup, ci sub cuvintele „Și cu duhul tău!” se gândește duhul în sensul întregului, a integrității omului.

³⁰ Ex 3,11

³¹ Rut 2,4

³² Lc 1,28

³³ Mt 28,20

Din nou mă întorc la întrebarea, de ce preotul nu spune Domnul cu noi, ci Domnul cu voi.

Explicația o avem în răspunsul „Și cu duhul tău”. Așa cum arată sf. Ioan Gură de Aur deja din secolul 4 nu este vorba doar de un simplu răspuns la salut. Preotul, prin salutul adresat credincioșilor „Domnul să fie cu voi!” exprimă în același timp voi sunteți comunitatea în mijlocul căreia stă Isus Cristos unificatorul, care face din noi o familie și credincioșii răspund preotului, ca preotului „Și cu duhul tău!”

Sfântul Ioan Gură de Aur confirmă că este acel Duh, care este tipic, specific pentru slujirea preoțească. Preotul spune deci credincioșilor: voi sunteți Biserica și credincioșii răspund „Și cu duhul tău!”, tu ești preotul nostru, tu ești slujitorul sfințit al lui Cristos.

Aceasta înseamnă, că preotul recunoaște poporul lui Dumnezeu adunat, prezența activă a lui Dumnezeu printre ei, comunitatea care stă în fața Domnului. În răspunsul „Și cu duhul tău!” comunitatea recunoaște în preot omul, care a primit duhul lui Dumnezeu, pentru, ca să conducă liturghia. Acest dar l-a primit prin impunerea mâinilor episcopului și rugăciunea de consacrare, în care, în diferite variante și de șase ori se amintește Duhul Sfânt și acțiunea lui.

Încă înainte de această rugăciune, episcopul îl întreabă pe diacon, care trebuie sfințit preot, dacă vrea să fie preotul lui Cristos și explicit și de faptul, dacă vrea să fie condus de Duhul Sfânt și acest diacon răspunde cu cuvântul „vreau”. Când credincioșii deci răspund preotului sau diaconului „Și cu duhul tău!”, atunci se gândesc la acel duh, care trebuie să-l conducă pe vestitorul cuvântului lui Dumnezeu, în timpul vestirii evangheliei lui Cristos. În mod logic, urmează „Cuvintele sfintei evanghelii după ... aici se menționează numele evanghelistului, din care este citit textul.

Deci rezumat: „Domnul să fie cu voi!” – „Și cu duhul tău!” și apoi sub conducerea Duhului Sfânt, diaconul său preotul va face ceea ce este specific pentru el, că va vesti cuvântul lui Dumnezeu. Citirea sfintei evanghelii după ... la care credincioșii răspund: „Slavă ție Cristoase.” – Prin aceasta deja îl apelează pe Isus Cristos, este acolo acel cuvânt despre tine, este acolo acel cuvânt ca slavă ție și este acolo acel cuvânt ca să te apeleze pe tine Doamne. Acesta este țelul întregii evanghelii.

Țelul este ca, credincioșii să primească pe Isus Cristos personal și să spună „Slavă ție Cristoase”, pentru întreaga lor viață să fie pentru slava lui Dumnezeu. La sf. Pavel, în prima Scrisoare către Corintieni citim, „Domnul să fie cu voi” și în a doua Scrisoare către Corintieni citim despre lumina evangheliei, care este lumina slavei lui Cristos. Cuvântul slavă provine din termenul ebraic kobot, care înseamnă în esență desemnarea aceluia lucru, care are greutate, ce este important, hotărâtor. Unificarea acestui cuvânt cu cuvântul Domnului înseamnă, că îl respectăm, că este important pentru noi, că avem respect față de el și că este cea mai mare valoare a vieții noastre (și cu recunoașterea, că are puterea și prin puterea sa le conduce pe toate). De aceea – „Slavă ție, Cristoase”.

Prin acest răspuns, credincioșii își deschid inimile pentru textul evangheliei, care va fi ulterior citit. În evanghelie, întotdeauna și esențial este principala personalitate, principalul erou, se poate spune cea mai înaltă personalitate, care este însuși Isus Cristos, căruia credincioșii îi spun „Slavă ție, Cristoase!”

Acest dialog introductiv, înaintea evangheliei dispune credincioșii și preotul la aceea, ca evanghelia să aducă rod bun, însutit, ca să fie un semănat într-un teren bun al inimilor oamenilor. De aceasta depinde încă un gest deosebit, care este gestul celor trei cruciulițe, pe care credincioșii și însuși preotul sau diaconul, care citește evanghelia și le face pe frunte, pe buze și pe piept. Dar aceasta este deja

tema meditației noastre viitoare despre gesturi, cuvinte și simboluri în sfânta liturghie.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA“ Din ziua de 24.04.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/slova-ktore-odznej-u-pred-precitanim-evanjelia>

21. Trei cruciulițe înaintea citirii evangheliei

Dragi frați și surori

dacă rezumăm pe scurt, ceea ce este mesajul evanghelie de azi, este despre faptul că, consătenii lui Isus au respins cuvântul lui. I-a învățat în sinagogă și putem presupune, că înainte de citirea textelor sfinte din Vechiul Testament și apoi Isus pe baza acestor texte i-a învățat și ei au refuzat aceasta. De aceea și noi, când citim cuvântul lui Dumnezeu și când liturghia cuvântului ajunge la apogeul citirii evangheliei, așa cum am vorbit despre aceasta în meditația trecută, sunt acolo câteva acte, care trebuie să ne pregătească, să ne dispună, să ne deschidă pentru primirea cuvântului lui Dumnezeu în toate dimensiunile (nivelele) existenței noastre. De aceea la rostirea cuvintelor Slavă ție Doamne, sau Slavă ție Cristoase,, imediat după acest mod răspundem la cuvintele preotului, că este „lectură din sfânta evanghelie după” unul dintre evangheliști.

Odată cu aceste cuvinte „slavă ție Doamne” facem gestul, cu degetul mare al mâinii facem semnul crucii la începutul sfintei evanghelii în cartea, unde este menționată această evanghelie din care se citește fragmentul. Deci, când facem aceste trei cruci, atunci aceasta are importanța ei și când continuăm cu explicația gesturilor, cuvintelor și simbolurilor sfintei liturghii, atunci astăzi ne vom ocupa de această temă.

De ce ne facem cruce pe frunte, pe buze și pe piept? Și de ce încă înaintea de aceasta preotul face cruce pe sfânta evanghelie, pe textul ei? Crucea la începutul evangheliei și semnul cu degetul mare în însăși cartea evangheliarului sau lectionarului, înseamnă faptul, ceea ce mergem să citim se poate înțelege numai sub cheia interpretării crucii. Doar prin cruce putem înțelege fiecare evanghelie în parte. Sfântul Pavel spunea: Dacă vestesc evanghelia nu am nici un motiv de laudă, pentru că datoria mă obligă. Vai de mine dacă nu vestesc evanghelia.³⁴

Tot, ce citim în evanghelie și în evanghelia de azi își primește și își ia plinătatea atunci, când conștientizăm, că aceste cuvinte și întâmplarea de azi se derulează

³⁴ 1 Cor 9,16 și 1,23

cu Isus, care va fi crucificat, și de pe cruce se va ruga pentru dușmanii și schingiuatorii lui și va învia din morți.

Dragostea crucii, dacă vrem să ne exprimăm astfel, filtrul sau prisma prin care trebuie să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu condițiile stabilesc modul în care trebuie să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu. În prima scrisoare către Corintieni în final sf. Pavel unește două cuvinte: cuvântul și crucea. Căci *„cuvântul crucii este nebunie pentru cei care se pierd, dar pentru noi, cei care ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu”*³⁵.

De ce ne facem cruce apoi pe frunte, pe buze și pe piept? Primul text, care ne explică aceste trei gesturi mărunte, a fost scris cca. 600 de ani înaintea lui Cristos, în a cincea carte a lui Moise, care se numește Deuteronomiu. Aici în capitolul șase Dumnezeu vorbește omului: *„Și aceste cuvinte pe care astăzi ți le poruncesc, le vei purta în inima ta!”*³⁶ Și continuă cu cuvintele: *Învăță fii tăi despre acestea și tu singur să cugeți despre ele, să fie ca semn pe frunte între ochii tăi.*³⁷

În acest text scurt avem desemnată atât crucea pe frunte, ca semn între ochii tăi, și crucea pe buze, care nu este amintit în mod direct, dar se vorbește acolo să învețe pe fii săi, și aceasta este o învățătură în cuvinte, deci cu gura, buze și să fie în inima ta.

Explicația acestui fapt, de ce ne facem cruce pe frunte este simbolul tau, ultima literă din alfabetul ebraic, care are o putere simbolică foarte mare deja în Vechiul Testament, pentru că exprimă dragostea lui Dumnezeu și mântuirea lui Dumnezeu.

În cărțile profetului Ezechiel, în textele lor citim, cum Dumnezeu trimite îngerul său, ca să însemne fruntea slujitorilor săi cu pecetea și pe ele să scrie semnul literei tau.

Domnul a poruncit: *„Treci prin mijlocul cetății, prin mijlocul Ierusalimului, și însemnează cu tau frunțile oamenilor care suspină și murmură împotriva lucrurilor abominabile care se fac în cetate!”*³⁸

Și în ultima carte a Noului Testament este menționat acest semn al mântuirii pe fruntea acelorora, care sunt fideli lui Dumnezeu. (Îngerul cu pecetea Dumnezeului celui viu a strigat): *„Nu dăunați pământului, nici mării și nici copacilor până când nu vom pune sigiliu pe fruntea slujitorilor Dumnezeului nostru.”*³⁹

Apoi am văzut, cum Mielul stătea pe vârful Sionului și cu el 144 000 dintre aceia, care au scris pe frunte numele lui și numele Tatălui său. Vorbim tot despre semnul pe frunte, care imediat l-au preluat creștinii, îl găsim în formă ilustrată, în formă de picturi în catacombele romane, căci litera tau în esență și foarte clar și fără echivoc aduce aminte de cruce și foarte repede a fost identificat cu crucea. Crucea, pe care a murit Isus pentru întreaga lume.

Este necesar să spunem, că până în perioada dintre secolul 1 și 2 creștinii nu s-au obișnuit să-și facă semnul crucii mari, care privea atingerea frunții a pieptului și a umerilor, ci cu o cruce mică pe frunte, ceea ce în final a rămas în unele ceremonii. Când ne facem semnul crucii pe frunte în sensul cuvântului ne amintim, că suntem botezați, pentru că pentru prima dată un asemenea semn al crucii l-am primit la botezul nostru, când părinții și nașii noștri și-au exprimat disponibilitatea de a îndeplini misiunea și obligația părintească și de nași. Preotul, diaconul sau acela care a botezat, a spus: voi nașii de botez trebuie să ajutați părinții să

³⁵ 1 Cor 1,18

³⁶ Dt 6,6

³⁷ Dt 6,7-8

³⁸ Ez 9,4

³⁹ Ap 7,3

îndeplinească această obligație. Sunteți dispuși să-i ajutați în această obligație? Nașii de botez au răspuns dat. Apoi preotul i-a făcut copilului semnul crucii pe frunte și a spus: Copile drag, sau a spus numele copilului, sfânta mamă Biserică te primește cu mare bucurie și în numele ei te însemn cu semnul crucii. Deci, când ne facem semnul crucii pe frunte înaintea citirii evangheliei, atunci aceasta înseamnă și faptul, că noi oamenii botezați îl avem pe Duhul Sfânt, căci am fost botezați în numele Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și așa mergem să ascultăm evanghelia.

Și în timpul mirului, pe care cu toții ni-l putem aminti, spre deosebire de botez, când majoritatea am fost copii mici, episcopul ne face semnul crucii pe frunte, ungându-ne în același timp cu crizmă și spune: primește semnul darului Duhului Sfânt.

Este același Duh Sfânt, care i-a inspirat pe aceia, care au scris Sfânta Scriptură. Pe același Duh îl primim la mir ca semn al maturității creștine. Așa cum suntem, suntem dispuși, Dumnezeu ne ajută, să știm să înțelegem, ceea ce citim în Sfânta Scriptură. Pentru că nu este indiferent nici faptul, că însemnarea cu cruce este făcută pe cap, care este înțeles ca sediul inteligenței, a minții și a memoriei. Aceasta înseamnă, că atunci când ne facem semnul crucii pe frunte, ca să rezumăm totul, deci Doamne, eu care sunt botezat, eu, care sunt miruit te rog dă-mi, ca să percep cu mintea și să înțeleg cât mai mult din harurile tale, ceea ce, se citește aici să păstrez în minte, pentru a ști ulterior să le vestesc în viața de fiecare zi. În timpul acestei vestiri ajungem la cea de-a doua însemnare, cu cea de-a doua cruce pe buze.

Aici este locul să spunem, că fiecare preot, care citește sfânta evanghelie și își face semnul crucii pe buze, o face cel puțin a doua oară. Preotul sau diaconul, când dimineața au început să se roage breviarul, atunci în duhul palmului 51.Întotdeauna își face cruce pe buze cu cuvintele: „Doamne, deschide-mi buzele. Și gura mea te va lăuda.” Aici simțim foarte tare, cum rezonază în intimitate cu începutul breviarului.

În chemarea proorocului Isaia citim, că vorbește în fața lui Dumnezeu, că atunci spune: „Vai de mine! Sunt pierdut, căci sunt un om cu buze necurate și locuiesc în mijlocul unui popor cu buze necurate, dar ochii mei l-au văzut pe rege, pe Domnul Sabaot! Dar unui dintre serafimi a zburat spre mine cu un cărbune aprins în mână pe care-l luase cu clește de pe altar. Mi-a atins gura și a zis: „Iată, atingându-se aceasta de buzele tale, vinovăția și păcatul tău sunt acoperite!”⁴⁰

Îmi fac deci crucea pe buze cu credința, că un asemenea cărbune înroșit este evanghelia, care se va citi. Că această evanghelie are puterea să curețe buzele mele.

A doua dimensiune este, că prin această curățire și iertare, pe care le generează atingerea evangheliei pe buzele mele este eliberarea pentru comunicarea cu împărăția lui Dumnezeu. Crucea pe buze poate fi atingerea lui Isus a celui surdo-mut, când i-a atins limba și acea limbă s-a dezlegat. A primi evanghelia pe care am ascultat-o, presupune îndemn să o împărțim în tipuri mărunte ale vieții cotidiene, tipuri de comunicare, dialoguri și altele.

Preotul, diaconul și fiecare creștin este chemat, să vestească evanghelia. În afară de aceasta, cu acestea profund legat este și gestul, despre care vom mai vorbi în viitor. Preotul, când termină de citit evanghelia, atunci ia cartea, o sărută și spune: „Vestea ce Bună a lui Dumnezeu să ne elibereze de păcate.” Aceasta înseamnă, că în acest gest și în aceste cuvinte și în această rugăciune silențioasă,

⁴⁰ Is 6,5-7

pe care credincioșii nu o aud este exprimată credința în puterea acelei evanghelii, cum curăță buzele noastre, cum curăță interiorul nostru.

Între curățirea buzelor și curățirea inimii este o dependență interioară foarte profundă, pentru că citim în Sfânta Scriptură „din plinătatea inimii vorbește gura.”⁴¹ Ce ai în inimă sau ce nu ai în inimă, se aude din gura ta, din buzele tale, căci inima este sediul voinței, a intențiilor și a sentimentelor.

La botez este și ungerea pieptului cu uleiul catecumenilor, cu care preotul unge copilul pe piept și spune în acest timp aceste cuvinte: Să te întărească puterea lui Cristos, Mântuitorul nostru. În acest semn te ung cu uleiul mântuirii în Cristos Domnul nostru, care viețuiește și domnește în toți vecii vecilor.

Evanghelia citită cu semnul crucii pe piept trebuie să deschidă inima noastră pentru aceasta, ca să fim întăriți cu puterea Mântuitorului nostru Isus Cristos și să recunoaștem, că el trăiește și domnește în toți vecii vecilor.

Multe alte citate din Sfânta Scriptură ne explică acest gest. De exemplu: psalmul 27: „*Inima mea își repetă îndemnul tău: Căutați fașa mea. Doamne căută-mă fașa ta.*”⁴² La proorocul Ioel: „*Rupeți-vă inimile voastre și nu hainele.*”⁴³

La Isaia (și Matei) „*Acest popor mă laudă cu buzele, dar inimile lui sunt departe de mine.*”⁴⁴

Așa că, dragi frați și surori, astăzi încheiem cu acest citat și întotdeauna ne facem examenul de conștiință, când preotul după citirea evangheliei spune: „cuvântul Domnului”. Să punem semnul întrebării după aceste cuvinte. Am auzit concentrați, cu credință, cu dragoste, cu mintea deschisă și cu căile de comunicare deschise, cu buzele deschise pentru vestirea cuvântului lui Dumnezeu și cu inima deschisă pentru acceptarea lui, în cea mai bună dimensiune a existenței noastre? Să facem totul pentru, ca să se simtă, că totul, ce am auzit vrem să și facem. Aceasta este dovada faptului, că am auzit acest cuvânt cu dragoste, cu răspundere și cu o profundă credință, că toate acestea ni le spune Cristos cel viu.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 31.07.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/trojity-krizik>

⁴¹ Compară cu Mt 12,34; Lc 6,45

⁴² Ps 27,8

⁴³ Il 2,13

⁴⁴ Mt 15,8 și Is 29,13

22. După citirea evangheliei

Dragi frați și surori,
cu adevăr de fier, întotdeauna când preotul sau diaconul citește evanghelia atunci se spune „cuvântul Domnului” și credincioșii răspuns: „slavă ție Cristoase!” Între timp, acela care a citit evanghelia sau în unele cazuri, când evangheliarul este dus la episcop la liturghiile solemne, atunci evangheliarul sau textul în sine este sărutat cu o rugăciune silențioasă: „cuvintele sfintei evanghelii să spele vina noastră”.

Continuăm în explicarea gesturilor, cuvintelor și simbolurilor în sfânta liturghie și astăzi ne vom ocupa cu aceste patru lucruri: „cuvântul Domnului” (în limba cehă și slovacă se rostește „am auzit cuvântul Domnului”), laudă ție Cristoase, sărutarea evangheliei și rugăciunea silențioasă cu rugămintea pentru spălarea vinovăției noastre: „Vestea cea Bună a lui Dumnezeu să ne elibereze de păcate.”

„Cuvântul Domnului”, spune preotul după citirea evangheliei, și în același timp este o întrebare adresată nouă. Cu adevărat am auzit cuvântul Domnului? Este o întrebare adresată conștiinței noastre. Ne-am concentrat? Dacă cineva, după citirea evangheliei ne-ar întreba nemijlocit: poți să-mi spui ce ai auzit? Despre ce a fost sfânta evanghelie? Despre ce a fost vorba? „Am auzit” aceasta este o constatare, pentru că cineva a citit acea evanghelie și noi am auzit-o, am auzit cuvântul lui Dumnezeu. Ar fi bine dacă ne-am putea spune: „da, am auzit-o nu numai cu urechile, dar a perceput-o și cu inima.

Aceasta este formularea la numărul plural, am auzit, căci evanghelia o ascultăm ca și comunitate, ca Biserică⁴⁵, ca frați și surori. Putem să ne percepem la fel ca și mulțimea de lângă lacul Genezaret, care l-au ascultat pe Isus atât de concentrați, că au uitat de necesitatea hranei, a mâncării, pe care apoi Isus le-a oferit-o, dar în același timp cu un mare mesaj spiritual.

Dacă l-am auzit împreună, acel cuvânt unificator a lui Dumnezeu, care face din noi comunitate, cuvântul lui Isus, cuvântul Domnului, care face din noi frați și surori, atunci este o situație vie, prin care printre noi coboară Cristos cel viu.

Spunem asta, pentru că am auzit cuvântul lui Dumnezeu. De aceea spunem aceasta la sfârșitul fiecărei evanghelii și în fiecare împrejurare, niciodată nu se schimbă, căci nu este un fragment din literatura desenată. În aceasta, autorul și eroul principal, așa cum o descriu întâmplările antice sunt de regulă morți. La citirea evangheliei cu autorul este atât Duhul Sfânt, cât și personalitatea principală a evenimentului Isus Cristos cel viu, victorios și înviat din morți. Este cuvântul viu, cuvântul vieții activ și cel care schimbă.

Aș aduce exemplul sfântului din creștinismul timpuriu, pe sf. Anton Pustnicul. A fost odată la biserică și a auzit cuvintele evangheliei după sf. Matei: „Dacă vrei să fi desăvârșit, mergi, vinde ceea ce ai și dă săracilor și vei avea comoară în cer, apoi vino și urmează-mă!”⁴⁶ Aceste cuvinte au rezonat atât de profund în el, încât

⁴⁵ Ori de câte ori cuvântul Biserică este scris cu B mare, este vorba de comunitatea de creștini, despre Trupul Mistic a lui Cristos. Când este folosit b, b mic este vorba despre lăcașul de cult, despre construcția arhitecturală.

⁴⁶ Mt 19,21

realmente a vândut tot, ce a avut și a plecat în pustiu, pentru a se ruga. În acest loc în pustiu, pentru că a fost un bărbat al rugăciunii, a putut, să ofere multor oameni, care veneau la el, marea consolare spirituală.

Sfântul Augustin, care a fost foarte inspirat, tocmai amintit de sfântul Anton pustnicul, a auzit cuvintele sf. Pavel din Scrisoarea către Romani (nu este evanghelia, este Scrisoarea sf. Apostol), care vorbește însă despre Isus cu cuvintele: „*îmbrăcați-vă în Isus Cristos și nu vă îngrijiți de trup astfel, încât acesta spre a-i împlini poftele*”⁴⁷. Acesta a fost punctul de întoarcere în viața sf. Augustin.

Deci, am auzit cuvântul lui Dumnezeu? Am permis, ca acest cuvânt a lui Dumnezeu să atingă inima noastră și să ne îndrume spre iubire? Conversia iubirii, acea componentă a conversiei către iubire, care se cere în fiecare zi. Dacă am ascultat, am auzit cuvântul lui Dumnezeu cu deschidere?

La cuvintele „*cuvântul Domnului*”(am auzit cuvântul Domnului”) răspundem cu toții în comun și fiecare pentru sine, „*slavă ție Cristoase!* Prin aceasta de fapt recunoaște, mărturisim, identificăm cuvintele Domnului cu Cristos, că el este Domn. Aducem laudă personalizată și personală lui Isus. Fructul ascultării cuvântului lui Dumnezeu este lauda. A-l lăuda pe Domnul și a deosebi și lăuda pe Isus ca Domn.

Să ne amintim de sf. apostol Toma, care a devenit din Toma necredinciosul în Toma credinciosul, cu cea mai frumoasă mărturisire și recunoaștere a lui Isus Cristos, când a spus: „*Domnul meu și Dumnezeul meu.*” „*Laudă ție Cristoase*”, acel „*ție*”, acea adresare personală, eu personal, Isuse Cristoase, Mântuitorul și Răscumpărătorul meu, îți spun te laud!

La sf. Luca citim în evanghelia sa de exemplu faptul, cum păstorii, după ce s-au întors, l-au slăvit și l-au lăudat pe Dumnezeu pentru tot ce au auzit și au văzut, așa cum le-a fost spus deja la nașterea lui Isus. L-au lăudat pe Dumnezeu ca pe acela, care a venit, pentru acel copil Isus Cristos i-au dat slavă. Slavă ție, Cristoase!

De asemenea, în Faptele Apostolilor citim despre viața primei comunități creștine, că în fiecare zi rămâneau solidari în templu, în case și frângeau pâinea ... îl lăudau pe Dumnezeu, și ... Domnul a înmulțit în fiecare zi numărul celor chemați la mântuire. (compară cu Fpt 2,46-47).

Când răspundem cu cuvintele „*Slavă ție Cristoase*”, când credincioșii răspund cu această propoziție, atunci văd, cum preotul ridică evanghelia și o sărută. Sau cu ocazia ceremoniilor, preotul o poate duce la episcop, pentru a o săruta.

Ce înseamnă acest gest? El într-un fel completează, explică și adâncește, ceea ce am spus deja. Sărutarea evangheliei este o rugăciune silențioasă. Când sărut ceva, atunci tac. Tac, pentru a vorbi Dumnezeu. Căci, cartea evangheliei este însuși Cristos: el este acela cuvânt, care a devenit trup. În epoca timpurie a creștinismului, sărutul evangheliei nu a fost doar gestul preotului sau a diaconului, ci și întregii al comunități. Astfel la fel ca astăzi, putem fi martorii faptului, că în liturghiile orientale se sărută icoanele, icoana lui Isus Cristos, imaginea lui, care sunt simbolul lui, care îl reprezintă, așa ca obicei, acest mod se transferă și asupra evangheliarului, care și el a fost perceput ca o icoană a lui Isus Cristos. Această comparație este în mod evident oportună, pentru că este cuvântul viu, este cuvântul activ a lui Isus. Deci, când săruți evanghelia este o mărturisire de credință, în prezența activă a lui Isus, în cuvintele sale. Este important ca la sărutarea evangheliei, care este în numele nostru o face acela, care a citit-o, pentru ca nu sărutăm ca păcătosul Iuda. Acela cu sărutul său l-a trădat pe Isus. Dar ca să-l sărutăm cum păătoasa i-a sărutat picioarele lui Isus la conversia ei,

⁴⁷ Rm 13,14

când s-a convertit, când l-a recunoscut pe Isus ca pe Răscumpărătorul și Domnul său. Sărutul evangheliei nu îl vom putea înțelege suficient, atâta timp cât nu știm, ce face de fapt acela, care sărută evanghelia și spune: „Cuvintele sfintei evanghelii să ne spele vinovăția noastră.” (*În alte limbi se spune: „Vestea cea Bună să ne elibereze de păcate”*).

Rugăciunea silențioasă completează și explică ce s-a derulat în acelea câteva cuvinte și gesture, înainte de aceasta. Înainte de toate este vorba despre “*cuvântul sfintei evanghelii*” (sau în limbile slave: “*Vestea cea bună*”), care sunt mărturisirea: această sfântă evanghelie și aceste cuvinte sunt sfinte, sunt cuvintele lui Cristos, aceste cuvinte au puterea să spele păcatele noastre.

Dacă ne-am prezenta întreaga evanghelie, atunci cum spală evanghelia vinovăția noastră? Înainte de toate ne confirmă faptul că suntem păcătoși. Fiecare persoană în evanghelie, care s-a manifestat într-un oarecare fel, este oglindă pentru noi și îndemn pentru căutare, dacă și noi suntem uneori, la fel ca persoana aceea de om păcătos.

Aceste cuvinte ale sfintei evanghelii ne aduc aminte din nou de convertire. Cuvintele sfintei evanghelii ne iartă, ne formează gândirea noastră, ne întăresc în ispite, ne formează și stilul nostru, limba noastră, mentalitatea noastră, comportamentul nostru și ne imunizează în fața ispitelor. Diavolul fuge, când ascultăm și trăim cuvântul lui Dumnezeu.

În afară de altele acela, care a citit evanghelia și a spus cuvintele sfintei evanghelii să fie spălată vinovăția noastră (sau “să ne elibereze de păcate”), nu spune vinovăția mea (nici “să mă elibereze”), ci vinovăția noastră (să ne elibereze), ci vorbește în numele întregii comunități și în acest sens al cuvântului putem să înțelegem, că el, Isus prin sărut cinstește și în numele nostru, căci în numele “*Veștii celei Bune să ne elibereze de păcate*”). Să ne aducem aminte de leproși, orbi, muți, surdo-muți. Leproșii sunt vindecați, cei muți încep să vorbească, orbii încep să vadă, surdo-muții încep să audă și să vorbească.

Și fiecare evanghelie în parte este cuvântul viu, prin care Isus ne atinge. În fiecare evanghelie citită, când o ascultăm cu credință, când o ascultăm ca și pe cuvântul lui Dumnezeu, când realmente, în timpul ascultării Domnului nostru Isus Cristos îl laudăm și în această poziție ascultăm cuvintele sale, atunci acesta este un imens bonus – să-i spunem așa – pentru trăirea noastră zilnică.

Permiteți-mi acum să termin aceste considerații despre evanghelie, despre frumusețea ei, despre noblețea ei, despre faptul, că este un dar nobil de citat, dar și de la cineva, care este o personalitate însemnată a istoriei, și a spus ceva despre evanghelie.

Albert Einstein, așa cum este menționat în biografia lui emisă în anul 2008 la pagina 373, a spus: „Sunt evreu, dar mă fascinează personalitatea scilicet a celui din Nazaret.” Când l-au întrebat, dacă crede în existența istorică a lui Isus Cristos a răspuns: „Fără cel mai mic dubiu. Nimeni nu poate citi evanghelia fără aceasta, fără să remarce prezența reală a lui Isus Cristos. Personalitatea lui pulsează în fiecare cuvânt al său. Niciun fel de mit nu este capabil, nu poate fi plin de viață în acest mod.” Acesta este primul citat.

Al doilea citat este de la Mahatma Ghandi, care a comparat sfânta evanghelie cu trandafirii. „Așa cum trandafirii miros așa și cel orb poate să simtă prezența trandafirului. Și la fel evanghelia are o asemenea putere, că și acela care nu vede simte din această evanghelie, că acolo este ceva deosebit.” Și astfel numește Ghandi pe creștini: „Creștinilor, evanghelia voastră este mult mai frumoasă decât un trandafir. Faceți totul, ca din voi să vorbească viața voastră, ca despre aceasta să vorbească viața voastră.”

Și la final cel mai frumos citat de la filozoful german Immanuel Kant: „Evanghelia este sursa din care a ieșit întreaga noastră civilizație. De ce? Pentru că în această civilizație oamenii individuali au ascultat-o, l-au lăudat pe Cristos, și au trăit-o în viața cotidiană. Altfel evanghelia nu ar fi putut forma civilizația noastră.”

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 07.08.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/po-precitani-evanjelia>

23. LITURGHIA CUVÂNTULUI – Omilia - PREDICA

Dragi frați și surori,
fiecare preot sau diacon, când merge să citească sf. evanghelie se înclină profund și se roagă în liniște: „Atotputernice Dumnezeule, curăță inima și buzele mele, ca să pot vesti cu vrednicie sfânta ta evanghelie.”

Ce înseamnă acea înclinare profundă, în contextul acestor cuvinte? Înainte de toate exprimă smerenie înaintea citirii cuvântului lui Dumnezeu. Smerenia, care o cere curățirea. Curățirea inimii, curățirea intențiilor, cu care o face acest om și curățirea buzelor, ca, ceea ce omul vestește, să o facă în duhul acelor cuvinte, pe care sf. papă Pius al X.-lea (celebrarea în Biserică 21.8) avea ca și lozinca sa: „Totul reînnoit în Cristos!”

Ca să pot vesti cu vrednicie sfânta ta evanghelie. Doamne Isuse este evanghelia ta, este sfânta evanghelie, căci este evanghelia ta. Gestul acestei înclinări reiese din citatele biblice, când Domnul spune: „*Voi sunteți de jos, eu sunt de sus. Voi sunteți din această lume, eu nu sunt din această lume.*”⁴⁸ Prin aceasta, că ne înclinăm, exprimăm: da, noi suntem de jos, noi suntem oameni pe acest pământ, noi suntem păcătoși, tu ești acela, care ești sus.

Sau cuvintele lui Ioan Botezătorul: „*El trebuie să crească eu însă să mă micșorez.*”⁴⁹ Deci când mă înclin înaintea citirii cuvântului lui Dumnezeu, prin aceasta pot să exprim și faptul, că el, Isus Cristos, care este eroul principal, principalul protagonist al evangheliei trebuie să crească.

Da, continuăm în explicarea a sfintei liturghii, gesturilor, cuvintelor și simbolurilor. Astăzi ne vom opri la predică și la omilia. Cuvântul predică îl folosim pe teritoriul țării noastre deja de cinci sute de ani, din secolul al cincisprezecelea și baza lui etimologică, importanța, care s-au adunat în acest cuvânt: sunt a jertfi,

⁴⁸ In 8,23

⁴⁹ In 3,30

a străluci, a vedea, a înștiința și a vorbi. Același lucru îl putem spune și despre omilia, care înseamnă, că este un discurs spus în mijlocul adunării, discurs, care este discuția comunității, și este evident, că predica și omilia sunt două cuvinte, care se explică și se completează reciproc. Este important să spunem, că fiecare diacon, preot sau episcop, în viața sa a trăit situația, în care episcopul i-a pus în mână cartea evangheliei. Întotdeauna la sfințirea întru diacon, aceasta înseamnă la sfințirea primei trepte preoțești diaconatul episcopul predă diaconului sfințit cartea evangheliei cu cuvintele: „Primește evanghelia lui Cristos, ai devenit mesagerul ei. Îngrijește-te, ca ceea ce citești, să crezi, ceea ce crezi să înveți și ceea ce înveți să realizezi. **„Crede, ceea ce citești, învață ceea ce crezi și realizează, ceea ce înveți.”**”

Este important să ne aducem des aceste cuvinte, căci sunt alfa și omega fiecărui bun predicator. Când predicatorul se roagă realmente, ca Domnul să-i curețe buzele și inima, pentru a putea vesti cu demnitate sfânta evanghelie. Aceasta privește cititul evangheliei, să fie citită în modul, în care ascultătorii să fie atrași în ea ca în cuvântul viu a lui Cristos, prin care Cristos intră în contemporaneitatea ascultătorilor săi. Evident aceste cuvinte se referă la predică, la omilie, kter8 urmează după citirea sfintei evanghelii.

Înainte de începe să vorbim despre cum trebuie să fie omilia, care sunt criteriile (cerințele) pentru omilie, care își îndeplinește menirea și pentru ce este destinată și ne spunem, că pentru toate sau înainte de toate este viața spirituală a preotului.

În mare măsură, ceea ce răsună în predică, cum sună și ce efect are, depinde de faptul, care este nivelul moral al preotului, cum se sfințește. Se cere, ca să se roage, să citească Sfânta Scriptură și cu credință, să trăiască, ceea ce vestește. Nu ne vestim pe noi, ci pe Domnul Isus Cristos. Noi suntem doar slujitorii voștri pentru Isus, scrie sf. Pavel în A Doua Scrisoare către Corintieni. Când este vorba de cuvântul lui Dumnezeu nu suntem nici domnii lui nici originea lui, ci doar paznicii lui, vestitorii lui și slujitorii lui – citim în alt loc.

Fiecare predicator trebuie să i se ofere lui Dumnezeu ca instrument și mereu să-și reînnoiască în el încrederea în anunțarea bazată pe convingerea, că Dumnezeu trăiește aici, se apropie de oameni prin intermediul predicatorului și își manifestă puterea sa prin cuvântul uman. Sfântul Pavel subliniază din nou necesitatea vestirii, pentru că însuși Domnul vrea să se apropie de ceilalți și prin intermediul cuvântului nostru. Duhul, care a inspirat evanghelia și care acționează în poporul lui Dumnezeu dă inspirația, cum trebuie să vestim și cum trebuie să ascultăm.

Duhul Sfânt acționează în om și pentru aceea, să se realizeze și ceea ce cere papa Francisc. Acesta cere și vorbește de așa numita apropierea cordială a predicatorului. Pentru ca între predicator și comunitate, căreia îi vorbește, să fie o relație de apropiere cordială.

Deci, să spunem, cum trebuie să fie omilia. Înainte de toate, omilia trebuie să facă legătura între evanghelia citită și mărturisirea de credință, care urmează după predică. Trebuie să se bazeze pe evanghelie și să se îndrepte către aceia, ca cel puțin un aspect al mărturisirii de credință să se aprofundeze. Fiecare predicator ar trebui să-și pună întrebarea în conștiința sa: ceea ce am spus acum oamenilor, după citirea evangheliei, va aprofunda credința lor? Va aprofunda un articol din mărturisirea de credință, care o mărturisesc de sărbători și duminică? Omilia trebuie să aprofundeze credința mărturisită și de asemenea să pregătească pentru euharistie. Isus activ în cuvânt este același Isus, care este activ în euharistie. De aceasta depinde, chiar dacă la prima vedere nu pare, deseori tema dezbătută privind lungimea, durata predicii.

Predica trebuie să fie rezonabil de lungă. În armonie cu celelalte părți ale ceremoniei, pentru ca, predica predicatorului să nu ocupe prea mult loc și Domnul să poată străluci mai mult decât slujitorul său.

Predicatorul nu este sursa de lumină, nici el însuși nu este lumina, el este de fapt fereastra, prin lumina lui Dumnezeu, lumina, care este Cristos, să pătrundă. Și știm că fereastra permite trecerea mai multei lumini, cu cât este mai curată, cu cât este mai deschisă, putem spune și cu cât este mai smerită.

Fereastra nu vrea să arate, că eu sunt fereastra. Fereastra trebuie să fie curată, ca lumina din afară să poată pătrunde înăuntru. O bună predică, o bună omilie, trebuie să fie făcută după criteriile, pe care le-a tratat foarte pe larg papa Francisc în documentul „Bucuria din evanghelie.”

Discursul trebuie să fie inteligibil! Pentru aceasta, ca să fie inteligibil, predicatorul, preotul, parohul, care vine în fața enoriașilor săi trebuie să fie un bărbat în care să se cunoască, că ascultă cuvântul lui Dumnezeu, meditează cuvântul lui Dumnezeu, trăiește din cuvântul lui Dumnezeu și în același timp îi ascultă și pe oameni. Astfel va învăța să vorbească o limbă simplă și clară învăluită în jurul unei singure teme și folosește terminologia, simbolurile, evenimentele, exemplele, care sunt apropiate aceluia, care îl ascultă.

Căci el i-a ascultat înainte, el trăiește cu ei, știe, cum se necăjesc și din ce se bucură. El cunoaște principalele probleme și bucurii în comunitate, o comunitate cu care trăiește. La final, cel mai mare învățător pentru fiecare predicator este Isus Cristos predicatorul, Isus Cristos crainicul apropiatei împărății a lui Dumnezeu. Isus se baza pe realitatea contemporanilor săi, pentru a-i orienta spre realitatea cerului, spre realitatea împărăției sale cerești. Isus folosește un număr mare de exemple din viața cotidiană. De la semințele de muștar până la semnele vremii, întotdeauna pentru a se baza pe aceea, ce trăiesc oamenii, spre aceea ce vor trăi veșnic în împărăția cerurilor.

Sfântul papa Paul al VI.-lea spunea, că o bună predică are patru proprietăți: trebuie să fie simplă, clară, directă și rezonabilă.

Ca un ultim lucru este important să spunem, că predica, omilia, trebuie să aibă o limbă pozitivă. Desigur, este posibil un caz în predică, în omilie să se constate unele manifestări negative. Desigur, este posibil ca în predică să fie folosite cuvinte critice și insistente, în duhul conștiinței, victoriei lui Isus, învierea din morți a lui Isus. În duhul conștiinței faptului, că și în cea mai întunecată străduță oarbă, Isus întotdeauna la capăt deschide o ușă, prin care se duc mai departe, trebuie să fie omilia și predica orientată pozitiv. Deci și când spunem cu voce critică, chiar dacă constatăm manifestări rele, întotdeauna ar trebui să se reverse cu cuvinte pline de speranță: deci situația este aceasta, dar putem ieși din ea împreună cu Isus Cristos, să înviem din morți și să trăim în lumină, pentru ca Cristos din evanghelie să devină Cristos al contemporaneității noastre.

Și la final, lucrul despre care se vorbește puțin este faptul, ce poziție trebuie să aibă credincioșii, care ascultă predica preotului lor, a parohului lor. Înainte de toate ar trebui să se roage pentru predicatorul lor, ar trebui să se roage pentru el (și în duh) la începutul omiliei: „Doamne, dă-i Duhul tău Sfânt, ca, ceea ce ne spune să ne apropie de tine, pentru a ne aprofunda în credință.” Cu siguranță este important, ca și credincioșii să evite un ton cinic, rece de judecată, unde imediat de la început căută, unde greșeste predicatorul lor și ce va face la fel ca data trecută.

Această poziție cu siguranță nu este de la Duhul Sfânt. Cu siguranță există situații, unde o anumită măsură de critică poate fi vindecătoare, când omul o comunică la locul potrivit, în modul potrivit și cu persoanele potrivite. Dar acea

distanțare critică și abandonarea după citirea evangheliei, în final îl afectează pe acela, care permite ca astfel de emoții, asemenea sentimente și poziții să-l umple.

Important este să credem, că dacă aici acționează Dumnezeu, și noi mărturisim asta, că prin predică acționează Dumnezeu, cum acționează aici Duhul Sfânt în evanghelia însuși, așa se va dispune omul pentru: „Doamne atinge-mă.” Prin aceste cuvinte, fie omilia oricum, omul poate trăi o atingere interioară profundă.

Predicatorul, când spune la finalul predicii cuvântul „amin”, cum este obiceiul în unele locuri, chiar dacă nu este obligatoriu, atunci ar trebui să ne întrebăm pe noi înșine, dacă ne-am identificat cu acel cuvânt a lui Dumnezeu în așa fel, încât putem să spunem „amin.” Aceasta trebuie să conducă la aceea, ca atunci când este duminică sau o sărbătoare să ne ridicăm în picioare și să ne mărturisim credința. Credința, care s-a aprofundat prin aceea, că am ascultat cuvintele evangheliei și cuvintele predicatorului.

Un discurs rezonabil de lung, care nu vrea să afecteze alte momente ale sfintei liturghii. Predica trebuie să fie de așa manieră, încât să fie în acord și în armonie cu celelalte părți ale sfintei liturghii. Rezonabil de lungă, rezonabil de scurtă.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 21.08.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/homilia>

24. DESPRE SFÂNTA LITURGHIE – Linیștea

Dragi frați și surori,

În viața marilor sfinți, putem pleca de la linia așteptării, căutării uleiului în lampa spirituală a inimii noastre. Unii au primit acest ulei în copilărie, unii găsesc lampa, uleiul și mirele abia la maturitate. Sfântul Augustin, pe care astăzi (28.08) îl comemorează Biserica,⁵⁰ pe întreg mapamondul este cazul unui bărbat, care caută adevărul.

Momentul cheie al căutării a fost când a auzit vocea interioară: „Ia și citește.” În spate au fost rugăciunile mamei sale Monica, care s-a rugat timp de douăzeci de ani pentru convertirea lui. Momentul convertirii a fost vocea, care i-a spus: „ia și citește!” Sfântul Augustin a luat în mână Sfânta Scriptură și a citit. A citit cuvintele concrete ale Sfintei Scripturi și s-a convertit. Evident, că procesul acestei convertiri, a fost citirea Sfintei Scripturi și perceperea cuvintelor acesteia într-o meditație tăcută.

⁵⁰ Ori de câte ori cuvântul Biserica este scris cu B mare, este vorba de comunitatea de creștini, despre Trupul Mistic a lui Cristos. Când este folosit b, b mic este vorba despre lăcașul de cult, despre construcția arhitecturală.

Parte componentă a citirii Sfintei Scripturi este tăcerea, este liniștea, este meditația, este liniștirea interioară. Liniștea are o importanță extraordinară de mare în viața noastră spirituală și din acest motiv, liniștea are o mare importanță și semnificație și în timpul sfintei liturghii.

În ciclul nostru de meditație despre sfânta liturghie, nu putem să trecem cu vederea nici tăcerea. Să ne punem mâna pe inimă și să răspundem la întrebarea: „Când preotul după predică se așează pentru a crea câteva clipe de liniște, la ce vă gândiți în acele momente?”

Nu intuiește cineva ce se întâmplă? Ce s-a întâmplat de nu continuă imediat? Sau cineva se gândește la faptul, când vor începe rugăciunile credincioșilor sau mărturisirea de credință? Liniștea după citirea evangheliei și după predică nu este un spațiu gol. Liniștea după predică este spațiul pentru meditație, spațiul pentru acceptare, spațiul pentru absorbția a ceea ce tocmai am auzit. Nu ar trebui să umplem aceste momente cu așteptarea când se termină odată tăcerea, ci ar trebui să o folosim, chiar dacă durează doar câteva zeci de secunde. În această tăcere putem să rostim întrebarea: „Doamne, care este voința ta în viața mea pe baza a ceea ce am auzit?”

În această tăcere putem să luăm unele hotărâri pe baza cuvântului auzit. În această tăcere putem să-i mulțumim Domnului, pentru ceea ce s-a citit. Baza este liniștirea interioară pentru vocea lui Dumnezeu. Din aceasta, în mod evident rezultă, că liniștea este parte integrantă a întregii sfintei liturghii și liniștea după evanghelie și predică este unul dintre momentele de tăcere.

Cartea liturgică, missalul roman, în instrucțiunile introductive privind faptul cum trebuie, amintește de 20 de ori liniștea. Acea prima liniște, privind sfânta liturghie, este liniștea dinaintea sfintei liturghii. Când venim la biserică, trecem pragul la intrare și ne binecuvântăm cu apa sfințită, îngenunchem pe un genunchi, în fața tabernacolului. Toate acestea ar trebui să fie un semnal pentru faptul, că atunci când ne așezăm în bancă, ar trebui să creăm liniștea personală pregătitoare, pentru ceea ce se va derula. Și prin aceasta ar trebui să scoatem la iveală, că avem înaintea sfintei liturghii, înaintea citirii Cuvântului lui Dumnezeu și înainte primirii sfintei Euharistii, respectul interior convenit și frica interioară. Și în fața marilor evenimente ale vieții, în alte sfere ale ei, avem înclinarea spre liniște. Înaintea marilor evenimente să așteptăm în liniște, să cugetăm în liniște.

Cândva se spunea, că ar trebui să lăsăm toate grijile în fața intrării în biserică. Astăzi spunem în felul următor: Toate grijile, pe care le avem în inimă, toate gândurile pe care le ducem la sfânta liturghie, ar trebui să le supunem aceluia, care este protagonistul principal al sfintei liturghii, Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu – Fiului, Tatălui și Duhului Sfânt – Sfintei Treimi.

O altă liniște, care este foarte importantă, este momentul de liniște după ce preotul cheamă credincioșii, să regrete păcatele lor. Pentru ca întreaga comunitate să regrete păcatele sale.

Liniștea care se așează apoi, nu este liniștea așteptării, în care ne spunem: „când se termină odată”, ci este liniștea regretului. Când omul își mai recapitulează definitiv, ceea ce a constatat la examenul regulat de conștiință și o va pune în regretul său. Așa că, după un moment de liniște spunem: „Mărturisesc lui Dumnezeu Atotputernicul” sau „Doamne îndură-te de noi”, sau alte cuvinte de regret, astfel liniștea premergătoare ne pregătește, ca să nu spunem acestea cuvinte ca pe o poezie, ca pe ceva cu care ne obișnuim, ca ceea ce este un ritual exterior, ci ca pe ceva, ce am conștientizat în acele momente de liniște despre noi și despre Dumnezeu și acum realmente mărturisim.

Alt moment de liniște sunt câteva secunde după ceea ce spune preotul: „să ne rugăm.”

Missalul Roman și în această fază a sfintei liturghii amintește, că ar trebui să intervină un scurt moment de tăcere. Tăcerea, în care cu toții conștientizăm, că ne rugăm, că vorbim cu Dumnezeu. Unele interpretări vorbesc despre faptul, că de fapt fiecare în acel moment de tăcere după cuvintele „să ne rugăm”, ar trebui să conștientizeze, că vrea să se roage. Colecta, cum se numește rugăciunea care urmează, este de fapt culegerea, rezumatul tuturor rugăciunilor, care sunt introduse sau care le-am putea rezuma în această rugăciune, pe care preotul o citește și se roagă, din textele aferente ale zilei respective.

Deci, dacă le rezumă în această fază, rugăciunea de pregătire înaintea sfintei liturghii, rugăciunea de regret înaintea mărturisirii păcatelor, rugăciunea evlaviei după cuvintele să ne rugăm. Despre liniștea, care urmează după predică am vorbit deja. O altă liniște urmează după sfânta împărtășanie.

Am venit să ne împărtășim, preotul ne spune: „Trupul lui Cristos”, noi răspundem „amin”, și după aceea ne întoarcem în bancă, unde este foarte important să creăm liniștea interioară pentru adorație. Deci este vorba despre liniștea adorației, când în câteva momente de tăcere interioară, de pace interioară și liniștirii interioare îl adorăm pe Cristos, pe care l-am primit în inimă. Este în același timp liniștea de mulțumire.

La sfârșitul sfintei liturghii, când preotul spune: „Mergeți în pace” (în unele limbi se spune Mergeți în pace în numele Domnului), cu siguranță nu este oportun să ieșim imediat din bancă și să ne îndreptăm în grabă spre ieșire. După sfânta liturghie este oportun să îngenunchem să mulțumim pentru ceea ce am primit în cuvinte, în Euharistie, prin comunitate și cuvintele preotului.

Să mulțumim și să ne hotărâm să ieșim realmente, în numele lui Dumnezeu, în fiecare zi a vieții noastre este ceva, când pe o perioadă mai lungă implementăm, ce vom face perioadă îndelungată, atunci ne învață să percepem sfânta liturghie cu o evlavie și frică interioară, realmente profundă.

Ceea ce în cazul dumneavoastră, concret înseamnă sfârșitul sfintei liturghii la televiziunea Lux (televiziunea Lux din Slovacia este televiziunea de unde s-au transmis toate aceste meditații despre sfânta liturghie)? Este cu siguranță oportun să ne lăsăm televizorul mai încet și măcar în câteva secunde să-i spunem Domnului: „Îți mulțumesc Doamne, că te-ai jertfit pentru mine. Îți mulțumesc, că am putut să ascult cuvântul tău. Îți mulțumesc, că m-ai îmbogățit în această zi, că m-ai făcut să pornesc, pentru ca în dragoste să trăiesc momente unice, care sunt în fața mea.”

Prin faptul, că ritmul sfintei liturghii este completat cu momente de liniște, îi arătăm lui Dumnezeu, îi exprimăm, că nu ne grăbim, că pentru cuvântul său, pentru impulsurile sale, pentru prezența lui întotdeauna ne facem timp. Și de aceea, în această epocă de grabă, căreia nu-i place liniștea, pentru că se teme că în liniște ar vorbi conștiința, că ar vorbi Dumnezeu, că ne-ar cuprinde întrebări existențiale, așa că mulți ne astupăm urechile cu căști și ascultăm vreun post de radio sau muzică, ca să fie gălăgie. De aceea în timpul sfintei liturghii, completate cu momente de tăcere, care doar facilitează, ceea ce va răsuna după aceea în cuvinte, gesturi și simboluri, care completează sfânta liturghie, care fac sfânta liturghie atât de bogată, este ca o oază.

Din acea viață grăbită și gălăgioasă să intrăm în biserică și să ne creăm liniștea interioară în duhul cuvintelor: „Vorbește Doamne, slujitorul tău, ascultă.” Așa că din nou ne cerem în această sfântă liturghie pentru următoarele zile la intervenția sf. Augustin, a sf. Monica și evident a Fecioarei Maria, care este învățătoarea meditației, învățătoarea liniștii, căci ea a meditat despre toate misterele lui Dumnezeu, în profunzimea inimii sale. Așa că liniștirea interiorului nostru, liniștirea trăirii interioare, la intervenția acestor sfinți și la intervenția Fecioarei Maria ne

rugăm, ca în liniște să-l găsim pe Dumnezeu, pentru ca apoi, în această lume zgomotoasă să putem și noi cu prezența noastră liniștită și plină de iubire, să dăm mărturie despre faptul, că Dumnezeu vorbește în liniște. Și că și noi suntem capabili să stăm în liniște, când alții au nevoie să spună ceva. Prin liniște ne pregătim și pentru capacitatea pentru alții și cu o dragoste empatică și cu sinceritate să-i ascultăm.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 28.08.2020

Din sursa https://www.tvlux.sk/archiv/play/ticho_24093

25. Mărturisirea de credință

Dragi frați și surori,
cum se derulează mai departe sfânta liturghie, știm cu toții. După această alocuțiune va fi un scurt moment de liniște și după aceea vom citi rugăciunea credincioșilor. Și știm și faptul, că dacă ar fi duminică sau sărbătoare, atunci aceasta s-ar derula puțin altfel.

Între liniște după alocuțiune și rugăciunea credincioșilor mai este o parte, și aceasta este mărturisirea de credință.

Aceasta înseamnă că duminică și de sărbători, în sfânta liturghie ne mărturisim credința. Aceasta are o profundă logică în sensul, că este important, ca cel puțin o dată pe săptămână, duminică în timpul celebrării învierii din morți a Domnului, în cadrul liturghiei cuvântului, fiecare individual să ne reamintim și să ne exprimăm ceea ce credem.

Credem în Preasfânta Treime: în Dumnezeu Tatăl și Fiul și Duhul Sfânt. Mărturisirea de credință o exprimă după o scurtă liniște după alocuțiune întreaga comunitate, și totuși în această comunitate fiecare spune în numele său „Cred.” În întreaga comunitate și individual mărturisim ceea ce credem. Fiecare predicator ar trebui să-și facă un examen de conștiință analizând cât a aprofundat predica lui unele dintre aspectele sensului liturghiei cuvântului. Este întărirea și aprofundarea credinței personale. Când întreaga comunitate mărturisește credința și în comunitate fiecare spune individual „cred.”

Pot fi două versiuni ale mărturisirii de credință: popular spus, versiunea mai scurtă sau mai lungă. Dar noi ne exprimăm mai profesional, mai consacrat în sensul, că este mărturisirea apostolică de credință, aceasta este așa numită versiune mai scurtă sau mărturisirea de credință Niceno-constantinopolitană⁵¹. Ce diferență este între ele? Diferența de bază este istorică. Aceasta înseamnă că mărturisirea de credință apostolică, se numește apostolică, pentru că provine direct de la apostoli și s-a maturizat de fapt din formule creștine a primilor creștini

⁵¹Crezul Niceno-Constantinopolitan a fost formulat la Conciliul de la Nicea în anul 325 și modificat în anul 381 la conciliul de la Constantinopol .

în comunități creștine individuale. După învierea din morți a lui Isus și trimiterea Duhului Sfânt s-a născut Biserica. Comunitatea creștină când boteza persoane individuale, care l-au primit pe Isus Cristos și au devenit membrii ai Bisericii, atunci în timpul botezului, în timpul scufundării în apă, în timpul turnării apei pe cap acela, care boteza întreba în ce crede acela, căruia îi este administrat botezul, dacă crede, ceea ce crede Biserica. Aceasta este mărturisirea apostolică de credință, a cărei formă definitivă, s-a maturizat în a doua jumătate a secolului al II.-lea.

În următorii zeci de ani și sute de ani însă s-a ajuns la anumite polemici. Și aceasta la două polemici de bază: Isus Cristos este realmente Fiul lui Dumnezeu? Este Isus Cristos realmente Dumnezeu adevărat și om adevărat? Și cea de-a doua polemică: Duhul Sfânt este persoană de sine stătătoare a Sfintei Treimi? Duhul Sfânt, este realmente egal lui Dumnezeu Tatăl și lui Dumnezeu Fiul? Și de unde și de la cine provine? Pe baza acestor polemici și concilii, care l-au pus punct și au întărit credința în faptul, că Isus este realmente Dumnezeu adevărat și om adevărat și că Duhul Sfânt este în mod real a treia persoană divină a Preasfintei Treimi apare așa numita mărturisire de credință Niceno-Constantinopolitană, pentru că la conciliul de la Nicea din anul 325 și la conciliul din Constantinopol (Istanbulul de azi) în anul 381 s-a stabilit, s-a confirmat, în ce au crezut creștinii, că Isus este Dumnezeu adevărat și om adevărat și Duhul Sfânt este persoană Dumnezeiască. De aceea, când în mărturisirea de credință spunem:

Cred...în Isus Cristos, Fiul său unic, Domnul nostru; care s-a zămislit de la Duhul Sfânt, s-a născut din Maria Fecioară, a pățimit sub Pontiu Pilat, s-a răstignit a murit și s-a îngropat; s-a coborât în iad (*la cei decedați*), a treia zi a înviat din morți; s-a suit la ceruri, șade de-a dreapta lui Dumnezeu, Tatăl atotputernic; de unde vine să judece pe cei vii și pe cei morți; - *în mărturisirea de credință Niceno-Constantinopolitană este accentuată, aprofundarea și confirmarea, încă și dimensiunea a faptului, că Isus este adevăratul Dumnezeu și om adevărat.*

Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl atotputernicul, Creatorul cerului și al pământului, al tuturor văzutelelor și nevăzutelelor. Cred într-unul Domn Isus Cristos, Fiul lui Dumnezeu, unul-născut, care din Tatăl s-a născut, mai înainte de toți vecii. Dumnezeu, Lumină sin Lumină, Dumnezeu adevărat adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu creat, de o ființă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut. Care pentru noi oamenii, și pentru a noastră mântuire s-a coborât din ceruri.

S-a întrupat de la Duhul Sfânt, din Maria Fecioară și s-a făcut om. S-a răstignit pentru noi sub Ponțiu Pilat, a pățimit și s-a îngropat.

A înviat a treia zi, după Scripturi, și s-a suit la cer, șade de-a dreapta Tatălui și iarăși va veni cu mărire să-i judece pe cei vii și pe cei morți, a cărui împărăție nu va avea sfârșit. Cred în Duhul Sfânt, Domnul și de viață dătătorul, care de la Tatăl și de la Fiul purcede; care împreună cu Tatăl și cu Fiul este adorat și preamărit și a grăit prin prooroci. Cred într-una, sfântă, catolică și apostolică Biserică. Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor. Aștept învierea morților și viața veacului ce va veni. Amin.

Este foarte important ca în mod regulat, cel puțin o dată pe săptămână să repetăm ceea ce credem. Pentru a activa și trăi și în contextul sfintei liturghii. Aceasta înseamnă, că fiecare dintre acele articole ale mărturisirii apostolice de credință sau Niceno-Constantinopolitană privește într-o oarecare măsură părți ale sfintei liturghii. De exemplu, când ne rugăm că, credem în Duhul Sfânt, care a vorbit prin gura proorocilor, atunci aceasta privește liturghia cuvântului, citirea Vechiului și Noului Testament, că textele sunt inspirate de acest Duh Sfânt, pe care îl mărturisim. Când vorbim despre Isus Cristos, tot ce am citit despre el, atunci este

acel Isus Cristos, care ne-a vorbit din evanghelie. Este acel Isus Cristos, pe care îl primim în Euharistie.

O mai spun și în acest fel, mărturisirea de credință în sfânta liturghie este revigorarea și activarea întregii credințe în ceea ce, tocmai se ascultă și se primește în sfânta liturghie. Se ascultă cuvântul lui Dumnezeu, și se primește cuvântul lui Dumnezeu, se meditează cuvântul lui Dumnezeu și toate acestea se îndreaptă spre apogeul acestei celebrări, care este Euharistia.

Deja la început am spus, că mărturisirea de credință este foarte aproape de rugăciunea credincioșilor. Și acolo iarăși acel aspect „cred în Dumnezeu Tatăl a tot puternicul” sau „cred într-unul Dumnezeu, Tatăl a tot puternicul.” Deci când ne rugăm, când cerem lui Dumnezeu ceva, avem mereu în minte, și asta ne ajută să ne concentrăm, că ne adresăm aceluia, care este atotputernic, care este dragostea atotputernică, că față de atotputernicia sa suntem suficient de smeriți, respectiv dacă ne străduim pentru o smerenie interioară, atunci suntem participanți la această atotputernicie.

Poate pentru aceia, care spun, niciodată nu mă pot concentra la rugăciunea credincioșilor, acele răspunsuri le rostesc așa din obișnuință, așa în mod automat și nu mă concentrez la acele rugăciuni. Tocmai de aceea ne rugăm în mărturisirea de credință, în Duhul, care acționează în noi, pentru ca acele rugăciuni ale credincioșilor să știm să le prezentăm cu credință în atotputernicia, iubitorului Dumnezeu, care este prezent. Aceasta înseamnă, că sunt oarecum trei cercuri concentrice. Primul este mărturisirea de credință în sine, ca textul în sine, care îl mărturisim și pe care îl recunoaștem, pe care îl acceptăm interior. Apoi este aici un cerc mai larg, acel cerc al sfintei liturghii, unde mărturisirea de credință ne ajută să trăim sfânta liturghie concentrați și cu credință și evident este aici și acel aspect, în întreaga viața noastră. Pentru că liturghia cuvântului și apoi după liturghia jertfei, prin care sfânta liturghie atinge apogeul, urmează la final liturghia vieții de fiecare zi.

Și când spunem, că, credem în sfânta Biserică catolică, comuniunea sfinților, în iertarea păcatelor, în învierea trupului și viața veșnică, este într-un fel inspirația pentru viața de fiecare zi. Căci eu sunt membru al acestei Biserici catolice și eu am menirea să dau mărturie despre ea și să ajut pe alții, ca și ei să găsească Biserica lui Cristos și pe Cristos însuși. Când invoc, că, cred în comuniunea sfinților, atunci invoc, că viața este anticamera cerului și se sfințește pe acest pământ în viața cotidiană mă îndrept și eu în comunitatea sfinților și așa ar trebui să-i inspir și pe alții, să dorească aceasta.

Când în viața cotidiană cădem și ne ridicăm este foarte important, că credem în iertarea păcatelor, că credem în restartul într-o nouă zi. Că fiecare zi o începem din nou, că prin fiecare spovadă, când recunoaștem păcatele, prin fiecare părere de rău înaintea sfintei liturghii, respectiv la începutul fiecărei sfinte liturghii, ne pregătim ca prin iubire să trăim din nou viața noastră de fiecare zi. Credem de asemenea în învierea trupului, aceasta înseamnă în curăția trupului, care este parte integrantă a proiectului lui Dumnezeu. Când vorbim despre faptul, că noi credem în învierea trupului în atmosfera de azi a cultului trupului, care se reduce doar la dimensiunea lui materială, este foarte important ca mereu din nou să activăm, că noi credem în învierea trupului, care este templul Duhului Sfânt, la fel cum citim și în alte texte. Și la final, credem în viața veșnică. Acestea sunt ultime cuvinte, atât în prima mărturisire de credință, cât și în cea de-a doua. Sunt la fel, dar cea de-a doua este puțin mai dezvoltată, cu așteptarea învierii din morți și viața veacului ce va veni. Amin.

Cred în învierea trupului și viața veșnică. Deci cred, că prin moarte această viață nu se termină. Dar când cred, că prin moarte această viață nu se termină, ci viața

de după moarte este într-un fel recapitularea vieții mele pământești, că va fi o judecată, că va fi judecată personală și că, să spunem așa, Dumnezeu îmi va derula filmul vieții mele pământești, tot binele și tot răul, aceasta ne pune imediat în altă poziție și în timpul trăirii sfintei liturghii și la trăirea vieții de zi cu zi.

Să încercăm deci duminică și la sărbători să mărturisim credința și să mărturisim crezul apostolic sau pe cel Niceno-Constantinopolitan, nu ca un text automat, pe care l-am rostit de mii de ori. Pentru că întotdeauna îl exprimăm într-o altă situație a vieții, întotdeauna o exprimăm după o oarecare predică, întotdeauna o exprimăm într-un context de comuniune mai larg și acest același text este întotdeauna nou, în împrejurări sau este o nouă inspirație. Cu credință deci să celebrăm și să ne rugăm rugăciunea credincioșilor.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA“ Din ziua de 04.09.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/vyznanie-viery>

26. DESPRE SFÂNTA LITURGHIE – Rugăciunea comună a credincioșilor

Dragi frați și surori,
explicația părților individuale ale sfintei liturghii continuă cu rugăciunea comună a credincioșilor. Această rugăciune o aduc, o exprimă, o rostesc credincioșii stând în picioare ca o comunitate, care se roagă. Și în duhul cuvintelor Domnului Isus Cristos, care spune: unde doi sau trei se roagă în numele meu acolo sunt și eu printre ei. Prin aceasta este foarte insistent, foarte profund pus accentul pe rugăciune, când comunitatea se adună și împreună îl slăvesc pe Dumnezeu, se roagă și își prezintă rugămințile lor. Ce loc au rugăciunile credincioșilor în dinamica sfintei liturghii? Să încercăm să ne răspundem la această întrebare. Rugăciunile credincioșilor leagă și interconectează liturghia cuvântului și liturghia jertfei, liturghia euharistică.

În acest sens este construită liturghia cuvântului. Mai întâi prin textele Sfintei Scripturi vorbește Dumnezeu către om. Apoi urmează predica preotului cu tema din predică care să îndemne pe credincioși la credință. Dacă este duminică sau sărbătoare urmează „Crezul.” Crezul îl spunem ca o constatare. Nu este o rugăciune, dar împreună manifestăm ceea ce credem. Întreaga comunitate mărturisește conținutul credinței. Toți în fața tuturor. Dar în rugăciunea credincioșilor este realmente apogeul în aceea că omul îl apelează pe Dumnezeu.

Rugăciunea este dialogul cu Dumnezeu. Este rugăciunea, în care se roagă pentru ceva. În aceasta este sensul de bază al sfintei liturghii a cuvântului, ca omul, pe care îl apelează Dumnezeu să se întoarcă la Dumnezeu, să înceapă să

vorbească și să-și trăiască profund, credința personală de fiecare zi în rugăciune, care este dialogul cu Dumnezeu.

Am spus că rugăciunea credincioșilor interconectează liturghia cuvântului și liturghia jertfei. În ce fel aceste rugăminți – rugăciunea credincioșilor, ne orientează spre jertfa euharistică, care urmează după aceste rugăciuni?

Printre intenții sunt și acelea, pentru care este celebrată sfânta liturghie. Mai departe de exemplu, în rugăciunea de încheiere prezentată de preot, care încheie aceste rugăciuni de intervenție a credincioșilor, îl apelează pe Isus Cristos, care ulterior vine în euharistie.

Rugăciunile credincioșilor au o structură stabilă. Întotdeauna ceva urmează după ceva, într-un mod fundamental.

Primul este îndemnul celebrantului către credincioși, în rugăciune. Preotul stând printre oameni trebuie să fie bărbatul rugăciunii. Odată cu gestul său cu mâinile desfăcute în lateral, el este rugătorul, el este acela, care se roagă de-a lungul întregii sfinte liturghii și menirea lui este în același timp să îndemne oamenii la rugăciune. Când preotul, cu mâinile împreunate îi apelează pe credincioși, atunci își îndeplinește menirea sa.

Prima parte a rugăciunii credincioșilor, pe care ne-o vom ilustra astăzi la rugăciunea credincioșilor de azi, începe prin aceea, că celebrantul îndeamnă credincioșii să se roage.

A doua parte, în această structură a rugăciunii credincioșilor este aceea, în care se prezintă intențiile individuale, după care urmează răspunsul.

Pentru ce ne rugăm întotdeauna în rugăciunea credincioșilor? Înainte de toate pentru nevoile Bisericii⁵² universale, pentru papă, pentru episcopi, misiuni, pentru unitatea creștinilor, pentru chemări la preoție și viața călugărească. Toate acestea sunt intenții, care cad sub incidența și nevoile Bisericii universale – Biserica Catolică.

Al doilea lucru care se cere, ca întotdeauna să fie cuprinse în rugăciunea credincioșilor și rugăminți pentru nevoile, pentru binele poporului și ale lumii, pentru pace, pentru reprezentanții statului, pentru o vreme bună, pentru recoltă, pentru îndepărtarea problemelor economice și pentru, ceea ce este actual în ziua dată.

A treia nevoie și intenția tematică sunt rugăciunile pentru aceia, care sunt afectați de sărăcie, de calamități și catastrofe naturale, pentru cei persecutați, pentru cei care nu au locuri de muncă, pentru cei suferinzi, bolnavi, pentru cei în pragul morții, pentru cei aflați în detenție, pentru prizonieri, pentru cei expulzați, pentru migranți și pentru alte persoane, aflate în stări similare.

La sfârșit, al patrulea cerc tematic al acestor rugăciuni este pentru cei prezenți și adunați ca o comunitate locală cu actualizarea nevoilor momentului. De exemplu, pentru cei botezați în ziua dată, în comunitatea parohială, pentru logodnici, pentru păstorul spiritual, pentru copii, care se pregătesc pentru prima împărtășanie și altele de acest fel. Simplu, pentru tot ce este actual pentru comunitatea parohială dată.

Dintre toate aceste tematici se ia în rugăciunea credincioșilor cel puțin una dintre intenții, dar în mod evident pot fi mai multe. Cu ocazia sărbătorilor personalizate cum ar fi nunțile, înmormântările sau alte ceremonii concrete, este posibil să acordăm un spațiu mai mare acelor rugăminți, care sunt actuale pentru ceremonia dată.

⁵² *Întotdeauna, când folosim cuvântul Biserică cu B mare, ne referim la Biserică ca și comunitatea creștinilor, ca și Trupul mistic a lui Cristos. Nu facem referire la biserică ca și construcție, ca și sanctuar.*

Așa cum am spus, după prezentarea intenției rugăciunii cu toții de regulă răspund: „Te rugăm ascultă-ne”, dar poate fi folosit și alt mod de a răspunde pentru intenția dată, și atunci la începutul rugăciunii credincioșilor vom menționa: să strigăm, să ne rugăm sau să rugăm spunând și atunci se introduce acel răspuns.

Când este un răspuns specific, este absolut evident și logic, că preotul sau cel care prezintă îndemnul de introducere va spune credincioșilor, cum trebuie să răspundă. Cu acest răspuns și cu aceste rugăciuni ale credincioșilor, ei, credincioșii își îndeplinesc misiunea lor de botez, să participe la preoția regală a lui Cristos⁵³.

Preotul se roagă și caracteristica de bază a preoției regale este, că acest om botezat se roagă la Dumnezeu, îl invocă pe Dumnezeu, îl roagă, îi mulțumește și îl laudă. Este regulă, ca această chemare, după prezentarea intenției rugăciunii credincioșilor sunt întotdeauna într-o singură sfântă liturghie și exprimă unitatea poporului lui Dumnezeu, care se roagă în același fel.

Nu ar fi drept, dacă cineva ar sta în biserică și i-ar lăsa pe toți ceilalți să răspundă, și el să tacă. Ar însemna, că nu este suficient de concentrat sau că nu este concentrat în mod corespunzător sau că nu a înțeles bine despre ce este vorba. De aceea este important, ca toți să răspundă și prin aceasta fiecare să exprime, că face parte din această comunitate și că se roagă în numele lui Isus, împreună cu toată comunitatea. Căci așa cum am amintit, Isus spune: „Unde sunt doi sau trei adunați (*se roagă*) în numele meu, acolo sunt și eu în mijlocul lor”⁵⁴

La sfârșitul rugăciunii credincioșilor, urmează rugăciunea de încheiere, pe care celebrantul o rostește cu mâinile desfăcute, pentru că nu mai este vorba de abordarea credincioșilor ca la început, ci este invocarea lui Dumnezeu, invocarea lui Isus Cristos și de fapt ca și cum ar fi un rezumat al acestei rugăciuni, care poate cuprinde și o hotărâre pentru viața noastră.

Foarte pe scurt să ne uităm, cum a fost construit textul rugăciunilor de astăzi. Frați și surori, noi ne vom ruga după predică, dar voi folosi aceasta doar ca o ilustrare. Preotul, cu mâinile desfăcute spune: „Frați și surori, Domnul Isus a fost însoțit pe drumurile sale de prietenii săi fideli și de ucenici. Și noi îl urmăm cu dragoste și îl rugăm. Această introducere reiese deci din evanghelie, unde citim, cine l-a însoțit pe Isus, pe el și pe ucenicii săi.

L-au însoțit și l-au sprijinit. De aceasta se leagă chiar introducerea, prin care preotul îi apelează pe credincioși. Le aplică (în cuvintele) „și noi îl însoțim cu dragoste și să-l rugăm.”

Prima rugămintă este „Doamne apără-l pe episcopul nostru”, aici se spune numele... „ca nimic să nu-l despartă de dragostea ta.” Așa că prima rugăciune cade în criteriul pentru nevoile Bisericii.

A doua rugăciune: „Întărește duhul dărnicii în țările bogate, pentru ca să reușească să împartă cu cei săraci.” Aceasta este deja rugăciunea pentru lume, pentru interesele lumii, pentru săracii, de care să se îngrijească țările bogate.

„Condu-i pe toți cei care călătoresc, ca în siguranță și cu harul tău să-și atingă scopul călătoriei lor.” Această actualizare, nu stă doar în faptul, că în evanghelie aceia, care l-au însoțit pe Isus și umblau cu el, deci și ei călătoreau, dar și aceia, care au construit aceste rugăciuni și au fost conștienți de faptul, că este rugăciunea dintr-o vineri, când afluența de oameni este mai mare, pentru că este înainte de sfârșitul săptămânii și studenții, oamenii muncitori și toate familiile, dintr-un oarecare motiv se mută dintr-o parte în alta. Fie, că se întorc de la munca de o săptămână sau călătoresc în altă parte, ca să fie împreună, undeva în afara

⁵³ Vezi 1 Pt 2,9 și realitatea acestei preoții este amintită și de Catehismul Romano-Catolic la art. 1268

⁵⁴ Mt 18,20

domiciliului. Simplu este cuprins aici acel moment de actualizare, că vinerea este ziua, când se călătorește mai mult.

„Recompensează cu dărnicie pe toți aceia, care prin capabilitatea, ajutorul său sau prin alte mijloace, sprijină slujirea Bisericii.” Și din nou o actualizare, în care pătrunde textul evangheliei și se vorbește aici despre oamenii, care astăzi sprijină Biserica.

„Luminează vederea noastră spirituală, pentru ca să putem vedea mai bine nevoile aproapelui nostru.” Aceasta este cea de-a cincea rugăciune, care deja privește comunitatea noastră, căci așa cum se rostește această rugăciunea în comunitatea parohială, tot așa ea este actualizarea situației concrete.

Și cea de-a șasea rugăciune: „Dăruiește răposaților noștri, (aici se pot rosti numele celui sau celor pentru care se celebrează sfânta liturghie) fericirea cerească veșnică.” Și aceasta ne orientează la euharistie, pentru că această sfântă liturghie, euharistia, este jertfită pentru o intenție concretă și poate fi jertfită pentru un anumit om decedat

Șase rugăminți, care îndeplinesc criteriul părților individuale, care trebuie să fie cuprinsă în această rugăciune. Mai departe preotul sau episcopul, acela, care încheie această rugăciune, spune: „Doamne Isuse Cristoase, pe tine te-au ajutat foarte mulți prin mijloacele lor. Te rugăm, ascultă rugăciunile noastre și permite-ne să-ți jertfim tot ce avem, viețile noastre, gândurile noastre și inima noastră, căci tu trăiești și domnești în toți vecii vecilor.”

În această rugăciune de încheiere este cuprinsă atât evanghelia – „a ajuta cu mijloacele noastre”, dar este și orientată la euharistie (în cuvintele jertfei).

Să conștientizăm, că după prezentarea rugăciunii credincioșii vor aduce darurile jertfei pe altar și în aceste daruri aducem și jertfa noastră pe altar. „Permite-ne să jertfim totul ... viețile noastre, gândurile și inimile” – curând ne vom ruga, și aici este foarte marcantă acea unire între liturghia cuvântului și liturghia jertfei în această rugăciune de încheiere, în care preotul îl apelează pe Domnul Isus. Data viitoare ,dragi frați și surori, vom vorbi despre darurile de jertfă și despre aducerea lor.

Lăudat să fie Isus Cristos!

„Z PRAMEŇA” Din ziua de 18.09.2020

Din sursa <https://www.tvlux.sk/archiv/play/spolocne-modlitby-veriacich>